

GRUPA TORPOL S.A.

**SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE
ZA ROK ZAKOŃCZONY DNIA 31 GRUDNIA 2017 ROKU
WRAZ ZE SPRAWOZDANIEM NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA
Z BADANIA ROCZNEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO**

Poznań, 23 marca 2018 roku

Spis treści

Spis treści	1
Skonsolidowany rachunek zysków i strat	4
Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów	5
Skonsolidowany bilans	6
Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych	7
Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym	8
Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym	9
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające	10
1. Informacje ogólne	10
2. Skład Grupy	11
3. Skład Zarządu jednostki dominującej	12
4. Zatwierdzenie sprawozdania finansowego	13
5. Akcjonariat jednostki dominującej	13
6. Stan posiadania akcji jednostki dominującej przez osoby zarządzające i nadzorujące Jednostkę	13
7. Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach	13
7.1. Profesjonalny osąd	13
7.2. Niepewność szacunków	14
8. Podstawa sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego	16
8.1. Oświadczenie o zgodności	17
8.2. Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji sprawozdania finansowego	17
9. Nowe standardy rachunkowości	17
9.1. Wdrożenie MSSF 15	18
9.2. Wdrożenie MSSF 9	20
9.3. Wdrożenie MSSF 16	21
10. Zmiana szacunków wyceny kontraktów i zasad prezentacji	22
11. Istotne zasady rachunkowości	23
11.1. Zasady konsolidacji	23
11.2. Udział we wspólnym działaniu	23
11.3. Udział we wspólnym przedsięwzięciu	23
11.4. Przeliczanie pozycji wyrażonych w walucie obcej	24
11.5. Rzeczowe aktywa trwałe	24
11.6. Aktywa niematerialne	25
11.7. Koszty prac badawczych i rozwojowych	26
11.7.1. Wartość firmy	27
11.8. Leasing	27
11.9. Utrata wartości niefinansowych aktywów trwałych	28
11.10. Koszty finansowania zewnętrznego	28
11.11. Aktywa finansowe	29
11.12. Utrata wartości aktywów finansowych	30
11.12.1. Aktywa ujmowane według zamortyzowanego kosztu	30
11.12.2. Aktywa finansowe wykazywane według kosztu	31
11.12.3. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	31
11.13. Zapasy	31
11.14. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	31
11.15. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	32
11.16. Oprocentowane kredyty bankowe, pożyczki i papiery dłużne	32
11.17. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	32

**Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego
sprawozdania finansowego załączane na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część**

11.18. Rezerwy	33
11.19. Odprawy emerytalne.....	33
11.20. Przychody	34
11.20.1 Sprzedaż towarów i produktów	34
11.20.2 Umowy z tytułu długoterminowych kontraktów budowlanych.....	34
11.20.3 Odsetki	35
11.20.4 Dywidendy	35
11.20.5 Przychody z tytułu wynajmu	35
11.20.6 Dotacje rządowe	35
11.20.7 Przychody z tytułu usług serwisowych.....	35
11.21. Podatki.....	35
11.21.1 Podatek bieżący	35
11.21.2 Podatek odroczony	36
11.21.3 Podatek od towarów i usług	37
11.21.4 Ocena niepewności co do rozliczeń podatkowych	37
11.22. Zysk netto na akcję.....	37
11.23. Zmiany stosowanych zasad rachunkowości	37
12. Segmenty operacyjne	38
12.1. Segmenty operacyjne.....	38
12.2. Informacje geograficzne	39
13. Przychody i koszty	40
13.1. Przychody ze sprzedaży usług – długoterminowe kontrakty budowlane	40
13.2. Pozostałe przychody operacyjne.....	41
13.3. Pozostałe koszty operacyjne	41
13.4. Przychody finansowe.....	41
13.5. Koszty finansowe	41
13.6. Koszty według rodzajów	42
13.7. Koszty amortyzacji ujęte w rachunku zysków i strat.....	42
13.8. Koszty świadczeń pracowniczych	42
14. Podatek dochodowy	43
14.1. Obciążenie podatkowe.....	43
14.2. Uzgodnienie efektywnej stawki podatkowej	43
14.3. Odroczony podatek dochodowy	44
15. Majątek socjalny oraz zobowiązania ZFŚS	45
16. Rzeczowe aktywa trwałe	46
17. Zysk/Strata przypadający na jedną akcję	48
18. Aktualizacja wartości niefinansowych aktywów trwałych	48
19. Leasing.....	48
19.1. Zobowiązania z tytułu umów leasingu finansowego	48
19.2. Zobowiązania z tytułu umów leasingu operacyjnego	49
20. Aktywa niematerialne	50
21. Wartość firmy	52
22. Udział we wspólnych ustaleniach umownych	53
22.1. Wspólne działanie – NLF Torpol Astaldi Spółka cywilna	53
22.2. Udział we wspólnym przedsięwzięciu.....	53
22.3. Wspólne działanie – kontrakty realizowane w konsorcjach	54
23. Pozostałe aktywa	54
23.1. Rozliczenia międzyokresowe w aktywach	54
24. Aktywa trwałe zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży	54

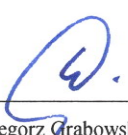
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

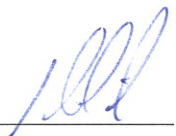
25. Świadczenia pracownicze	54
26. Zapasy	55
27. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	55
28. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	57
29. Przyczyny występowania różnic pomiędzy bilansowymi zmianami niektórych pozycji oraz zmianami wynikającymi ze sprawozdania z przepływów pieniężnych	58
30. Kapitał podstawowy i kapitały zapasowe/ rezerwowe	59
30.1. Kapitał podstawowy	59
30.1.1. Wartość nominalna udziałów/akcji	59
30.1.2. Akcjonariusze o znaczącym udziale	59
30.2. Pozostałe kapitały rezerwowe i zapasowe	60
30.3. Dywidendy wypłacone. Niepodzielony wynik finansowy oraz ograniczenia w wypłacie dywidendy	60
31. Informacja o emisji, wykupie i spłacie dłużnych i kapitałowych papierów wartościowych	61
32. Oprocentowane kredyty bankowe i pożyczki	62
33. Rezerwy	65
33.1. Zmiany stanu rezerw	65
33.2. Inne rezerwy	65
34. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług, zobowiązania finansowe, pozostałe zobowiązania i rozliczenia międzyokresowe	66
34.1. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług, zobowiązania finansowe oraz pozostałe zobowiązania	66
34.2. Rozliczenia międzyokresowe w pasywach	67
35. Zobowiązania warunkowe	68
35.1. Sprawy sądowe	69
35.2. Rozliczenia podatkowe	71
36. Informacje o podmiotach powiązanych	71
36.1. Warunki transakcji z podmiotami powiązanymi	72
36.2. Pożyczka udzielona członkowi Zarządu	72
36.3. Wynagrodzenie kadry kierowniczej Grupy	72
36.3.1. Wynagrodzenie wypłacone lub należne członkom Zarządu oraz członkom Rady Nadzorczej Grupy	72
37. Informacje o wynagrodzeniu biegłego rewidenta lub podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych	72
38. Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym	73
38.1. Ryzyko stopy procentowej	73
38.2. Ryzyko walutowe	74
38.3. Ryzyko kredytowe	74
38.4. Ryzyko koncentracji	75
38.5. Ryzyko związane z płynnością	75
39. Instrumenty finansowe	76
39.1. Wartości godziwe poszczególnych klas instrumentów finansowych	76
39.2. Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat ujęte w rachunku zysków i strat w podziale na kategorie instrumentów finansowych	77
39.3. Ryzyko stopy procentowej	79
40. Zarządzanie kapitałem	79
41. Struktura zatrudnienia	80
42. Zdarzenia następujące po dniu bilansowym	80

SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku

		Rok zakończony 31 grudnia 2017	Rok zakończony 31 grudnia 2016
	<i>Nota</i>		
Działalność kontynuowana			
Przychody ze sprzedaży usług	13.1	748 112	767 426
Przychody ze sprzedaży towarów i produktów		4 049	2 726
Przychody ze sprzedaży		752 161	770 152
Koszt własny sprzedaży	13.6	739 451	725 922
Zysk/Strata brutto ze sprzedaży		12 710	44 230
Koszty sprzedaży	13.6	535	961
Koszty ogólnego zarządu	13.6	26 193	25 886
Zysk/Strata ze sprzedaży		-14 018	17 383
Pozostałe przychody operacyjne	13.2	1 210	1 186
Pozostałe koszty operacyjne	13.3	500	738
Zysk /Strata z działalności operacyjnej		-13 308	17 831
Przychody finansowe	13.4	3 645	3 291
Koszty finansowe	13.5	5 764	6 547
Udział w zysku wspólnego przedsięwzięcia		21	14
Zysk /Strata brutto		-15 406	14 589
Podatek dochodowy	14.1	11 378	4 498
Zysk/Strata netto za okres		-26 784	10 091
Przypadający:			
Akcjonariuszom jednostki dominującej		-26 714	10 331
Udziałom niekontrolującym		-70	-240
Zysk/Strata na jedną akcję (w złotych):			
- średnioważona liczba wyemitowanych akcji zastosowana do obliczenia podstawowego zysku na jedną akcję w tysiącach sztuk		22 970	22 970
-podstawowy i rozwodniony z zysku za rok obrotowy przypadającego akcjonariuszom jednostki dominującej		-1,16	0,45

Grzegorz Grabowski
Prezes Zarządu

Krzysztof Miler
Wiceprezes Zarządu

Michał Ulatowski
Wiceprezes Zarządu

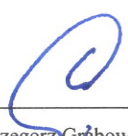
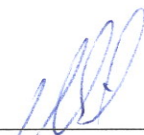
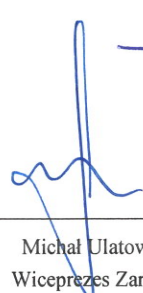
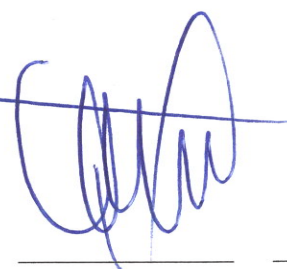

Tomasz Krupiński
Wiceprezes Zarządu

Marta Izdebska
Dyrektor Biura
Rachunkowości

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku

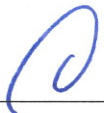
	Rok zakończony 31 grudnia 2017	Rok zakończony 31 grudnia 2016 (przekształcone)
Nota		
Zysk/Strata netto za okres	-26 784	10 091
Inne całkowite dochody		
Składniki, które nie zostaną przeniesione w późniejszych okresach do rachunku zysków i strat:	-24	193
Zyski/Straty aktuarialne	-29	238
Podatek dochodowy dotyczący składników, które nie zostaną przeniesione w późniejszych okresach	14.1 5	-45
Składniki, które mogą zostać przeniesione w późniejszych okresach do rachunku zysków i strat:	378	687
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej	446	687
Wycena – rachunkowość zabezpieczeń	-86	0
Podatek dochodowy dotyczący składników, które mogą być przeniesione w okresach późniejszych na wynik finansowy	18	0
Inne całkowite dochody netto	354	880
CAŁKOWITY DOCHÓD ZA OKRES	-26 430	10 971
Całkowity dochód przypadający:		
Akcjonariuszom jednostki dominującej	-26 360	11 211
Udziały niekontrolujące	-70	-240

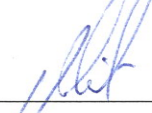

Grzegorz Grabowski
Prezes Zarządu
Krzysztof Miler
Wiceprezes Zarządu
Michał Ulatowski
Wiceprezes Zarządu
Tomasz Krupiński
Wiceprezes Zarządu
Marta Izdebska
Dyrektor Biura
Rachunkowości

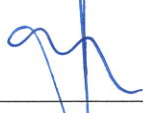
SKONSOLIDOWANY BILANS

na dzień 31 grudnia 2017 roku

	Nota	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
AKTYWA			
Aktywa trwałe		154 825	167 728
Rzeczowe aktywa trwałe	16	118 039	106 725
Wartość firmy	21	9 008	9 008
Aktywa niematerialne	20	647	852
Udziały we wspólnych przedsięwzięciach	22	1 315	1 315
Udzielone pożyczki		5	0
Należności długoterminowe	27	7 453	26 945
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	14.3	11 287	22 237
Rozliczenia międzyokresowe	23.1	7 071	646
Aktywa obrotowe		635 620	513 129
Zapasy	26	61 622	18 537
Należności z tytułu dostaw i usług	27	248 459	221 508
Pozostałe należności finansowe	27	3 689	8 642
Należności z tytułu podatku dochodowego	27	0	14 032
Rozliczenie kontraktów budowlanych	27	106 759	31 195
Pozostałe należności niefinansowe	27	20 574	7 137
Rozliczenia międzyokresowe	23.1	8 073	4 973
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	28	186 376	207 105
Pozostałe aktywa finansowe		68	0
Aktywa trwałe zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży	24	0	0
SUMA AKTYWÓW		790 445	680 857
KAPITAŁ WŁASNY I ZOBOWIĄZANIA			
Kapitał własny ogółem		181 475	218 012
Kapitał własny przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej		182 457	218 924
Kapitał podstawowy	30.1	4 594	4 594
Pozostałe kapitały rezerwowe	30.2	138 711	133 457
Kapitały zapasowe	30.2	58 918	58 918
Zyski zatrzymane		-19 500	22 575
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej		-356	-802
Kapitał z aktualizacji wyceny (zyski/straty aktuarialne)		90	182
Udziały niekontrolujące		-982	-912
Zobowiązania długoterminowe		62 851	93 875
Obligacje długoterminowe	34.1	0	40 000
Rezerwy	33.1	798	692
Pozostałe zobowiązania finansowe	34.1	62 053	53 183
Zobowiązania krótkoterminowe		546 119	368 970
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	34.1	219 976	248 017
Kredyty i pożyczki	32,34.1	24 225	38 984
Pozostałe zobowiązania finansowe	34.1	20 651	21 194
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego	34.1	0	0
Rozliczenie kontraktów budowlanych i przychodów przyszłych okresów	34.1	21 209	30 513
Pozostałe zobowiązania niefinansowe	34.1	239 679	8 608
Rozliczenia międzyokresowe	34.2,34.1	16 885	8 025
Rezerwy	33.1	3 494	13 629
Zobowiązania razem		608 970	462 845
SUMA KAPITAŁU WŁASNEGO I ZOBOWIĄZAŃ		790 445	680 857

Grzegorz Grabowski
Prezes Zarządu

Krzysztof Miler
Wiceprezes Zarządu

Michał Ulatowski
Wiceprezes Zarządu

Tomasz Krupiński
Wiceprezes Zarządu

Marta Izdebska
Dyrektor Biura
Rachunkowości

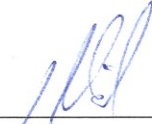
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH

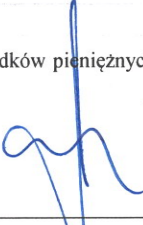
za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku

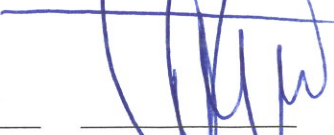
	Nota	Rok zakończony 31 grudnia 2017	Rok zakończony 31 grudnia 2016
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej			
Zysk brutto		-15 406	14 589
Korekty o pozycje:			
Amortyzacja	13.7	14 921	14 548
Zysk na działalności inwestycyjnej		-84	-440
Zmiana stanu należności	29	-89 682	-122 448
Zmiana stanu zapasów	29	-43 085	2 063
Zmiana stanu zobowiązań z wyjątkiem kredytów i pożyczek	29	198 589	-69 504
Przychody z tytułu odsetek		- 3 570	-2 846
Koszty z tytułu odsetek		4 042	4 781
Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych	29	-665	-4 273
Zmiana stanu rezerw	29	-10 029	-9 967
Podatek dochodowy zapłacony/zwrócony		13 539	-12 042
Pozostałe	29	353	880
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej		68 923	-184 659
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej			
Sprzedaż rzeczowych aktywów trwałych i aktywów niematerialnych		260	1 755
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych i aktywów niematerialnych	29	-16 051	-5 448
Sprzedaż nieruchomości inwestycyjnych		0	55
Nabycie aktywów finansowych – nabycie jednostki zależnej		0	0
Odsetki otrzymane		1 742	2 337
Pozostałe	29	-608	-561
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej		-14 657	-1 862
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej			
Splata zobowiązań z tytułu leasingu finansowego		-15 622	-11 070
Wpływy z tytułu zaciągnięcia pożyczek/kredytów		28 863	50 406
Wykup dłużnych papierów wartościowych		-40 000	0
Splata pożyczek/kredytów		-43 622	-20 969
Odsetki zapłacone		-3 659	-4 257
Pozostałe	29	9 152	0
Dywidendy i inne wypłaty na rzecz właścicieli		-10 107	-15 849
Środki pieniężne netto z działalności finansowej		-74 995	-1 739
Zwiększenie/(Zmniejszenie) netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów		-20 729	-188 260
Zmiana statusu rachunku bankowego opisanego w nocie 28		0	52 506
Środki pieniężne na początek okresu		207 105	342 859
Środki pieniężne na koniec okresu*		186 376	207 105

* W nocie 28 zaprezentowano jaka część z powyższych środków pieniężnych przeznaczona jest wyłącznie na realizację danych kontraktów budowlanych

Grzegorz Grabowski
Prezes Zarządu

Krzysztof Miler
Wiceprezes Zarządu

Michał Ulatowski
Wiceprezes Zarządu

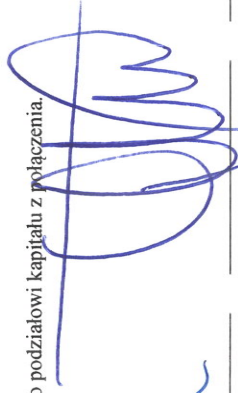

Tomasz Szupiański
Wiceprezes Zarządu

Marta Izdebska
Dyrektor Biura Rachunkowości

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku

	Na dzień	Kapitał podstawowy	Pozostałe kapitały rezerwowe*	Kapitał zapasowy - Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	Kapitał zapasowy - pozostały	Zyski zatrzymane / niepokryte straty	Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej	Kapitał z aktualizacji wyceny (zyski/ straty aktuarialne)	Razem kapitał własny przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej	Udziały niekontrolujące	Kapitał własny ogółem
	Nota										
30.1, 30.2	Na dzień 1 stycznia 2017	4 594	133 457	54 617	4 301	22 575	-802	182	218 924	-912	218 012
	- Zysk roku	0	0	0	0	-26 714	0	0	-26 714	-70	-26 784
	- Inne całkowite dochody netto	0	0	0	0	0	446	-92	354	0	354
	Całkowity dochód za okres	0	0	0	0	-26 714	446	-92	-26 360	-70	-26 430
	Podział wyniku	0	5 254	0	0	-5 254	0	0	0	0	0
	Dywidenda	0	0	0	0	-10 107	0	0	-10 107	0	-10 107
	30.1, 30.2	4 594	138 711	54 617	4 301	-19 500	-356	90	182 457	-982	181 475
	Na dzień 31 grudnia 2017	4 594	138 711	54 617	4 301	-19 500	-356	90	182 457	-982	181 475

*Pozycja składa się głównie z zysków z lat ubiegłych oraz niepodlegającego podziałowi kapitału z połączenia.

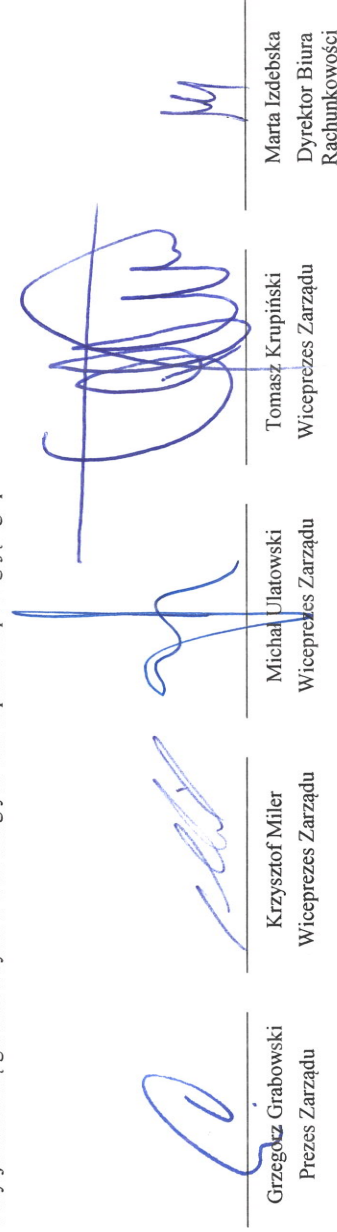
 Grzegorz Grabowski Prezes Zarządu	 Krzysztof Miller Wiceprezes Zarządu	 Michał Ulatowski Wiceprezes Zarządu	 Tomasz Krupinski Wiceprezes Zarządu	 Marta Izdebska Dyrektor Biura Rachunkowości
---	---	---	---	--

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączane na stronach od 10 do 82
stanowią jego integralną część

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM

	Kapitał podstawowy	Pozostałe kapitały rezerwowe*	Kapitał zapasowy - Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	Kapitał zapasowy - pozostały	Zyski zatrzymane / niepokryte straty	Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej	Kapitał z aktualizacji wyceny	Razem kapitał własny przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej	Udziały niekontrolujące	Kapitał własny ogółem
<i>Nota</i>										
Na dzień 1 stycznia 2016	4 594	117 305	54 617	4 301	44 245	-1 489	-11	223 562	-672	222 890
- Zysk roku	0	0	0	0	10 331	0	0	10 331	-240	10 091
- Inne całkowite dochody netto	0	0	0	0	0	687	193	880	0	880
Całkowity dochód za okres	0	0	0	0	10 331	687	193	11 211	-240	10 971
Podział wyniku	0	16 152	0	0	-16 152	0	0	0	0	0
Dywidenda	0	0	0	0	-15 849	0	0	-15 849	0	-15 849
Na dzień 31 grudnia 2016	4 594	133 457	54 617	4 301	22 575	-802	182	218 924	-912	218 012

*Pozycja składa się głównie z zysków z lat ubiegłych oraz kapitału niepodlegającego podziałowi.

Grzegorz Grabowski Prezes Zarządu	Krzysztof Miler Wiceprezes Zarządu	Michał Ulatowski Wiceprezes Zarządu	Tomasz Krupiński Wiceprezes Zarządu	Marta Izdebska Dyrektor Biura Rachunkowości
--------------------------------------	---------------------------------------	--	--	--

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączane na stronach od 10 do 82
stanowią jego integralną część

ZASADY (POLITYKI) RACHUNKOWOŚCI ORAZ DODATKOWE NOTY OBJAŚNIAJĄCE

1. Informacje ogólne

Grupa kapitałowa Torpol składa się z Torpol S.A. („jednostka dominująca”, „spółka”, „Torpol”) i jej spółek zależnych. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy obejmuje rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku oraz zawiera dane porównawcze za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2016 roku.

Torpol Spółka z o.o. została utworzona Aktem Notarialnym z dnia 30 listopada 1999 roku. Spółka została wpisana do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem KRS 0000156087. Spółce nadano numer statystyczny REGON 639691564.

Dnia 2 stycznia 2012 roku Torpol Spółka z o.o. została przekształcona w spółkę akcyjną pod firmą Torpol Spółka Akcyjna. Postanowieniem Sądu Rejonowego Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu, VIII Wydział Gospodarczy KRS z dnia 30 grudnia 2011 roku spółka Torpol S.A. została zarejestrowana w dniu 2 stycznia 2012 roku w Rejestrze Przedsiębiorców pod numerem KRS 0000407013. Przekształcenie nastąpiło w trybie art. 551 § 1 i nast. Kodeksu Spółek Handlowych, ze skutkami określonymi w art. 553 Kodeksu Spółek Handlowych, zgodnie z którym spółce Torpol S.A. (jako spółce przekształconej) przysługują wszystkie prawa i obowiązki Torpol Spółka z o.o. (spółki przekształcanej).

1 lipca 2014 roku nastąpił przydział akcji Torpol S.A. w ramach pierwszej oferty publicznej, w której ówczesny właściciel Polimex – Mostostal S.A. sprzedał wszystkie posiadane akcje. W ramach oferty publicznej inwestorom zostało zaoferowanych 15 570 000 akcji serii A, tj. wszystkie akcje należące dotychczas do Polimex – Mostostal S.A. oraz 7 400 000 prawa do akcji serii B. Cena nominalna oferowanej akcji i praw do akcji wyniosła 8 złotych. Pierwsze notowanie akcji i praw do akcji Torpol S.A. na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. odbyło się 8 lipca 2014 roku.

W dniu 22 sierpnia 2014 roku Spółka powzięła informację z danych Centralnej Informacji Krajowego Rejestru Sądowego o wydaniu przez Sąd Rejonowy Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu, VIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego postanowienia o rejestracji podwyższenia kapitału zakładowego Spółki w związku z emisją 7 400 000 akcji serii B oraz wykreśleniu dotychczasowego, jedynego akcjonariusza Polimex-Mostostal S.A. Po zarejestrowaniu podwyższenia kapitału zakładowego Spółki wynosi 4 594 tysięcy złotych i dzieli się na 15 570 000 akcji serii A oraz 7 400 000 akcji serii B (łącznie 22 970 000 akcji) o wartości nominalnej 0,20 zł każda.

Siedziba Spółki mieści się w Poznaniu (61-052), ul. Mogileńska 10G. Czas trwania jednostki dominującej oraz jednostek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej jest nieoznaczony.

Podstawowym przedmiotem działania Grupy jest realizacja projektów generalnego wykonawstwa w zakresie budowy dróg szynowych i kołowych. Grupa wykonuje również roboty ogólnobudowlane w zakresie rozdzielczych obiektów liniowych – linii elektroenergetycznych i telekomunikacyjnych, realizuje usługi projektowe.

2. Skład Grupy

W skład Grupy wchodzi Torpol S.A. wraz z zarejestrowanym w grudniu 2010 roku oddziałem w Norwegii Torpol Norge NUF oraz następujące spółki zależne:

Lp.	Jednostka	Siedziba	Zakres działalności	% udział Grupy w kapitale		Cena nabycia w tysiącach złotych
				31 grudnia 2017	31 grudnia 2016	
1	Afta Sp. z o.o.*	Ul. Sarmacka 7, Poznań	unieszkodliwianie odpadów	100,00%	100,00%	61
2	Torpol Norge A.S.*	Broekkveien 80a, Oslo	rozwój kolei, zarówno nad i pod ziemią	100,00%	100,00%	4 738
3	Torpol Oil&Gas Sp. z o.o.* wcześniej Dimark Oil&Gas Sp. z o.o.	Ul. Długa 5, Wysogotowo	działalność w zakresie specjalistycznego projektowania	90,93%	90,93%	2 004
4	Torpol d.o.o. za usluge*	Medimurska 21, 10000 Zagreb	wykonywanie usług kolejowych	100,00%	100,00%	12
* Jednostka konsolidowana metodą pełną						

W roku 2016 oddział w Republice Serbii Torpol S.A. OGRANAK założony w roku 2012 został zlikwidowany.

W dniu 22 kwietnia 2015 roku został podpisany statut spółki Torpol Norge A.S. Spółka została zarejestrowana w Norwegii 19 maja 2015 roku. Kapitał zakładowy Torpol Norge AS wynosi 2 000 000 NOK i dzieli się na 2 000 000 udziałów o wartości nominalnej 1 NOK każdy. Torpol S.A. objął udziały za kwotę 10 000 000 NOK.

W listopadzie 2015 roku Torpol S.A. nabyła 1 002 udziały w Spółce Torpol Oil&Gas Sp. z o.o. (wcześniej Dimark Oil&Gas Sp. z o.o.) za kwotę 204 tysiące złotych. W grudniu 2015 roku Torpol S.A. objęła 9 000 nowoutworzonych udziałów w Torpol Oil&Gas Sp. z o.o. za kwotę 1 800 tysięcy złotych. Płatności warunkowe nie występują. W wyniku transakcji powstała wartość firmy w wysokości 874 tysiące złotych jako różnica pomiędzy ceną nabycia a udziałem Grupy w aktywach netto Spółki (nota 22). W 2016 roku Grupa dokonała odpisu aktualizującego wartość firmy w wysokości 874 tysiące złotych. Na dzień bilansowy udziały niekontrolujące wynoszą 998 udziałów.

W dniu 18 lutego 2016 roku w Chorwacji została zarejestrowana Spółka Torpol d.o.o. za usluge, w której Grupa posiada 100% udział w kapitale.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz na dzień 31 grudnia 2016 roku udział w ogólnej liczbie głosów posiadany przez Grupę w podmiotach zależnych jest równy udziałowi Grupy w kapitałach tych jednostek.

Grupa posiada udział we wspólnych przedsięwzięciach (1) i wspólnych działaniach (2):

Lp.	Jednostka	Siedziba	Zakres działalności	% udział Spółki w kapitale		Cena nabycia w tysiącach złotych
				31 grudnia 2017	31 grudnia 2016	
1	Lineal Sp. z o.o.	ul. Sarmacka 7, Poznań	usługi specjalistycznego projektowania	50,00%	50,00%	506
2	NLF Torpol Astaldi spółka cywilna	Pl. B. Sałacińskiego 1, Łódź	projekt Nowa Łódź Fabryczna	50,00%*	50,00%*	5

*Szczegóły w notce 22.1

GRUPA TORPOL S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
(w tysiącach złotych)

Podstawowe dane ekonomiczno-finansowe, charakteryzujące działalność jednostek zależnych i współzależnych w obecnym i ubiegłym roku obrotowym, przedstawiają się następująco:

31 grudnia 2017	<i>Suma bilansowa</i>	<i>Środki pieniężne i ich ekwiwalenty</i>	<i>Aktywa trwałe</i>	<i>Aktywa obrotowe</i>	<i>Kapitał własny</i>	<i>Zobowiązania</i>	<i>Przychody ze sprzedaży</i>	<i>Wynik finansowy netto</i>
Afta Sp. z o.o. *	28	3	0	28	-83	111	0	-6
Torpol Norge AS	19 978	2 050	8 288	11 690	-14 420	34 398	54 427	-16 801
Torpol Oil&Gas Sp. z o.o.	10 570	328	649	9 921	-3 346	13 916	19 893	-769
Torpol d.o.o. za usluge*	13	8	0	13	-38	51	0	-29
Lineal Sp. z o.o. *	2 459	575	35	2 424	1 841	618	2 287	43
NLF Torpol Astaldi sc	14 790	160	238	14 553	10	14 780	13 115	0
31 grudnia 2016	<i>Suma bilansowa</i>	<i>Środki pieniężne i ich ekwiwalenty</i>	<i>Aktywa trwałe</i>	<i>Aktywa obrotowe</i>	<i>Kapitał własny</i>	<i>Zobowiązania</i>	<i>Przychody ze sprzedaży</i>	<i>Wynik finansowy netto</i>
Afta Sp. z o.o. *	27	3	0	28	-76	103	0	-6
Torpol Norge AS	24 432	2 303	3 350	21 082	1 493	22 939	69 993	-3 672
Torpol Oil&Gas Sp. z o.o.	4 022	35	799	3 244	-2 508	6 531	6 580	-2 646
Lineal Sp. z o.o. *	2 242	1 266	30	2 212	1 798	444	2 008	27
NLF Torpol Astaldi sc	121 648	112	2 071	119 577	10	121 638	194 700	0

* Spółka nie podlegająca badaniu.

3. Skład Zarządu jednostki dominującej

W skład Zarządu jednostki dominującej na dzień 31 grudnia 2017 roku wchodził:

- Pan Grzegorz Grabowski - Prezes Zarządu
- Pan Krzysztof Miler - Wiceprezes Zarządu
- Pan Michał Ulatowski - Wiceprezes Zarządu
- Pan Tomasz Krupiński - Wiceprezes Zarządu

Pomiędzy datą bilansową a datą zatwierdzenia sprawozdania finansowego zmiany w składzie Zarządu nie wystąpiły.

W skład Rady Nadzorczej jednostki dominującej na dzień 31 grudnia 2017 roku wchodził:

- Pani Jadwiga Dyktus - Przewodniczący Rady Nadzorczej
- Pani Monika Domańska - Sekretarz Rady Nadzorczej
- Pan Tadeusz Kozaczyński - Członek Rady Nadzorczej
- Pan Jerzy Suchnicki - Członek Rady Nadzorczej
- Pan Tomasz Hapunowicz - Członek Rady Nadzorczej
- Pan Konrad Orzełowski - Członek Rady Nadzorczej

W roku 2017 wystąpiły poniżej wymienione zmiany w składzie Rady Nadzorczej:

- Pan Jacek Srokowski - rezygnacja z dniem 29.12.2017 roku
- Pan Adam Pawlik - odwołany w dniu 29.12.2017 roku
- Pan Konrad Orzełowski - powołany w dniu 29.12.2017 roku

W okresie od dnia bilansowego 31 grudnia 2017 roku do dnia zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego do publikacji skład Rady Nadzorczej nie zmienił się.

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

4. Zatwierdzenie sprawozdania finansowego

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone do publikacji przez Zarząd w dniu 23 marca 2018 roku.

5. Akcjonariat jednostki dominującej

Według posiadanych przez Torpol S.A. informacji, struktura akcjonariatu Torpol S.A. na dzień 31 grudnia 2017 roku przedstawia się w następujący sposób:

Akcjonariusz	Liczba akcji	Liczba głosów	% udział w kapitale zakładowym
TF Silesia Sp. z o.o.	8 728 600	8 728 600	38,00%
Nationale-Nederlanden OFE	2 200 000	2 200 000	9,58%
PKO TFI*	1 973 000	1 973 000	8,59%
Pozostali	10 068 400	10 068 400	43,83%
RAZEM	22 970 000	22 970 000	100,00%

* dotyczy akcji będących w posiadaniu zarządzanych przez podmiot funduszy

6. Stan posiadania akcji jednostki dominującej przez osoby zarządzające i nadzorujące Jednostkę

Akcje Torpol S.A. nabyte w ramach publicznej oferty będące w posiadaniu osób zarządzających i nadzorujących na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania prezentuje poniższa tabela:

Imię i nazwisko	Stanowisko	Liczba akcji 31 grudnia 2017	Liczba akcji 31 grudnia 2016
Grzegorz Grabowski	Prezes Zarządu	0	0
Krzysztof Miler	Wiceprezes Zarządu	7 523	7 523
Michał Ulatowski	Wiceprezes Zarządu	2 332	2 332
Tomasz Krupiński	Wiceprezes Zarządu	0	0

Członkowie Zarządu lub Rady Nadzorczej jednostki dominującej nie posiadają udziałów i akcji w jednostkach zależnych wchodzących w skład Grupy Kapitałowej.

7. Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach

7.1. Profesjonalny osąd

W procesie stosowania zasad (polityki) rachunkowości wobec zagadnień podanych poniżej, największe znaczenie, oprócz szacunków księgowych, miał profesjonalny osąd kierownictwa. W szczególności profesjonalny osąd dotyczył poniższych obszarów:

Klasyfikacja umów leasingowych

Grupa dokonuje klasyfikacji leasingu jako operacyjnego lub finansowego w oparciu o ocenę, w jakim zakresie ryzyko i korzyści z tytułu posiadanego przedmiotu leasingu przypadają w udziale leasingodawcy, a jakim leasingobiorcy. Ocena ta opiera się na treści ekonomicznej każdej transakcji. Leasing, w którym znacząca część ryzyka i korzyści z tytułu własności pozostaje udziałem leasingodawcy stanowi leasing operacyjny. Leasing rzeczowych aktywów trwałych, gdzie grupa ponosi zasadniczo wszystkie ryzyka i czerpie zasadniczo wszystkie

korzyści związane z prawem własności, klasyfikowany jest jako leasing finansowy (dodatkowe informacje zostały zawarte w notach 11.8, 19.1). Grupa kieruje się głównie analizą wartości wykupu środka trwałego jeżeli wartość ta jest poniżej przyszłej wartości rynkowej leasing ujmowany jest jako finansowy, w innych przypadkach analizowane są pozostałe warunki wskazane w MSR 17.

Składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego związanego z wyodrębnieniem zorganizowanej części przedsiębiorstwa

W roku 2011 Zarząd Spółki z Grupy wyodrębnił zorganizowaną część przedsiębiorstwa i wniósł ją aportem do spółki zależnej. Zarząd Spółki ocenił skutki podatkowe wniesienia zorganizowanej części przedsiębiorstwa i na tej podstawie rozpoznał aktywo z tytułu podatku odroczonego (w wysokości 13 167 tysięcy złotych) od różnicy przejściowej wynikającej z różnej wyceny podatkowej oraz księgowej aktywów i zobowiązań składających się na zorganizowaną część przedsiębiorstwa. Prawdopodobność rozliczeń podatkowych w tym zakresie była potwierdzana w drodze indywidualnych interpretacji podatkowych. Powyższe aktywo z tytułu podatku odroczonego wynosiło na dzień 31 grudnia 2016 roku 6 581 tysięcy złotych. W związku ze zmianą ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych (ustawa weszła w życie 1 stycznia 2018 roku) Zarząd jednostki dominującej dokonał szczegółowej analizy skutków prawnych i podatkowych nowelizacji ustawy. Na tej podstawie w grudniu 2017 roku została podjęta uchwała o spisaniu aktywa dotyczącego wyodrębnionego znaku towarowego w wysokości 5 264 tysiące złotych. Dodatkowe informacje zostały przedstawione w notcie nr 14.3

Rozpoznanie i utrata kontroli nad jednostkami

Grupa kieruje się profesjonalnym osądem przy ocenie momentu rozpoczęcia i zakończenia sprawowania kontroli nad jednostkami powiązanymi uwzględniając wszystkie okoliczności mające wpływ na sprawowanie kontroli. Grupa sprawuje kontrolę nad jednostką, wówczas gdy jest narażona, lub ma prawo do zmiennych zwrotów ze swojego zaangażowania w tę jednostkę oraz ma możliwość wywierania wpływu na te zwroty poprzez sprawowanie władzy nad tą jednostką. Przy ocenie zakończenia kontroli Grupa bierze pod uwagę przede wszystkim przesłanki prawne, tj. wynikające z mocy prawa (np. Kodeksu Spółek Handlowych, postanowień sądu) oraz przesłanki ekonomiczne dotyczące każdej spółki oddzielnie, poprzez monitorowanie jej sytuacji gospodarczej i finansowej na dzień bilansowy.

Klasyfikacja wspólnych ustaleń umownych

Grupa określa czy sprawuje kontrolę oraz ustala rodzaj wspólnego ustalenia umownego, w które jest zaangażowana, oceniając swoje prawa i obowiązki wynikające z ustalenia oraz uwzględniając strukturę i formę prawną ustalenia oraz uzgodnione przez strony warunki umowy.

Zgodnie z MSSF nr 11 Grupa zaklasyfikowała udział w spółce Lineal Sp. z o.o. jako wspólne przedsięwzięcie. Dodatkowe informacje przedstawione zostały w notcie nr 22.2.

Zgodnie z MSSF nr 11 Grupa zaklasyfikowała udział w spółce NLF Torpol Astaldi Spółka cywilna jako wspólne działanie. Dodatkowe informacje przedstawione zostały w notcie nr 22.1.

W przypadku gdy Grupa jest liderem konsorcjum, w którym nie można wykazać, że Grupa ma decydujący wpływ na decyzje podejmowane przez konsorcjantów, Grupa rozpoznaje w rachunku zysków i strat przychody i koszty związane z realizacją kontraktów budowlanych jedynie w zakresie wynikającym z udziału Grupy w konsorcjum. Grupa rozpoznaje w bilansie tą część aktywów i zobowiązań, która przypada udziałowi Grupy we wspólnie kontrolowanej działalności. Zgodnie z MSSF nr 11 Grupa klasyfikuje konsorcja jako wspólne działanie w przypadku gdy występuje współkontrola. Dodatkowe informacje zostały przedstawione w notcie nr 22.3.

7.2. Niepewność szacunków

Poniżej omówiono podstawowe założenia dotyczące przyszłości i inne kluczowe źródła niepewności występujące na dzień bilansowy, z którymi związane jest istotne ryzyko znaczącej korekty wartości bilansowych aktywów i zobowiązań w następnym roku finansowym.

Utrata wartości aktywów

Grupa przeprowadziła test na utratę wartości aktywa trwałego, które wymaga corocznego testowania: wartości firmy, która została rozpoznana na skutek nabycia przez Grupę spółki Elmont - Kostrzyn Wlkp. Sp. z o.o. w 2008 roku. Na dzień 31 grudnia 2017 roku i 31 grudnia 2016 roku wartość firmy wyniosła 9 008 tysięcy złotych.

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

W wyniku przeprowadzonego testu Zarząd nie stwierdził utraty wartości tego aktywa. Zarząd nie zidentyfikował też żadnych przesłanek do utraty wartości w przypadku innych aktywów trwałych. Dodatkowe informacje zostały przedstawione w nocie nr 21.

Wycena rezerw z tytułu świadczeń pracowniczych

Rezerwy z tytułu świadczeń pracowniczych zostały oszacowane za pomocą metod aktuarialnych. Przyjęte w tym celu założenia zostały przedstawione w nocie 25.1.

Składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego

Grupa rozpoznaje składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego bazując na szacunku, że w przyszłości zostanie osiągnięty zysk podatkowy pozwalający na jego wykorzystanie. Pogorszenie uzyskiwanych wyników podatkowych w przyszłości mogłoby spowodować, że założenie to stałoby się nieuzasadnione.

W oparciu o wyniki przeprowadzonych testów oraz analizy odzyskiwalności aktywów związanych z działalnością na rynku norweskim Zarząd jednostki dominującej podjął decyzję o spisaniu aktywa dotyczącego straty podatkowej: oddziału w Norwegii w wysokości 3 438 tysięcy złotych oraz spółki zależnej w Norwegii w wysokości 941 tys. złotych. Dodatkowe informacje zostały przedstawione w nocie nr 14.3.

Stawki amortyzacyjne

Wysokość stawek amortyzacyjnych ustalana jest na podstawie przewidywanego okresu użytkowania składników rzeczowego majątku trwałego oraz aktywów niematerialnych. Grupa corocznie dokonuje weryfikacji przyjętych okresów użytkowania na podstawie bieżących szacunków.

Przy szacowaniu długości okresu użytkowania poszczególnych rodzajów rzeczowych aktywów trwałych, aktywów niematerialnych uwzględnia się następujące czynniki:

- 1) oczekiwane zużycie fizyczne szacowane w oparciu o dotychczasowe przeciętne okresy użytkowania, odzwierciedlające tempo zużycia fizycznego, intensywność wykorzystania, itp.,
- 2) utratę przydatności z przyczyn technologicznych lub rynkowych,
- 3) prawne i inne ograniczenia wykorzystania składnika aktywów,
- 4) inne okoliczności mające wpływ na okres użytkowania tego rodzaju aktywów.

W przypadku gdy okres korzystania ze składnika aktywów wynika z tytułów umownych okres użytkowania odpowiada okresowi wynikającemu z tych tytułów umownych jeżeli nie jest wystarczająco pewne że nastąpi przeniesienie własności po zakończeniu umowy. W sytuacji, gdy szacowany okres użytkowania jest dłuższy niż okres wynikający z tytułów umownych przyjmuje się szacowany okres użytkowania.

Dodatkowe informacje zostały przedstawione w nocie nr 11.5 oraz 11.7.

Ujmowanie przychodów

Przychody z wykonania kontraktów budowlanych, w okresie od dnia zawarcia umowy do dnia bilansowego ustala się proporcjonalnie do stopnia zaawansowania, mierzonego udziałem kosztów poniesionych od dnia zawarcia umowy do dnia ustalenia przychodu w całkowitych kosztach wykonania usługi (budżet kontraktu). Budżety poszczególnych kontraktów podlegają formalnemu procesowi aktualizacji (rewizji) w oparciu o bieżące informacje. W przypadku zaistnienia zdarzeń pomiędzy oficjalnymi rewizjami budżetu, które w istotny sposób wpływają na wynik kontraktu wartość całkowitych przychodów lub kosztów kontraktu może zostać zaktualizowana wcześniej.

Jeżeli stopień zaawansowania niezakończonych usług nie może być na dzień bilansowy ustalony w sposób wiarygodny, to przychód ustala się w wysokości poniesionych w danym okresie obrotowym kosztów, nie wyższych jednak od kosztów, których pokrycie w przyszłości przez zamawiającego jest prawdopodobne. Dodatkowe informacje zostały przedstawione w nocie nr 13.1.

W badanym roku nie miały miejsca zmiany metody szacunków.

Rezerwa na straty

Na każdy dzień bilansowy Grupa dokonuje aktualizacji szacunków całkowitych przychodów oraz kosztów z tytułu realizowanych projektów. Przewidywana całkowita strata na kontrakcie ujmowana jest jako koszt okresu, w którym została rozpoznana, zgodnie z MSR 11. Dodatkowe informacje zostały przedstawione w nocie 33.1.

Niepewność związana z rozliczeniami podatkowymi

Regulacje dotyczące podatku od towarów i usług, podatku dochodowego od osób prawnych oraz obciążeń związanych z ubezpieczeniami społecznymi podlegają częstym zmianom. Te częste zmiany powodują brak odpowiednich punktów odniesienia, niespójne interpretacje oraz nieliczne ustanowione precedensy, które mogłyby mieć zastosowanie. Obowiązujące przepisy zawierają również niejasności, które powodują różnice w opiniach, co do interpretacji prawnej przepisów podatkowych, zarówno pomiędzy organami państwowymi jak i organami państwowymi i przedsiębiorstwami.

Rozliczenia podatkowe oraz inne obszary działalności (na przykład kwestie celne czy dewizowe) mogą być przedmiotem kontroli organów, które uprawnione są do nakładania wysokich kar i grzywien, a wszelkie dodatkowe zobowiązania podatkowe, wynikające z kontroli, muszą zostać zapłacone wraz z wysokimi odsetkami. Te warunki powodują, że ryzyko podatkowe w Polsce jest większe niż w krajach o bardziej dojrzałym systemie podatkowym.

W konsekwencji, kwoty prezentowane i ujawniane w sprawozdaniach finansowych mogą się zmienić w przyszłości w wyniku ostatecznej decyzji organu kontroli podatkowej.

Z dniem 15 lipca 2016 roku do Ordynacji Podatkowej zostały wprowadzone zmiany w celu uwzględnienia postanowień Ogólnej Klauzuli Zapobiegającej Nadużyciom (GAAR). GAAR ma zapobiegać powstawaniu i wykorzystywaniu sztucznych struktur prawnych tworzonych w celu uniknięcia zapłaty podatku w Polsce. GAAR definiuje unikanie opodatkowania jako czynność dokonaną przede wszystkim w celu osiągnięcia korzyści podatkowej, sprzecznej w danych okolicznościach z przedmiotem i celem przepisy ustawy podatkowej. Zgodnie z GAAR taka czynność nie skutkuje osiągnięciem korzyści podatkowej, jeżeli sposób działania był sztuczny. Wszelkie występowanie (i) nieuzasadnionego dzielenia operacji, (ii) angażowania podmiotów pośredniczących mimo braku uzasadnienia ekonomicznego lub gospodarczego, (iii) elementów wzajemnie się znoszących lub kompensujących oraz (iv) inne działania o podobnym działaniu do wcześniej wspomnianych, mogą być potraktowane jako przesłanka istnienia sztucznych czynności podlegających przepisom GAAR. Nowe regulacje będą wymagać znacznie większego osądu przy ocenie skutków podatkowych poszczególnych transakcji.

Klauzulę GAAR należy stosować w odniesieniu do transakcji dokonanych po jej wejściu w życie oraz do transakcji, które zostały przeprowadzone przed wejściem w życie klauzuli GAAR, ale dla których po dacie wejścia klauzuli w życie korzyści były lub są nadal osiągane. Wdrożenie powyższych przepisów umożliwi polskim organom kontroli podatkowej kwestionowanie realizowanych przez podatników prawnych ustaleń i porozumień, takich jak restrukturyzacja i reorganizacja grupy.

Grupa ujmuje i wycenia aktywa lub zobowiązania z tytułu bieżącego i odroczonego podatku dochodowego przy zastosowaniu wymogów MSR 12 *Podatek dochodowy* w oparciu o zysk (stratę podatkową), podstawę opodatkowania, nierozliczone straty podatkowe, niewykorzystane ulgi podatkowe i stawki podatkowe, uwzględniając ocenę niepewności związanych z rozliczeniami podatkowymi. Gdy istnieje niepewność co do tego, czy i w jakim zakresie organ podatkowy będzie akceptował poszczególne rozliczenia podatkowe transakcji, Grupa ujmuje te rozliczenia uwzględniając ocenę niepewności.

8. Podstawa sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z zasadą kosztu historycznego, z wyjątkiem pochodnych instrumentów finansowych oraz nieruchomości inwestycyjnych, które są wyceniane według wartości godziwej.

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe jest przedstawione w tysiącach złotych („zł”), a wszystkie wartości, o ile nie wskazano inaczej, podane są w tysiącach złotych.

W związku z zaokrągleniem danych do tysięcy w niektórych przedstawionych w sprawozdaniu tabelach suma kwot w danej kolumnie lub wierszu może różnić się nieznacznie od wartości łącznej podanej dla danej kolumny lub wiersza.

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez Grupę Kapitałową w dającej się przewidzieć przyszłości, obejmującej okres nie krótszy niż jeden rok od dnia bilansowego. Na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego nie stwierdza się istnienia okoliczności wskazujących na zagrożenie kontynuowania działalności przez Grupę.

8.1. Oświadczenie o zgodności

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej zatwierdzonymi przez UE („MSSF”). Na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania do publikacji, biorąc pod uwagę toczący się w UE proces wprowadzania standardów MSSF oraz prowadzoną przez Grupę działalność, w zakresie stosowanych przez Grupę zasad rachunkowości nie ma różnicy między standardami MSSF, które weszły w życie, a standardami MSSF zatwierdzonymi przez UE. MSSF obejmują standardy i interpretacje zaakceptowane i opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości („RMSR”).

Przedstawione poniżej zasady rachunkowości stosowane były w sposób spójny we wszystkich prezentowanych okresach, chyba że wskazano inaczej.

8.2. Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji sprawozdania finansowego

Walutą funkcjonalną jednostki dominującej i innych spółek uwzględnionych w niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym z wyłączeniem jednostek wskazanych w zdaniu poniżej jest złoty polski.

Walutą funkcjonalną przedstawicielstwa w Norwegii oraz Spółki w Norwegii jest korona norweska natomiast walutą funkcjonalną Spółki w Chorwacji jest kuna.

Walutą prezentacji niniejszego sprawozdania finansowego jest złoty polski.

9. Nowe standardy rachunkowości

Następujące standardy i interpretacje zostały opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości, jednak nie weszły jeszcze w życie:

- MSSF 9 *Instrumenty Finansowe* (opublikowano dnia 24 lipca 2014 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzony przez UE - mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później.
- MSSF 15 *Przychody z tytułu umów z klientami* (opublikowano dnia 28 maja 2014 roku), obejmujący zmiany do MSSF 15 Data wejścia w życie MSSF 15 (opublikowano dnia 11 września 2015 roku) – mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później.
- MSSF 16 *Leasing* (opublikowano dnia 13 stycznia 2016 roku) - do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzony przez UE - mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku lub później.

Opis wpływu na stosowane przez Grupę zasady (politykę) rachunkowości w nocie 9.1, 9.2, 9.3.

- MSSF 14 *Regulacyjne rozliczenia międzyokresowe* (opublikowano dnia 30 stycznia 2014 roku) – zgodnie z decyzją Komisji Europejskiej proces zatwierdzania standardu w wersji wstępnej nie zostanie zainicjowany przed ukazaniem się standardu w wersji ostatecznej - do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzony przez UE – mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2016 roku lub później,
- Zmiany do MSSF 10 i MSR 28 *Transakcje sprzedaży lub wniesienia aktywów pomiędzy inwestorem a jego jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem* (opublikowano dnia 11 września 2014 roku) – prace prowadzące do zatwierdzenia niniejszych zmian zostały przez UE odłożone bezterminowo - termin wejścia w życie został odroczony przez RMSR na czas nieokreślony,
- Zmiany do MSSF 4 *Stosowanie MSSF 9 Instrumenty finansowe łącznie z MSSF 4 Umowy ubezpieczeniowe* (opublikowano 12 września 2016 roku) - mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,

- Zmiany do MSSF 2 *Klasyfikacja i wycena transakcji płatności na bazie akcji* (opublikowano dnia 20 czerwca 2016 roku) – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,
- Zmiany do MSR 28 *Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach* będące częścią *Zmian wynikających z przeglądu MSSF 2014-2016* (opublikowano dnia 8 grudnia 2016 roku) – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,
- Zmiany do MSSF 1 *Zastosowanie Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej po raz pierwszy* będące częścią *Zmian wynikających z przeglądu MSSF 2014-2016* (opublikowano dnia 8 grudnia 2016 roku) – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,
- KIMSF 22 *Transakcje w walucie obcej i zaliczki* (opublikowano dnia 8 grudnia 2016 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE – mająca zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,
- Zmiany do MSR 40: *Przeniesienie nieruchomości inwestycyjnej* (opublikowano dnia 8 grudnia 2016 roku) – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,
- MSSF 17 *Umowy ubezpieczeniowe* (opublikowano dnia 18 maja 2017 roku) - do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE - mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2021 roku lub później,
- KIMSF 23 *Niepewność związana z ujmowaniem podatku dochodowego* (opublikowano dnia 7 czerwca 2017 roku) - do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE - mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku lub później,
- Zmiany do MSSF 9 *Kontrakty z cechami przedpłat z ujemną rekompensatą* (opublikowano dnia 12 października 2017 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku lub później,
- Zmiany do MSR 28 *Udziały długoterminowe w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach* (opublikowano dnia 12 października 2017 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku lub później,
- *Zmiany wynikające z przeglądu MSSF 2015-2017* (opublikowano dnia 12 grudnia 2017 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku lub później,
- Zmiany do MSR 19 *Zmiana, ograniczenie lub rozliczenie programu* (opublikowano dnia 7 lutego 2018 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku lub później.

Grupa nie zdecydowała się na wcześniejsze zastosowanie żadnego innego standardu, interpretacji lub zmiany, która została opublikowana, lecz nie weszła dotychczas w życie w świetle przepisów Unii Europejskiej.

Zarząd nie przewiduje, aby wprowadzenie powyższych standardów oraz interpretacji miało istotny wpływ na stosowane przez Grupę zasady (politykę) rachunkowości.

9.1. Wdrożenie MSSF 15

Międzynarodowy Standard Sprawozdawczości Finansowej 15 *Przychody z umów z klientami* („MSSF 15”), został wydany w maju 2014 roku, a następnie zmieniony w kwietniu 2016 roku. MSSF 15 wprowadza nowy, pięciostopniowy model pomiaru oraz rozpoznawania przychodów ze sprzedaży, zgodnie z którym Grupa ujmuje przychody związane z przekazaniem przyrzeczonych towarów lub usług klientowi w kwocie, która odzwierciedla wynagrodzenie, do którego zgodnie z oczekiwaniami Grupy będzie ona uprawniona w zamian za te towary lub usługi. W zależności od spełnienia określonych w standardzie kryteriów, przychody mogą być ujmowane jednorazowo (w określonym momencie gdy kontrola nad dobrami i usługami jest przeniesiona na klienta) albo mogą być ujmowane w miarę upływu czasu w sposób obrazujący wykonanie świadczenia.

Nowy standard zastąpi wszystkie dotychczasowe wymogi dotyczące ujmowania przychodów zgodnie z MSSF. Standard ma zastosowanie w odniesieniu do rocznych okresów sprawozdawczych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku i później. Wcześniejsze stosowanie jest dozwolone.

Grupa ma prawo wyboru pełnego bądź zmodyfikowanego podejścia retrospektywnego, a przepisy przejściowe przewidują pewne praktyczne rozwiązania.

Grupa planuje zastosować MSSF 15 od dnia wejścia w życie standardu, z zastosowaniem zmodyfikowanej metody retrospektywnej.

Grupa prowadzi działalność w obszarze realizacji projektów generalnego wykonawstwa w zakresie budowy dróg szynowych i kołowych. Spółka wykonuje również roboty ogólnobudowlane w zakresie rozdzielczych obiektów liniowych – linii elektroenergetycznych i telekomunikacyjnych.

Grupa dokonała analizy poszczególnych kategorii przychodów oraz zawartych umów pod kątem wpływu zastosowania MSSF 15 na sposób rozpoznawania, jak również zweryfikowała prawidłowość prezentacji poszczególnych kategorii przychodów.

a) Sprzedaż towarów i produktów

Grupa sprzedaje głównie materiały budowlane. W przypadku tego strumienia przychodów umowa w większości przypadków zawiera tylko jedno zobowiązanie do wykonania świadczenia w postaci sprzedaży określonego towaru. W związku z powyższym Grupa ocenia, iż wpływ MSSF 15 na ujmowanie przychodów oraz wyniki finansowe Grupy z tytułu opisywanych umów nie będzie istotny.

Przychód będzie rozpoznawany w określonym momencie, tj. gdy klient uzyska kontrolę nad towarem.

b) Umowy z tytułu długoterminowych kontraktów budowlanych obejmujące przychody ze świadczenia usług budowlanych

Grupa przeprowadziła analizy umów dla opisywanego strumienia przychodów i uważa, że w ramach umów tworzy aktywo nieposiadające alternatywnego zastosowania i ma prawo do otrzymania zapłaty za świadczenia wykonane do danego dnia. W konsekwencji Grupa przenosi kontrolę i tym samym spełnia zobowiązanie do wykonania świadczenia w miarę upływu czasu. A zatem zgodnie z MSSF 15, Grupa będzie kontynuowała ujmowanie przychodów ze sprzedaży usług w miarę upływu czasu.

Do pomiaru stopnia realizacji zobowiązań do wykonania świadczenia z tytułu tych umów Grupa stosuje metodę opartą na nakładach, tj. w oparciu o poniesione koszty (tj. jako procentowy stosunek kosztów poniesionych do szacowanych kosztów niezbędnych do zrealizowania zlecenia).

Jeżeli Grupa nie jest w stanie dokonać racjonalnego pomiaru wyników spełnienia zobowiązania do wykonania świadczenia, wówczas przychody uzyskiwane z tytułu tego kontraktu są ujmowane tylko do wysokości poniesionych kosztów, które Grupa spodziewa się odzyskać.

W przypadku gdy istnieje prawdopodobieństwo, iż łączne koszty wykonania umowy przekroczą łączne przychody z tytułu umowy, przewidywana strata dotycząca całego kontraktu jest ujmowana jako koszt okresu, w którym została ujawniona w pozycji rezerw w pasywach. W ramach ustalania, czy na danym kontrakcie wystąpi strata, jako nieuniknione koszty wypełnienia zobowiązania z tytułu umowy Grupa traktuje te koszty, których nie może uniknąć ze względu na zawartą umowę (w szczególności ponoszone koszty pośrednie związane z czynnościami niezbędnymi do wykonania umowy).

Jeżeli przychody ustalone metodą opartą na nakładach są wyższe niż przychody zafakturowane, nadwyżkę (różnicę) Grupa prezentuje w aktywach bilansu w pozycji „Rozliczenie kontraktów budowlanych”.

Jeżeli przychody zafakturowane są wyższe niż przychody ustalone metodą opartą na nakładach, nadwyżkę (różnicę) Grupa prezentuje w pasywach bilansu w pozycji „Rozliczenie kontraktów budowlanych”.

c) Zaliczki otrzymane od klientów

Grupa prezentuje zaliczki otrzymane od klientów w pozycji „Pozostałe zobowiązania niefinansowe”. Zgodnie z obecną polityką (zasadami) rachunkowości Grupa nie ujmuje kosztów z tytułu odsetek od otrzymanych zaliczek, w tym długoterminowych.

Grupa przeanalizowała zapisy umów zawieranych z klientami i oceniła, że w opisywanym aspekcie umowy nie zawierają istotnego elementu finansowania, gdyż spełniony jest warunek określony w MSSF 15.62(c), tj. przedpłata zaliczek w istotnej wysokości wynika z powodów innych niż udostępnienie finansowania klientowi oraz różnica między przyrzeczoną wynagrodzeniem a ceną sprzedaży gotówkowej jest proporcjonalna do jej przyczyny. Zaliczki stanowią zabezpieczenie przed brakiem właściwego wywiązania się z części zobowiązań umownych, tj. należnej zapłaty, przez klienta.

d) Wymogi w zakresie prezentacji i ujawniania informacji

MSSF 15 rozszerza zakres wymaganych ujawnień w sprawozdaniu finansowym, zarówno ilościowych, jak i jakościowych. Wymogi dotyczące ujawniania informacji mają zapewnić, że Grupa ujawnia wystarczające informacje, które umożliwią użytkownikom sprawozdań finansowych zapoznanie się z charakterem, kwotą,

terminami uzyskania oraz niepewnością związaną z przychodami i przepływami pieniężnymi wynikającymi z umów z klientami. Grupa ocenia, że ze względu na stosunkowo jednorodny charakter prowadzonej działalności, zakres ujawnień w sprawozdaniu finansowym nie zmieni się istotnie w związku z wdrożeniem MSSF 15.

Podsumowując, Grupa szacuje brak istotnego wpływu wdrożenia MSSF 15 na kapitał własny na dzień 31 grudnia 2017 roku.

9.2. Wdrożenie MSSF 9

W lipcu 2014 roku Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości opublikowała Międzynarodowy Standard Sprawozdawczości Finansowej 9 *Instrumenty finansowe* („MSSF 9”). MSSF 9 „Instrumenty finansowe”, który będzie obowiązywał od dnia 1 stycznia 2018 roku, będzie miał wpływ na jednostkowe i skonsolidowane sprawozdanie finansowe Spółki Torpol S.A. MSSF 9 „instrumenty finansowe” wprowadził zmiany w zakresie metod wyceny, zasad utraty wartości aktywów finansowych, zamiast metody straty poniesionej ma być stosowany model straty oczekiwanej, klasyfikacji instrumentów finansowych oraz podejście do rachunkowości zabezpieczeń. MSSF 9 ma na celu głównie spełnienie wymogów prawdziwego, rzetelnego i wiernego obrazu w sprawozdaniu finansowym.

Grupa planuje zastosować MSSF 9 od dnia wejścia w życie standardu, bez przekształcania danych porównawczych. W 2017 roku Spółka przeprowadziła szczegółową ocenę wpływu wprowadzenia MSSF 9 na stosowane przez Grupę zasady (politykę) rachunkowości w odniesieniu do działalności Grupy lub jej wyników finansowych. Niniejsza ocena jest oparta na aktualnie dostępnych informacjach i może podlegać zmianom wynikającym z pozyskania racjonalnych i możliwych do udokumentowania dodatkowych informacji w okresie, kiedy Grupa zastosuje MSSF 9 po raz pierwszy.

Grupa nie spodziewa się istotnego wpływu wprowadzenia MSSF 9 na sprawozdanie z sytuacji finansowej oraz kapitał własny, z wyjątkiem skutków zastosowania MSSF 9 w zakresie utraty wartości. Grupa spodziewa się wzrostu odpisów z tytułu utraty wartości, z negatywnym wpływem na kapitał własny, jak omówiono poniżej.

MSSF 9 Instrumenty finansowe wprowadza dwie metody wyceny instrumentów finansowych:

- wycena według amortyzowanego kosztu,
- wycena wg wartości godziwej, które to skutki mogą być odnoszone na wynik lub na inne całkowite dochody przy uwzględnieniu warunków zawartych w MSSF 9

Aktywa

- Udziały w spółkach zależnych oraz udziały we wspólnych przedsięwzięciach – brak wpływu na sprawozdanie finansowe, Spółka pozostaje przy wycenie według ceny nabycia, która to metoda jest zgodna z MSR 27 paragraf 10a, pomniejszonej o ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości.
- Należności długoterminowe z tyt. kaucji zabezpieczających utrzymywanych na rachunkach bankowych:

Oczekiwane straty kredytowe:

Na dzień sprawozdawczy ryzyko kredytowe związane z instrumentem znacząco nie wzrosło więc zgodnie z MSSF 9 co do zasady jednostka wycenia odpis z tytułu straty na tym instrumencie w kwocie równej 12-miesięcznym oczekiwanym stratom kredytowym. Kierownictwo jednostki szacuje, że oczekiwane straty kredytowe do poniesienia w okresie kolejnych 12 miesięcy są nieistotne z uwagi na:

- Długoletnią historię odzyskiwania kaucji zabezpieczających w całości (brak konieczności utworzenia odpisów na należności z tyt. kaucji w przeszłości) oraz
- Możliwość zaspokojenia należności z tyt. kaucji z kwot zatrzymanych (kaucji gwarancyjnych od podwykonawców).

Wycena:

Należności wyceniane są z wykorzystaniem rzeczywistej stopy procentowej, wg której naliczane są odsetki od kaucji zabezpieczających zdeponowanych na rachunkach bankowych jednostki.

- należności krótkoterminowe- Grupa dokonała analizy oczekiwanych strat kredytowych na podstawie uproszczonej metody, dopuszczonej do stosowania przez MSSF 9 paragraf B5.5.35. W stosunku do krótkoterminowych należności z tytułu dostaw i usług wpływ oczekiwanych strat na sprawozdanie finansowe na dzień 31.12.2017 z tytułu dodatkowego odpisu jest nieistotny.

Kapitał własny i zobowiązania

- Kredyty i pożyczki oraz zobowiązania długoterminowe- brak wpływu na sprawozdanie finansowe, wycena wg zamortyzowanego kosztu według MSSF 9, Grupa dokonywała wyceny taką samą metodą również w roku 2017 i poprzednich latach,

Wycena:

Stopa dyskontowa wykorzystana do obliczenia zdyskontowanej wartości zobowiązań długoterminowych z tyt. kwot zatrzymanych (kaucji gwarancyjnych od podwykonawców) została przyjęta na poziomie stopy wolnej od ryzyka. Stopa wolna od ryzyka została oszacowana z wykorzystaniem stóp depozytowych (WIBOR) oraz notowań obligacji skarbowych na 31 grudnia 2017. Szacunek stopy wolnej od ryzyka dla oczekiwanych dat płatności poszczególnych zobowiązań otrzymano poprzez zastosowanie interpolacji liniowej wartości punktowych

- zobowiązania z tytułu dostaw i usług i inne zobowiązania krótkoterminowe – brak wpływu na sprawozdanie finansowe, wycena obecnie dokonywana w oparciu o zamortyzowany koszt,

Rachunkowość zabezpieczeń

- Ponieważ MSSF 9 nie zmienia ogólnych zasad funkcjonowania rachunkowości zabezpieczeń Grupy, zastosowanie MSSF 9 nie będzie miało istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy.

Podsumowując, Grupa szacuje brak istotnego wpływu wdrożenia MSSF 9 na kapitał własny na dzień 31 grudnia 2017 roku.

9.3. Wdrożenie MSSF 16

W styczniu 2016 roku Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości wydała Międzynarodowy Standard Sprawozdawczości Finansowej 16 *Leasing* („MSSF 16”), który zastąpił MSR 17 *Leasing*, KIMSF 4 *Ustalenie, czy umowa zawiera leasing*, SKI 15 *Leasing operacyjny – specjalne oferty promocyjne* oraz SKI 27 *Ocena istoty transakcji wykorzystujących formę leasingu*. MSSF 16 określa zasady ujmowania dotyczące leasingu w zakresie wyceny, prezentacji i ujawniania informacji.

MSSF 16 wprowadza jednolity model rachunkowości leasingobiorcy i wymaga, aby leasingobiorca ujmował aktywa i zobowiązania wynikające z każdego leasingu z okresem przekraczającym 12 miesięcy, chyba że bazowy składnik aktywów ma niską wartość. W dacie rozpoczęcia leasingobiorca ujmuje składnik aktywów z tytułu prawa do użytkowania bazowego składnika aktywów oraz zobowiązanie z tytułu leasingu, które odzwierciedla jego obowiązek dokonywania opłat leasingowych.

Leasingobiorca odrębnie ujmuje amortyzację składnika aktywów z tytułu prawa do użytkowania i odsetki od zobowiązania z tytułu leasingu.

Leasingobiorca aktualizuje wycenę zobowiązania z tytułu leasingu po wystąpieniu określonych zdarzeń (np. zmiany w odniesieniu do okresu leasingu, zmiany w przyszłych opłatach leasingowych wynikającej ze zmiany w indeksie lub stawce stosowanej do ustalenia tych opłat). Co do zasady, leasingobiorca ujmuje aktualizację wyceny zobowiązania z tytułu leasingu jako korektę wartości składnika aktywów z tytułu prawa do użytkowania.

Grupa jest leasingobiorcą w przypadku umów najmu samochodów oraz najmu powierzchni biurowej (nota 19.2).

MSSF 16 wymaga, zarówno od leasingobiorcy jak i od leasingodawcy, dokonywania szerszych ujawnień niż w przypadku MSR 17.

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

MSSF 16 wymaga, zarówno od leasingobiorcy jak i od leasingodawcy, dokonywania szerszych ujawnień niż w przypadku MSR 17.

Leasingobiorca ma prawo wyboru pełnego bądź zmodyfikowanego podejścia retrospektywnego, a przepisy przejściowe przewidują pewne praktyczne rozwiązania.

MSSF 16 obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku i później. Wcześniejsze zastosowanie jest dozwolone w przypadku jednostek, które stosują MSSF 15 od daty lub przed datą pierwszego zastosowania MSSF 16. Grupa nie zdecydowała się na wcześniejsze zastosowanie MSSF 16.

Na dzień zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego do publikacji Zarząd jednostki dominującej jest w trakcie oceny wpływu wprowadzenia MSSF 16 na stosowane przez Grupę zasady (politykę) rachunkowości w odniesieniu do działalności Grupy lub jej wyników finansowych.

10. Zmiana szacunków wyceny kontraktów i zasad prezentacji

Zarząd jednostki dominującej, w oparciu o swą najlepszą wiedzę na moment sporządzenia sprawozdań finansowych dokonuje szeregu szacunków. Szacunki te obciążone są niepewnością i podlegają rewizji w kolejnym roku obrotowym. Skutek zmiany szacunku odnoszony jest prospektywnie w wynik kolejnego roku obrotowego. Skutek zmiany szacunku odnoszony jest prospektywnie w wynik kolejnego roku obrotowego.

W roku 2017 zmianie uległy planowane budżety przychodów i kosztów dotyczące realizowanych ośmiu kontraktów:

- 1) Rewizja budżetu spowodowana była zmniejszeniem zakresu realizowanych prac oraz wydłużeniem kontraktu. Wskutek opisanej zmiany nastąpiło zmniejszenie przychodów oraz zysku brutto ze sprzedaży w kwocie 1 389 tysięcy złotych.
- 2) Rewizja budżetu spowodowana była zmianą przedmiarów robót. Wskutek opisanej zmiany nastąpiło zwiększenie przychodów oraz zysku brutto ze sprzedaży w kwocie 1 524 tysięcy złotych.
- 3) Rewizja budżetu spowodowana była zmianą przedmiarów robót. Wskutek opisanej zmiany nastąpiło zwiększenie przychodów oraz zysku brutto ze sprzedaży w kwocie 2 217 tysięcy złotych.
- 4) Rewizja budżetu spowodowana była wydłużeniem kontraktu. Wskutek opisanej zmiany nastąpiło zmniejszenie przychodów oraz zysku brutto ze sprzedaży w kwocie 147 tysięcy złotych.
- 5) Rewizja budżetu spowodowana była zmniejszeniem zakresu realizowanych prac oraz wydłużeniem kontraktu. Wskutek opisanej zmiany nastąpiło zmniejszenie przychodów oraz zysku brutto ze sprzedaży w kwocie 452 tysięcy złotych.
- 6) Rewizja budżetu spowodowana była zmianą przedmiarów robót. Wskutek opisanej zmiany nastąpiło zwiększenie przychodów oraz zysku brutto ze sprzedaży w kwocie 437 tysięcy złotych.
- 7) Rewizja budżetu spowodowana była zwiększeniem zakresu realizowanych prac. Wskutek opisanej zmiany nastąpiło zwiększenie przychodów oraz zysku brutto ze sprzedaży w kwocie 886 tysięcy złotych.
- 8) Rewizja budżetu spowodowana była zmianą przedmiarów robót. Wskutek opisanej zmiany nastąpiło zmniejszenie przychodów oraz zysku brutto ze sprzedaży w kwocie 1 023 tysięcy złotych.
- 9) Rewizja budżetu spowodowana była zmianą technologii robót. Wskutek opisanej zmiany nastąpiło zmniejszenie przychodów oraz zysku brutto ze sprzedaży w kwocie 3 082 tysięcy złotych.
- 10) Rewizja budżetu spowodowana była zmianą przedmiarów robót. Wskutek opisanej zmiany nastąpiło zmniejszenie przychodów oraz zysku brutto ze sprzedaży w kwocie 3 570 tysięcy złotych.
- 11) Rewizja budżetu spowodowana była zmianą przedmiarów robót. Wskutek opisanej zmiany nastąpiło zwiększenie przychodów oraz zysku brutto ze sprzedaży w kwocie 455 tysięcy złotych.
- 12) Rewizja budżetu spowodowana była zmianą przedmiarów robót. Wskutek opisanej zmiany nastąpiło zmniejszenie przychodów oraz zysku brutto ze sprzedaży w kwocie 3 352 tysięcy złotych.

Powyższe zmiany obliczono porównując rozpoznane w 2017 roku przychody i zyski z przychodami i zyskami, które Grupa rozpoznalaby, gdyby budżet nie podlegał weryfikacji. Zmiany powyższe miały wpływ na wynik 2017 roku zaprezentowany w niniejszym sprawozdaniu finansowym.

11. Istotne zasady rachunkowości

11.1. Zasady konsolidacji

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe obejmuje sprawozdanie finansowe spółki Torpol S.A. oraz sprawozdania finansowe jej jednostek zależnych sporządzone na dzień 31 grudnia 2017 roku. Sprawozdania finansowe jednostek zależnych po uwzględnieniu korekt doprowadzających do zgodności z MSSF sporządzane są za ten sam okres sprawozdawczy co sprawozdanie jednostki dominującej, przy wykorzystaniu spójnych zasad rachunkowości, w oparciu o jednolite zasady rachunkowości zastosowane dla transakcji i zdarzeń gospodarczych o podobnym charakterze. W celu eliminacji jakichkolwiek rozbieżności w stosowanych zasadach rachunkowości wprowadza się korekty.

Wszystkie znaczące salda i transakcje pomiędzy jednostkami Grupy, w tym niezrealizowane zyski wynikające z transakcji w ramach Grupy, zostały w całości wyeliminowane. Niezrealizowane straty są eliminowane, chyba że dowodzą wystąpienia utraty wartości.

Jednostki zależne podlegają konsolidacji w okresie od dnia objęcia nad nimi kontroli przez Grupę, a przestają być konsolidowane od dnia ustania kontroli. Jednostka dominująca sprawuje kontrolę nad jednostką, wówczas gdy jest narażona, lub ma prawo do zmiennych zwrotów ze swojego zaangażowania w tę jednostkę oraz ma możliwość wywierania wpływu na te zwroty poprzez sprawowanie władzy nad tą jednostką. Zmiany w udziale własnościowym jednostki dominującej, które nie skutkują utratą kontroli nad jednostką zależną są ujmowane jako transakcje kapitałowe. W takich przypadkach w celu odzwierciedlenia zmian we względnych udziałach w jednostce zależnej Grupa dokonuje korekty wartości bilansowej udziałów kontrolujących oraz udziałów niekontrolujących. Wszelkie różnice pomiędzy kwotą korekty udziałów niekontrolujących a wartością godziwą kwoty zapłaconej lub otrzymanej odnoszone są na kapitał własny i przypisywane do właścicieli jednostki dominującej.

11.2. Udział we wspólnym działaniu

Wspólne działanie to wspólne porozumienie umowne, w ramach którego strony współkontrolujące posiadają prawa do aktywów i obowiązki dotyczące zobowiązań wspólnego porozumienia umownego. Współkontrola to określony w umowie podział kontroli nad działalnością gospodarczą, który występuje tylko wówczas, gdy strategiczne decyzje finansowe i operacyjne dotyczące danej działalności wymagają jednomyślnej zgody wspólników. Udział Grupy we wspólnych działaniach jest prezentowany poprzez ujęcie aktywów, które kontroluje, kosztów i zobowiązań, które ponosi oraz udziału w uzyskanych przychodach – zarówno w jednostkowym jak i skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Przed włączeniem danych finansowych wspólnego działania do sprawozdania finansowego dokonuje się odpowiednich korekt w celu doprowadzenia tych danych do zgodności z MSSF stosowanymi przez Grupę (nota 22.1).

11.3. Udział we wspólnym przedsięwzięciu

Wspólne przedsięwzięcie to wspólne porozumienie umowne dająca stronom współkontrolującym prawa do jej aktywów netto. Współkontrola to określony w umowie podział kontroli nad działalnością gospodarczą, który występuje tylko wówczas, gdy strategiczne decyzje finansowe i operacyjne dotyczące danej działalności wymagają jednomyślnej zgody wspólników. Udział Grupy we wspólnych przedsięwzięciach jest ujmowany metodą praw własności. Udział we wspólnym przedsięwzięciu jest wykazywany w bilansie według ceny nabycia powiększonej o późniejsze zmiany udziału jednostki dominującej w aktywach netto wspólnego przedsięwzięcia pomniejszonej o ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości. Udział w zyskach lub stratach wspólnego przedsięwzięcia odzwierciedlany jest w skonsolidowanym zysku lub stracie. Przed włączeniem danych finansowych wspólnego przedsięwzięcia do skonsolidowanego sprawozdania finansowego dokonuje się odpowiednich korekt w celu doprowadzenia tych danych do zgodności z MSSF stosowanymi przez Grupę (nota 22.2).

11.4. Przeliczanie pozycji wyrażonych w walucie obcej

Transakcje wyrażone w walutach innych niż waluta funkcjonalna są przeliczane na walutę funkcjonalną przy zastosowaniu kursu obowiązującego w dniu zawarcia transakcji.

Na dzień bilansowy aktywa i zobowiązania pieniężne wyrażone w walutach innych niż waluta funkcjonalna są przeliczane na walutę funkcjonalną przy zastosowaniu odpowiednio obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego średniego kursu ustalonego dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski. Powstałe z przeliczenia różnice kursowe ujmowane są odpowiednio w pozycji przychodów (kosztów) finansowych lub, w przypadkach określonych zasadami (polityką) rachunkowości, kapitalizowane w wartości aktywów. Aktywa i zobowiązania niepieniężne ujmowane według kosztu historycznego wyrażonego w walucie obcej są wykazywane po kursie historycznym z dnia transakcji. Aktywa i zobowiązania niepieniężne ujmowane według wartości godziwej wyrażonej w walucie obcej są przeliczane po kursie z dnia dokonania wyceny do wartości godziwej.

Następujące kursy wymiany PLN zostały przyjęte dla potrzeb wyceny bilansowej:

	29 grudnia 2017	31 grudnia 2016
EUR	4,1709	4,4240
HRK	0,5595	0,5853
NOK	0,4239	0,4868
RSD	0,0354	0,0358

Walutą funkcjonalną zagranicznego przedstawicielstwa w Norwegii oraz spółki Torpol Norge A.S. jest korona norweska. Walutą funkcjonalną spółki w Chorwacji jest kuna. Walutą funkcjonalną oddziału w Serbii był dinar serbski.

Na dzień bilansowy aktywa i zobowiązania przedstawicielstwa i oddziału są przeliczane na walutę prezentacji Grupy po kursie obowiązującym na dzień bilansowy, a ich sprawozdania z całkowitych dochodów są przeliczane po średnim ważonym kursie wymiany za dany okres obrotowy. Różnice kursowe powstałe w wyniku takiego przeliczenia są ujmowane w innych całkowitych dochodach i akumulowane w oddzielnej pozycji kapitału własnego. W momencie zbycia podmiotu zagranicznego, odroczone różnice kursowe zakumulowane w kapitale własnym, dotyczące danego podmiotu zagranicznego, są ujmowane w rachunku zysków i strat.

11.5. Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe wykazywane są według ceny nabycia/kosztu wytworzenia pomniejszonych o umorzenie oraz odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Wartość początkowa środków trwałych obejmuje ich cenę nabycia powiększoną o wszystkie koszty bezpośrednio związane z zakupem i przystosowaniem składnika majątku do stanu zdatnego do używania. W skład kosztu wchodzi również koszt wymiany części składowych maszyn i urządzeń w momencie poniesienia, jeśli spełnione są kryteria rozpoznania. Koszty poniesione po dacie oddania środka trwałego do używania, takie jak koszty konserwacji i napraw, obciążają rachunek zysków i strat w momencie ich poniesienia.

Środki trwałe w momencie ich nabycia zostają podzielone na części składowe będące pozycjami o istotnej wartości, do których można przyporządkować odrębny okres ekonomicznej użyteczności. Częścią składową są również koszty generalnych remontów, o ile spełniają one warunki określone w MSR 16.

Amortyzacja środków trwałych (lub ich komponentów) rozpoczyna się gdy środek trwały jest dostępny do użytkowania. Amortyzacja jest naliczana metodą liniową przez szacowany okres użytkowania danego składnika aktywów, wynoszący:

<i>Typ</i>	<i>Okres</i>
Budynki i budowle	40 lat
Maszyny i urządzenia techniczne	od 5 do 40 lat
Urządzenia biurowe	do 5 lat
Środki transportu	od 5 do 15 lat
Komputery	3 lata
Inwestycje w obcych środkach trwałych	2,5-40 lat

Wartość końcową, okres użytkowania oraz metodę amortyzacji składników aktywów weryfikuje się corocznie, i w razie konieczności odpowiednio koryguje.

Dana pozycja rzeczowych aktywów trwałych może zostać usunięta z bilansu po dokonaniu jej zbycia lub w przypadku, gdy nie są spodziewane żadne ekonomiczne korzyści wynikające z dalszego użytkowania takiego składnika aktywów. Wszelkie zyski lub straty wynikające z usunięcia danego składnika aktywów z bilansu (obliczone jako różnica pomiędzy ewentualnymi wpływami ze sprzedaży netto a wartością bilansową danej pozycji) są ujmowane w rachunku zysków i strat w okresie, w którym dokonano takiego usunięcia.

Środki trwałe w budowie dotyczą środków trwałych będących w toku budowy lub montażu i są wykazywane według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia, pomniejszonych o ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości. Środki trwałe w budowie nie podlegają amortyzacji do czasu zakończenia budowy i przekazania środka trwałego do używania.

Wpłacone przedpłaty na środki trwałe ujmuje się w pozycji zaliczki na środki trwałe, prezentowane w ramach rzeczowych aktywów trwałych.

11.6. Aktywa niematerialne

Aktywa niematerialne nabyte w oddzielnej transakcji lub wytworzone (jeżeli spełniają kryteria rozpoznania dla kosztów prac rozwojowych) wycenia się przy początkowym ujęciu odpowiednio w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia. Cena nabycia aktywów niematerialnych nabytych w transakcji połączenia jednostek gospodarczych jest równa ich wartości godziwej na dzień połączenia.

Po ujęciu początkowym, aktywa niematerialne są wykazywane w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonym o umorzenie i odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

Nakłady poniesione na aktywa niematerialne wytworzone we własnym zakresie, z wyjątkiem aktywowanych nakładów poniesionych na prace rozwojowe, nie są aktywowane i są ujmowane w kosztach okresu, w którym zostały poniesione.

Grupa ustala, czy okres użytkowania aktywów niematerialnych jest określony czy nieokreślony. Aktywa niematerialne o określonym okresie użytkowania są amortyzowane przez okres użytkowania oraz poddawane testom na utratę wartości każdorazowo, gdy istnieją przesłanki wskazujące na utratę ich wartości. Okres i metoda amortyzacji aktywów niematerialnych o określonym okresie użytkowania są weryfikowane przynajmniej na koniec każdego roku obrotowego.

Zmiany w oczekiwanym okresie użytkowania lub oczekiwanym sposobie konsumowania korzyści ekonomicznych pochodzących z danego składnika aktywów są ujmowane poprzez zmianę odpowiednio okresu lub metody

amortyzacji, i traktowane jak zmiany wartości szacunkowych. Odpis amortyzacyjny składników aktywów niematerialnych o określonym okresie użytkowania ujmuje się w rachunku zysków i strat w ciężar tej kategorii, która odpowiada funkcji danego składnika aktywów niematerialnych.

Aktywa niematerialne o nieokreślonym okresie użytkowania oraz te, które nie są użytkowane, są corocznie poddawane weryfikacji pod kątem ewentualnej utraty wartości, w odniesieniu do poszczególnych aktywów lub na poziomie ośrodka wypracowującego środki pieniężne.

Okresy użytkowania są poddawane corocznej weryfikacji, a w razie potrzeby, korygowane.

11.7. Koszty prac badawczych i rozwojowych

Koszty prac badawczych są odpisywane w ciężar kosztów w rachunku zysków i strat w momencie poniesienia. Nakłady poniesione na prace rozwojowe wykonane w ramach danego przedsięwzięcia są przenoszone na kolejny okres, jeżeli zostaną spełnione wszystkie wymienione kwestie:

- możliwość z technicznego punktu widzenia, ukończenia składnika aktywów niematerialnych tak, aby nadawał się do użytkowania lub sprzedaży,
- zamiar ukończenia składnika aktywów niematerialnych oraz jego użytkowania lub sprzedaży,
- zdolność do użytkowania lub sprzedaży składnika aktywów niematerialnych,
- sposób, w jaki składnik aktywów niematerialnych będzie wytwarzał prawdopodobne przyszłe korzyści ekonomiczne. Między innymi Grupa może udowodnić istnienie rynku na produkty powstające dzięki składnikowi aktywów niematerialnych lub na sam składnik lub – jeśli składnik ma być użytkowany przez jednostkę – użyteczność składnika aktywów niematerialnych,
- dostępność stosownych środków technicznych, finansowych i innych, które mają służyć ukończeniu prac rozwojowych oraz użytkowaniu lub sprzedaży składnika aktywów niematerialnych,
- możliwość wiarygodnego ustalenia nakładów poniesionych w czasie prac rozwojowych, które można przyporządkować temu składnikowi aktywów niematerialnych.

Po początkowym ujęciu nakładów na prace rozwojowe, stosuje się model kosztu historycznego wymagający, aby składniki aktywów były ujmowane według cen nabycia pomniejszonych o skumulowaną amortyzację i skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Wszelkie nakłady przeniesione na kolejny okres są amortyzowane przez przewidywany okres uzyskiwania przychodów ze sprzedaży z danego przedsięwzięcia.

Podsumowanie zasad stosowanych w odniesieniu do aktywów niematerialnych Grupy przedstawia się następująco:

	<i>Koszty prac rozwojowych</i>	<i>Znak towarowy</i>	<i>Oprogramowanie komputerowe</i>	<i>Inne (prawa autorskie)</i>
Okresy użytkowania	8 lat	5 lat	2 -5 lat	2 -40 lat
Wykorzystana metoda amortyzacji	Metodą liniową	Metodą liniową	Metodą liniową	Metodą liniową
Wewnętrznie wytworzone lub nabyte	Wewnętrznie wytworzone	Nabyte	Nabyte	Nabyte
Test na utratę wartości	Coroczny w przypadku składników nie oddanych jeszcze do użytkowania oraz w przypadku istnienia przesłanki wskazującej na utratę wartości	Coroczna ocena czy wystąpiły przesłanki świadczące o wystąpieniu utraty wartości	Coroczna ocena czy wystąpiły przesłanki świadczące o wystąpieniu utraty wartości	Coroczna ocena czy wystąpiły przesłanki świadczące o wystąpieniu utraty wartości

Zyski lub straty wynikające z usunięcia aktywów niematerialnych z bilansu są wyceniane według różnicy pomiędzy wpływami ze sprzedaży netto a wartością bilansową danego składnika aktywów i są ujmowane w rachunku zysków i strat w momencie ich usunięcia z bilansu.

11.7.1 *Wartość firmy*

Wartość firmy z tytułu przejęcia jednostki jest początkowo ujmowana w kwocie stanowiącej kwotę nadwyżki sumy:

- przekazanej zapłaty,
- kwoty wszelkich niekontrolujących udziałów w jednostce przejmowanej oraz
- wartości godziwej na dzień przejęcia udziału w kapitale jednostki przejmowanej, należącego poprzednio do jednostki przejmującej, w przypadku połączenia jednostek realizowanego etapami, nad kwotą netto ustaloną na dzień przejęcia wartości godziwych możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów i przejętych zobowiązań.

Po początkowym ujęciu wartość firmy jest wykazywana według wartości początkowej pomniejszonej o wszelkie skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Test na utratę wartości przeprowadza się raz na rok lub częściej, jeśli wystąpią ku temu przesłanki. Wartość firmy nie podlega amortyzacji.

Na dzień przejęcia nabyta wartość firmy jest alokowana do każdego z ośrodków wypracowujących środki pieniężne, które mogą skorzystać z synergii połączenia. Każdy ośrodek, lub zespół ośrodków, do którego została przypisana wartość firmy:

- odpowiada najniższemu poziomowi w Grupie, na którym wartość firmy jest monitorowana na wewnętrzne potrzeby zarządcze oraz
- jest nie większy niż jeden segment operacyjny określony zgodnie z MSSF 8 Segmenty operacyjne, chyba że wartość firmy dotyczy kilku segmentów operacyjnych.

Odpis z tytułu utraty wartości ustalany jest poprzez oszacowanie odzyskiwalnej wartości ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego została alokowana dana wartość firmy. W przypadku, gdy odzyskiwalna wartość ośrodka wypracowującego środki pieniężne jest niższa niż wartość bilansowa, ujęty zostaje odpis z tytułu utraty wartości. W przypadku, gdy wartość firmy została alokowana do ośrodka wypracowującego środki pieniężne i dokonana zostanie sprzedaż części działalności w ramach tego ośrodka, przy ustalaniu zysków lub strat ze sprzedaży takiej działalności wartość firmy związana ze sprzedaną działalnością zostaje włączona do jej wartości bilansowej.

W takich okolicznościach sprzedana wartość firmy jest ustalana na podstawie względnej wartości sprzedanej działalności i wartości zachowanej części ośrodka wypracowującego środki pieniężne. Ośrodek wypracowujący środki pieniężne jest nie większy niż jeden segment operacyjny przed agregacją.

11.8. Leasing

Grupa jako leasingobiorca

Umowy leasingu finansowego, które przenoszą na Grupę zasadniczo całe ryzyko i korzyści wynikające z posiadania przedmiotu leasingu, są ujmowane w bilansie na dzień rozpoczęcia leasingu według niższej z następujących dwóch wartości: wartości godziwej środka trwałego stanowiącego przedmiot leasingu lub wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych. Opłaty leasingowe są rozdzielane pomiędzy koszty finansowe i zmniejszenie salda zobowiązania z tytułu leasingu, w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy odsetek od pozostałego do spłaty zobowiązania. Koszty finansowe są ujmowane bezpośrednio w ciężar rachunku zysków i strat, chyba, że spełnione są wymogi kapitalizacji.

Środki trwale użytkowane na mocy umów leasingu finansowego są amortyzowane przez szacowany okres użytkowania środka trwałego nie dłuższy niż okres leasingu. Jeżeli istnieje wystarczająca pewność że własność środka trwałego zostanie przeniesiona na leasingobiorcę po zakończeniu okresu leasingu środek trwały amortyzowany jest przez okres użytkowania.

Umowy leasingowe, zgodnie, z którymi leasingodawca zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści wynikające z posiadania przedmiotu leasingu, zaliczane są do umów leasingu operacyjnego. Opłaty leasingowe z tytułu leasingu operacyjnego oraz późniejsze raty leasingowe ujmowane są jako koszty w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu.

11.9. Utrata wartości niefinansowych aktywów trwałych

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy istnieją jakiekolwiek przesłanki wskazujące na to, że mogła nastąpić utrata wartości któregoś ze składników niefinansowych aktywów trwałych. W razie stwierdzenia, że przesłanki takie zachodzą, lub w razie konieczności przeprowadzenia corocznego testu sprawdzającego, czy nastąpiła utrata wartości, Grupa dokonuje oszacowania wartości odzyskiwalnej danego składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego dany składnik aktywów należy.

Wartość odzyskiwalna składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne odpowiada wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży tego składnika aktywów lub odpowiednio ośrodka wypracowującego środki pieniężne, lub jego wartości użytkowej, zależnie od tego, która z nich jest wyższa. Wartość tę ustala się dla poszczególnych aktywów, chyba że dany składnik aktywów nie generuje samodzielnie wpływów pieniężnych, które w większości są niezależne od tych, które są generowane przez inne aktywa lub grupy aktywów. Jeśli wartość bilansowa składnika aktywów jest wyższa niż jego wartość odzyskiwalna, ma miejsce utrata wartości i dokonuje się wówczas odpisu do ustalonej wartości odzyskiwalnej. Przy szacowaniu wartości użytkowej prognozowane przepływy pieniężne są dyskontowane do ich wartości bieżącej przy zastosowaniu stopy dyskontowej przed uwzględnieniem skutków opodatkowania, która odzwierciedla bieżące rynkowe oszacowanie wartości pieniądza w czasie oraz ryzyko typowe dla danego składnika aktywów. Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości składników majątkowych używanych w działalności kontynuowanej ujmują się w tych kategoriach kosztów, które odpowiadają funkcji składnika aktywów, w przypadku którego stwierdzono utratę wartości.

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy występują przesłanki wskazujące na to, że odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości, który był ujęty w okresach poprzednich w odniesieniu do danego składnika aktywów jest zbędny, lub czy powinien zostać zmniejszony. Jeżeli takie przesłanki występują, Grupa szacuje wartość odzyskiwalną tego składnika aktywów. Poprzednio ujęty odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości ulega odwróceniu wtedy i tylko wtedy, gdy od czasu ujęcia ostatniego odpisu aktualizującego nastąpiła zmiana wartości szacunkowych stosowanych do ustalenia wartości odzyskiwalnej danego składnika aktywów. W takim przypadku, podwyższa się wartość bilansową składnika aktywów do wysokości jego wartości odzyskiwalnej. Podwyższona kwota nie może przekroczyć wartości bilansowej składnika aktywów, jaka zostałaby ustalona (po odjęciu umorzenia), gdyby w ubiegłych latach w ogóle nie ujęto odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości w odniesieniu do tego składnika aktywów. Odwrócenie odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości składnika aktywów ujmują się niezwłocznie jako pomniejszenie kosztów, w których ujęto odpis. Po odwróceniu odpisu aktualizującego, w kolejnych okresach odpis amortyzacyjny dotyczący danego składnika jest korygowany w sposób, który pozwala w ciągu pozostałego okresu użytkowania tego składnika aktywów dokonywać systematycznego odpisania jego zweryfikowanej wartości bilansowej pomniejszonej o wartość końcową.

11.10. Koszty finansowania zewnętrznego

Koszty finansowania zewnętrznego są kapitalizowane jako część kosztu wytworzenia środków trwałych. Na koszty finansowania zewnętrznego składają się odsetki wyliczone przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej oraz różnice kursowe, które powstały w związku z finansowaniem zewnętrznym do wysokości odpowiadającej korekcie odsetek.

11.11. Aktywa finansowe

Aktywa finansowe dzielone są na następujące kategorie:

- Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności,
- Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- Pożyczki i należności,
- Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży.

Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności są to aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, o określonych lub możliwych do określenia płatnościach oraz ustalonym terminie wymagalności, które Grupa zamierza i ma możliwość utrzymać w posiadaniu do tego czasu, inne niż:

- wyznaczone przy początkowym ujęciu jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- wyznaczone jako dostępne do sprzedaży,
- spełniające definicję pożyczek i należności.

Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności wyceniane są według zamortyzowanego kosztu przy użyciu metody efektywnej stopy procentowej. Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności kwalifikowane są jako aktywa długoterminowe, jeżeli ich zapadalność przekracza 12 miesięcy od dnia bilansowego.

Składnikiem aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy jest składnik spełniający jeden z poniższych warunków:

a) Jest klasyfikowany jako przeznaczony do obrotu. Składniki aktywów finansowych kwalifikuje się jako przeznaczone do obrotu, jeśli są:

- nabyte głównie w celu sprzedaży w krótkim terminie,
- częścią portfela określonych instrumentów finansowych zarządzanych łącznie i co do których istnieje prawdopodobieństwo uzyskania zysku w krótkim terminie,
- instrumentami pochodnymi, z wyłączeniem instrumentów pochodnych będących elementem rachunkowości zabezpieczeń oraz umów gwarancji finansowych,

b) Został zgodnie z MSR 39 zakwalifikowany do tej kategorii w momencie początkowego ujęcia.

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy są wyceniane w wartości godziwej uwzględniając ich wartość rynkową na dzień bilansowy bez uwzględnienia kosztów transakcji sprzedaży. Zmiany wartości tych instrumentów finansowych ujmowane są w rachunku zysków i strat jako pozostałe przychody/koszty. Jeżeli kontrakt zawiera jeden lub więcej wbudowanych instrumentów pochodnych, cały kontrakt może zostać zakwalifikowany do kategorii aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy. Nie dotyczy to przypadków, gdy wbudowany instrument pochodny nie wpływa istotnie na przepływ pieniężny z kontraktu lub wydzielenie wbudowanych instrumentów pochodnych jest wyraźnie zakazane. Aktywa finansowe mogą być przy pierwotnym ujęciu zakwalifikowane do kategorii wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy, jeżeli poniższe kryteria są spełnione: (i) taka kwalifikacja eliminuje lub znacząco obniża niespójność w zakresie ujmowania lub wyceny (niedopasowanie księgowe); lub (ii) aktywa są częścią grupy aktywów finansowych, które są zarządzane i oceniane w oparciu o wartość godziwą, zgodnie z udokumentowaną strategią zarządzania ryzykiem; lub (iii) aktywa finansowe zawierają wbudowane instrumenty pochodne, które powinny być oddzielnie ujmowane. Na dzień 31 grudnia 2017 roku, 31 grudnia 2016 roku żadne aktywa finansowe nie zostały zakwalifikowane do kategorii wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Pożyczki i należności to niezaliczane do instrumentów pochodnych aktywa finansowe o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach, nienotowane na aktywnym rynku. Zalicza się je do aktywów obrotowych, o ile termin ich wymagalności nie przekracza 12 miesięcy od dnia bilansowego. Pożyczki udzielone i należności o terminie wymagalności przekraczającym 12 miesięcy od dnia bilansowego zalicza się do aktywów trwałych.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży są to aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, które zostały zaklasyfikowane jako dostępne do sprzedaży lub nienależące do żadnej z wcześniej wymienionych trzech kategorii aktywów. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży są ujmowane według wartości godziwej powiększonej o koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia lub emisji składnika aktywów finansowych. W przypadku braku notowań giełdowych na aktywnym rynku i braku możliwości wiarygodnego określenia ich wartości godziwej metodami alternatywnymi, aktywa finansowe dostępne do sprzedaży wyceniane są w cenie nabycia skorygowanej o odpis z tytułu utraty wartości. Dodatnią i ujemną różnicę pomiędzy wartością godziwą aktywów dostępnych do sprzedaży (jeśli istnieje cena rynkowa ustalona na aktywnym rynku regulowanym albo których wartość godziwa może być ustalona w inny wiarygodny sposób) a ich ceną nabycia, po pomniejszeniu o podatek odroczony ujmuje się w innych całkowitych dochodach. Spadek wartości aktywów dostępnych do sprzedaży spowodowany utratą wartości odnosi się do rachunku zysków i strat jako pozostałe koszty.

Nabycie i sprzedaż aktywów finansowych rozpoznawane są na dzień dokonania transakcji. W momencie początkowego ujęcia składnik aktywów finansowych wycenia się w wartości godziwej, powiększonej, w przypadku składnika aktywów niekwalifikowanego jako wyceniony w wartości godziwej przez wynik finansowy, o koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia.

Składnik aktywów finansowych zostaje usunięty z bilansu, gdy Grupa traci kontrolę nad prawami umownymi składającymi się na dany instrument finansowy; zazwyczaj ma to miejsce w przypadku sprzedaży instrumentu lub gdy wszystkie przepływy środków pieniężnych przypisane danemu instrumentowi przechodzą na niezależną stronę trzecią razem z całym ryzykiem i korzyściami z tytułu ich własności.

11.12. Utrata wartości aktywów finansowych

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych.

11.12.1 *Aktywa ujmowane według zamortyzowanego kosztu*

Jeżeli istnieją obiektywne przesłanki na to, że została poniesiona strata z tytułu utraty wartości pożyczek udzielonych i należności wycenianych według zamortyzowanego kosztu, to kwota odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości równa się różnicy pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów finansowych a wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych (z wyłączeniem przyszłych strat z tytułu nieściągnięcia należności, które nie zostały jeszcze poniesione), zdyskontowanych z zastosowaniem pierwotnej (tj. ustalonej przy początkowym ujęciu) efektywnej stopy procentowej. Wartość bilansową składnika aktywów obniża się bezpośrednio lub poprzez odpis. Kwotę straty ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Grupa ocenia najpierw, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości poszczególnych składników aktywów finansowych, które indywidualnie są znaczące, a także przesłanki utraty wartości aktywów finansowych, które indywidualnie nie są znaczące. Jeżeli z przeprowadzonej analizy wynika, że nie istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości indywidualnie ocenianego składnika aktywów finansowych, niezależnie od tego, czy jest on znaczący, czy też nie, to Grupa włącza ten składnik do grupy aktywów finansowych o podobnej charakterystyce ryzyka kredytowego i łącznie ocenia pod kątem utraty wartości. Aktywa, które indywidualnie są oceniane pod kątem utraty wartości i dla których ujęto odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości lub uznano, że dotychczasowy odpis nie ulegnie zmianie, nie są brane pod uwagę przy łącznej ocenie grupy aktywów pod kątem utraty wartości.

Jeżeli w następnym okresie odpis z tytułu utraty wartości zmniejszył się, a zmniejszenie to można w obiektywny sposób powiązać ze zdarzeniem następującym po ujęciu odpisu, to uprzednio ujęty odpis odwraca się. Późniejsze odwrócenie odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości ujmuje się w rachunku zysków i strat

w zakresie, w jakim na dzień odwrócenia wartość bilansowa składnika aktywów nie przewyższa jego zamortyzowanego kosztu.

11.12.2 *Aktywa finansowe wykazywane według kosztu*

Jeżeli występują obiektywne przesłanki, że nastąpiła utrata wartości nienotowanego instrumentu kapitałowego, który nie jest wykazywany według wartości godziwej, gdyż jego wartości godziwej nie można wiarygodnie ustalić, albo instrumentu pochodnego, który jest powiązany i musi zostać rozliczony poprzez dostawę takiego nienotowanego instrumentu kapitałowego, to kwotę odpisu z tytułu utraty wartości ustala się jako różnicę pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów finansowych oraz wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy zastosowaniu bieżącej rynkowej stopy zwrotu dla podobnych aktywów finansowych.

11.12.3 *Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży*

Jeżeli występują obiektywne przesłanki, że nastąpiła utrata wartości składnika aktywów finansowych dostępnego do sprzedaży, to kwota stanowiąca różnicę pomiędzy ceną nabycia tego składnika aktywów (pomniejszona o wszelkie spłaty kapitału i amortyzację) i jego bieżącą wartością godziwą, pomniejszoną o wszelkie odpisy z tytułu utraty wartości tego składnika uprzednio ujęte w rachunku zysków i strat, zostaje wyksięgowana z kapitału własnego i przekwalifikowana do rachunku zysków i strat. Nie można ujmować w rachunku zysków i strat odwrócenia odpisu z tytułu utraty wartości instrumentów kapitałowych kwalifikowanych jako dostępne do sprzedaży. Jeżeli w następnym okresie wartość godziwa instrumentu dłużnego dostępnego do sprzedaży wzrośnie, a wzrost ten może być obiektywnie łączony ze zdarzeniem następującym po ujęciu odpisu z tytułu utraty wartości w rachunku zysków i strat, to kwotę odwracanego odpisu ujmuje się w rachunku zysków i strat.

11.13. Zapasy

Zapasy są wyceniane według niższej z dwóch wartości: ceny nabycia/kosztu wytworzenia i możliwej do uzyskania ceny sprzedaży netto.

Koszty poniesione na doprowadzenie każdego składnika zapasów do jego aktualnego miejsca i stanu są ujmowane w następujący sposób:

Materiały	– w cenie nabycia, a rozchód materiałów ustalony metodą „pierwsze weszło-pierwsze wyszło”; do momentu wbudowania materiały ukazywane są w pozycji „materiały” a następnie odnoszone są w ciężar projektów,
Towary	– w cenie nabycia, a rozchód towarów ustalony metodą „pierwsze weszło-pierwsze wyszło”

Ceną sprzedaży netto możliwą do uzyskania jest szacowana cena sprzedaży dokonywanej w toku zwykłej działalności gospodarczej, pomniejszona o koszty wykończenia i szacowane koszty niezbędne do doprowadzenia sprzedaży do skutku.

11.14. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności

Krótkoterminowe należności z tytułu dostaw i usług są ujmowane i wykazywane według kwot pierwotnie zafakturowanych, z uwzględnieniem odpisu na wątpliwe należności. Odpis na należności oszacowywany jest wtedy, gdy ściągnięcie pełnej kwoty należności przestało być prawdopodobne.

W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wartość należności jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej brutto odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie oraz ryzyko kredytowe danego kontrahenta. Jeżeli zastosowana została metoda polegająca na dyskontowaniu, zwiększenie należności w związku z upływem czasu jest ujmowane jako przychody finansowe.

Zaliczki są prezentowane zgodnie z charakterem aktywów, do jakich się odnoszą – odpowiednio jako aktywa trwałe lub obrotowe. Jako aktywa niepieniężne zaliczki nie podlegają dyskontowaniu.

Należności budżetowe prezentowane są w ramach pozostałych należnościach, z wyjątkiem należności z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych, które stanowią w bilansie odrębną pozycję.

11.15. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych

Środki pieniężne i lokaty krótkoterminowe wykazane w bilansie obejmują środki pieniężne w banku i w kasie oraz lokaty krótkoterminowe o pierwotnym okresie zapadalności nieprzekraczającym trzech miesięcy.

Saldo środków pieniężnych i ich ekwiwalentów wykazane w skonsolidowanym rachunku przepływów pieniężnych składa się z określonych powyżej środków pieniężnych i ich ekwiwalentów.

Środki pieniężne utrzymywane na rachunkach bankowych wspólnie kontrolowanej działalności prezentowane są w sprawozdaniu finansowym jako środki pieniężne w części przypadającej Grupie. Wysokość tych środków przedstawiono w notce 28.

11.16. Oprocentowane kredyty bankowe, pożyczki i papiery dłużne

W momencie początkowego ujęcia, wszystkie kredyty bankowe, pożyczki i papiery dłużne są ujmowane według wartości godziwej, pomniejszonej o koszty związane z uzyskaniem kredytu lub pożyczki.

Po początkowym ujęciu oprocentowane kredyty, pożyczki i papiery dłużne są wyceniane według zamortyzowanego kosztu, przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej. Przy ustalaniu zamortyzowanego kosztu uwzględnia się koszty związane z uzyskaniem kredytu lub pożyczki oraz dyskonta lub premie uzyskane w związku z zobowiązaniem.

Przychody i koszty są ujmowane w zysku lub stracie z chwilą usunięcia zobowiązania z bilansu, a także w wyniku rozliczenia metodą efektywnej stopy procentowej.

11.17. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania

Zobowiązania krótkoterminowe z tytułu dostaw i usług wykazywane są w kwocie wymagającej zapłaty.

Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy obejmują zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu oraz zobowiązania finansowe pierwotnie zakwalifikowane do kategorii wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy. Zobowiązania finansowe są klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu, jeżeli zostały nabyte dla celów sprzedaży w niedalekiej przyszłości. Instrumenty pochodne, włączając wydzielone instrumenty wbudowane, są również klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu, chyba że są uznane za efektywne instrumenty zabezpieczające. Zobowiązania finansowe mogą być przy pierwotnym ujęciu zakwalifikowane do kategorii wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy, jeżeli poniższe kryteria

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

są spełnione: (i) taka kwalifikacja eliminuje lub znacząco obniża niespójność traktowania, gdy zarówno wycena jak i zasady rozpoznawania strat lub zysków podlegają innym regulacjom; lub (ii) zobowiązania są częścią grupy zobowiązań finansowych, które są zarządzane i oceniane w oparciu o wartość godziwą, zgodnie z udokumentowaną strategią zarządzania ryzykiem; lub (iii) zobowiązania finansowe zawierają wbudowane instrumenty pochodne, które powinny być oddzielnie ujmowane. Zarówno na dzień 31 grudnia 2017 roku jak i 31 grudnia 2016 roku żadne zobowiązania finansowe nie zostały zakwalifikowane do kategorii wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy są wyceniane w wartości godziwej, uwzględniając ich wartość rynkową na dzień bilansowy bez uwzględnienia kosztów transakcji. Zmiany w wartości godziwej tych instrumentów są ujmowane w rachunku zysków i strat jako koszty lub przychody finansowe.

Zobowiązania finansowe niebędące instrumentami finansowymi wycenianymi w wartości godziwej przez wynik finansowy, są wyceniane według zamortyzowanego kosztu przy użyciu metody efektywnej stopy procentowej.

Grupa wyłącza ze swojego bilansu zobowiązanie finansowe, gdy zobowiązanie wygasło – to znaczy, kiedy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygasł. Zastąpienie dotychczasowego instrumentu dłużnego przez instrument o zasadniczo różnych warunkach dokonywane pomiędzy tymi samymi podmiotami Grupa ujmuje jako wygaśnięcie pierwotnego zobowiązania finansowego i ujęcie nowego zobowiązania finansowego. Podobnie znaczące modyfikacje warunków umowy dotyczącej istniejącego zobowiązania finansowego Grupa ujmuje jako wygaśnięcie pierwotnego i ujęcie nowego zobowiązania finansowego. Powstającą różnicę z tytułu zamiany różnice odnośnych wartości bilansowych wykazuje się w zysku lub stracie.

Pozostałe zobowiązania niefinansowe obejmują w szczególności zobowiązania wobec urzędu skarbowego z tytułu podatku od towarów i usług oraz zobowiązania z tytułu otrzymanych zaliczek, które będą rozliczone poprzez dostawę towarów, usług lub środków trwałych. Pozostałe zobowiązania niefinansowe ujmowane są w kwocie wymagającej zapłaty.

11.18. Rezerwy

Rezerwy tworzone są wówczas, gdy na Grupie ciąży istniejący obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych, i gdy prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu korzyści ekonomicznych oraz można dokonać wiarygodnego oszacowania kwoty tego zobowiązania. Jeżeli Grupa spodziewa się, że koszty objęte rezerwą zostaną zwrócone, na przykład na mocy umowy ubezpieczenia, wówczas zwrot ten jest ujmowany jako odrębny składnik aktywów, ale tylko wtedy, gdy jest rzeczą praktycznie pewną, że zwrot ten rzeczywiście nastąpi. Koszty dotyczące danej rezerwy są wykazane w rachunku zysków i strat po pomniejszeniu o wszelkie zwroty.

W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wielkość rezerwy jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej brutto odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie oraz ewentualnego ryzyka związanego z danym zobowiązaniem. Jeżeli zastosowana została metoda polegająca na dyskontowaniu, zwiększenie rezerwy w związku z upływem czasu jest ujmowane jako koszty finansowe.

11.19. Odprawy emerytalne

Zgodnie z zakładowymi systemami wynagradzania pracownicy Grupy mają prawo do odpraw emerytalnych. Odprawy emerytalne są wypłacane jednorazowo, w momencie przejścia na emeryturę. Wysokość odpraw emerytalnych zależy od średniego wynagrodzenia pracownika. Grupa tworzy rezerwę na przyszłe zobowiązania z tytułu odpraw emerytalnych w celu przyporządkowania kosztów do okresów, których dotyczą. Według MSR 19 odprawy emerytalne są programami określonych świadczeń po okresie zatrudnienia. Wartość bieżąca tych zobowiązań na każdy dzień bilansowy jest obliczona przez niezależnego aktuariusza. Naliczone zobowiązania

są równe zdyskontowanym płatnościom, które w przyszłości zostaną dokonane, z uwzględnieniem rotacji zatrudnienia i dotyczą okresu do dnia bilansowego. Informacje demograficzne oraz informacje o rotacji zatrudnienia oparte są o dane historyczne.

11.20. Przychody

Przychody są ujmowane w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że Grupa uzyska korzyści ekonomiczne związane z daną transakcją oraz gdy kwotę przychodów można wycenić w wiarygodny sposób. Przychody są rozpoznawane w wartości godziwej zapłaty otrzymanej lub należnej, po pomniejszeniu o podatek od towarów i usług (VAT) oraz rabaty. Przy ujmowaniu przychodów obowiązują również kryteria przedstawione poniżej.

W przypadku występujących w Grupie kontraktów wieloelementowych Grupa dzieli przychody z kontraktu na: usługę budowlaną oraz usługę serwisową.

Grupa realizuje niektóre kontrakty w ramach umów konsorcjalnych, na podstawie których Grupa pełni funkcje lidera konsorcjum. Grupa nie wykazuje w rachunku zysków i strat części przychodów i kosztów przypadających na konsorcjantów – zgodnie z brzmieniem MSSF 11.

Marże brutto realizowanych kontraktów budowlanych ustalane są na podstawie sformalizowanego procesu Przeglądu Projektów jako różnica między ceną sprzedaży oraz szacowanymi kosztami całkowitymi kontraktu (suma kosztów poniesionych oraz estymowanych do zakończenia kontraktu). Weryfikacja estymowanych kosztów do zakończenia projektu odbywa się podczas Przeglądu Projektów przeprowadzanych miesięcznie, kwartalnie, półrocznie, bądź z inną częstotliwością w zależności od rodzaju kontraktu. Koszty zakończenia projektu określone są przez kompetentne zespoły, merytorycznie odpowiedzialne za realizację danego obszaru na podstawie wiedzy i doświadczenia.

11.20.1 Sprzedaż towarów i produktów

W tej kategorii Grupa sprzedaje głównie materiały budowlane oraz usługi serwisowe. Przychody są ujmowane, jeżeli znaczące ryzyko i korzyści wynikające z prawa własności do towarów i produktów zostały przekazane nabywcy oraz gdy kwotę przychodów można wycenić w wiarygodny sposób.

W transakcjach, gdzie rola Spółek Grupy jest rolą pośrednika/agenta, przychody i koszty danych transakcji prezentowane są per saldo.

11.20.2 Umowy z tytułu długoterminowych kontraktów budowlanych

Przychody z tytułu długoterminowych kontraktów budowlanych ujmowane są na podstawie stopnia zaawansowania ich realizacji. Procentowy stan zaawansowania realizacji długoterminowych kontraktów budowlanych ustalany jest jako stosunek kosztów poniesionych do szacowanych kosztów niezbędnych do zrealizowania zlecenia.

Jeżeli wyniku kontraktu nie można wiarygodnie oszacować, wówczas przychody uzyskiwane z tytułu tego kontraktu są ujmowane tylko do wysokości poniesionych kosztów, które Grupa spodziewa się odzyskać.

W przypadku gdy istnieje prawdopodobieństwo, iż łączne koszty wykonania umowy przekroczą łączne przychody z tytułu umowy, przewidywana strata dotycząca całego kontraktu jest ujmowana jako koszt okresu, w którym została ujawniona w pozycji rezerw w pasywach.

Jeżeli poniesione koszty przekraczają swoim zaawansowaniem procentowym zaawansowanie procentowe zafakturowanej sprzedaży, wynikające z powyżej różnicy naliczone przychody ze sprzedaży prezentowane są w aktywach bilansu w pozycji „Rozliczenie kontraktów budowlanych”.

Jeżeli zaawansowanie procentowe zafakturowanej sprzedaży przekracza zaawansowanie procentowe poniesionych kosztów, wynikające z powyższej różnicy przyszłe przychody prezentowane są pasywach bilansu w pozycji „Rozliczenie kontraktów budowlanych”.

11.20.3 *Odsetki*

Przychody z tytułu odsetek są ujmowane sukcesywnie w miarę ich naliczania (z uwzględnieniem metody efektywnej stopy procentowej, stanowiącej stopę dyskontującą przyszłe wpływy pieniężne przez szacowany okres życia instrumentów finansowych) w stosunku do wartości bilansowej netto danego składnika aktywów finansowych.

11.20.4 *Dywidendy*

Dywidendy są ujmowane w momencie ustalenia praw akcjonariuszy do ich otrzymania.

11.20.5 *Przychody z tytułu wynajmu*

Przychody z tytułu wynajmu nieruchomości inwestycyjnych ujmowane są metodą liniową przez okres wynajmu w stosunku do otwartych umów.

11.20.6 *Dotacje rządowe*

Jeżeli istnieje uzasadniona pewność, że dotacja zostanie uzyskana oraz spełnione zostaną wszystkie związane z nią warunki, wówczas dotacje rządowe niepieniężne są ujmowane według ich wartości godziwej a pieniężne w wartości nominalnej.

Jeżeli dotacja dotyczy danej pozycji kosztowej, wówczas jest ona ujmowana jako przychód w sposób współmierny do kosztów, które dotacja ta ma w zamierzeniu kompensować. Jeżeli dotacja dotyczy składnika aktywów, wówczas jej wartość godziwa jest ujmowana na koncie przychodów przyszłych okresów, a następnie stopniowo, drogą równych odpisów rocznych, ujmowana w zysku lub stracie przez szacowany okres użytkowania związanego z nią składnika aktywów.

11.20.7 *Przychody z tytułu usług serwisowych*

Przychody z tytułu usług serwisowych rozpoznawane są metodą liniową przez okres, którego usługa serwisowa dotyczy.

11.21. Podatki

11.21.1 *Podatek bieżący*

Zobowiązania i należności z tytułu bieżącego podatku za okres bieżący i okresy poprzednie wycenia się w wysokości kwot przewidywanej zapłaty na rzecz organów podatkowych (podlegających zwrotowi od organów podatkowych) z zastosowaniem stawek podatkowych i przepisów podatkowych, które prawnie lub faktycznie już obowiązywały na dzień bilansowy.

11.21.2 Podatek odroczony

Na potrzeby sprawozdawczości finansowej, podatek odroczony jest obliczany metodą zobowiązań bilansowych w stosunku do różnic przejściowych występujących na dzień bilansowy między wartością podatkową aktywów i zobowiązań a ich wartością bilansową wykazaną w sprawozdaniu finansowym.

Rezerwa na podatek odroczony ujmowana jest w odniesieniu do wszystkich dodatnich różnic przejściowych

- z wyjątkiem sytuacji, gdy rezerwa na podatek odroczony powstaje w wyniku początkowego ujęcia wartości firmy lub początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji nie stanowiącej połączenia jednostek i w chwili jej zawierania nie mającej wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową oraz
- w przypadku dodatnich różnic przejściowych wynikających z inwestycji w jednostkach zależnych lub stowarzyszonych i udziałów we wspólnych przedsięwzięciach – z wyjątkiem sytuacji, gdy terminy odwracania się różnic przejściowych podlegają kontroli inwestora i gdy prawdopodobne jest, iż w dającej się przewidzieć przyszłości różnice przejściowe nie ulegną odwróceniu.

Aktywa z tytułu podatku odroczonego ujmowane są w odniesieniu do wszystkich ujemnych różnic przejściowych, jak również niewykorzystanych ulg podatkowych i niewykorzystanych strat podatkowych przeniesionych na następne lata, w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że zostanie osiągnięty dochód do opodatkowania, który pozwoli wykorzystać ww. różnice, aktywa i straty

- z wyjątkiem sytuacji, gdy aktywa z tytułu odroczonego podatku dotyczące ujemnych różnic przejściowych powstają w wyniku początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji nie stanowiącej połączenia jednostek i w chwili jej zawierania nie mają wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową oraz
- w przypadku ujemnych różnic przejściowych z tytułu inwestycji w jednostkach zależnych lub stowarzyszonych oraz udziałów we wspólnych przedsięwzięciach, składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku jest ujmowany w bilansie jedynie w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, iż w dającej się przewidzieć przyszłości ww. różnice przejściowe ulegną odwróceniu i osiągnięty zostanie dochód do opodatkowania, który pozwoli na potrącenie ujemnych różnic przejściowych.

Wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku jest weryfikowana na każdy dzień bilansowy i ulega stosownemu obniżeniu o tyle, o ile przestało być prawdopodobne osiągnięcie dochodu do opodatkowania wystarczającego do częściowego lub całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego. Nieujęty składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego podlega ponownej ocenie na każdy dzień bilansowy i jest ujmowany do wysokości odzwierciedlającej prawdopodobieństwo osiągnięcia w przyszłości dochodów do opodatkowania, które pozwolą na odzyskanie tego składnika aktywów.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz rezerwy na podatek odroczony wyceniane są z zastosowaniem stawek podatkowych, które według przewidywań będą obowiązywać w okresie, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa rozwiązana, przyjmując za podstawę stawki podatkowe (i przepisy podatkowe) obowiązujące na dzień bilansowy lub takie, których obowiązywanie w przyszłości jest pewne na dzień bilansowy.

Podatek dochodowy dotyczący pozycji ujmowanych poza zyskiem lub stratą jest ujmowany poza zyskiem lub stratą; w innych całkowitych dochodach dotyczących pozycji ujętych w innych całkowitych dochodach lub bezpośrednio w kapitale własnym dotyczący pozycji ujętych bezpośrednio w kapitale własnym.

Grupa kompensuje ze sobą aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z rezerwami z tytułu odroczonego podatku dochodowego wtedy i tylko wtedy, gdy posiada możliwy do wyegzekwowania tytuł prawny do przeprowadzenia kompensat należności ze zobowiązaniami z tytułu bieżącego podatku i odroczony podatek dochodowy ma związek z tym samym podatnikiem i tym samym organem podatkowym.

11.21.3 *Podatek od towarów i usług*

Przychody, koszty, aktywa i zobowiązania są ujmowane po pomniejszeniu o wartość podatku od towarów i usług, z wyjątkiem:

- gdy podatek od towarów i usług zapłacony przy zakupie aktywów lub usług nie jest możliwy do odzyskania od organów podatkowych; wtedy jest on ujmowany odpowiednio jako część ceny nabycia składnika aktywów lub jako część pozycji kosztowej oraz
- należności i zobowiązań, które są wykazywane z uwzględnieniem kwoty podatku od towarów i usług.

Kwota netto podatku od towarów i usług możliwa do odzyskania lub należna do zapłaty na rzecz organów podatkowych jest ujęta w bilansie jako część należności lub zobowiązań.

11.21.4 *Ocena niepewności co do rozliczeń podatkowych*

Jeżeli w ocenie Grupy jest prawdopodobne, że podejście Grupy do kwestii podatkowej lub grupy kwestii podatkowych będzie zaakceptowane przez organ podatkowy, Grupa określa dochód do opodatkowania (stratę podatkową), podstawę opodatkowania, niewykorzystane straty podatkowe, niewykorzystane ulgi podatkowe i stawki podatkowe z uwzględnieniem podejścia do opodatkowania planowanego lub zastosowanego w swoim zeznaniu podatkowym.

Jeżeli Grupa stwierdzi, że nie jest prawdopodobne, że organ podatkowy zaakceptuje podejście Grupy do kwestii podatkowej lub grupy kwestii podatkowych, wówczas Grupa odzwierciedla wpływ niepewności przy ustalaniu dochodu do opodatkowania (straty podatkowej), niewykorzystanych strat podatkowych, niewykorzystanych ulg podatkowych lub stawek podatkowych.

11.22. Zysk netto na akcję

Podstawowy zysk netto na akcję dla każdego okresu jest obliczony poprzez podzielenie zysku netto za dany okres przypadającego na akcjonariuszy jednostki dominującej przez średnią ważoną liczbę akcji w danym okresie sprawozdawczym. Grupa nie posiada instrumentów rozważniających.

11.23. Zmiany stosowanych zasad rachunkowości

Zasady (polityki) rachunkowości zastosowane do sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego są spójne z tymi, które zastosowano przy sporządzaniu sprawozdania finansowego Grupy za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku za wyjątkiem przedstawionych poniżej. Poniższe zmiany do MSSF, zostały zastosowane w niniejszym sprawozdaniu finansowym zgodnie z ich datą wejścia w życie, jednak nie miały one istotnego wpływu na zaprezentowane i ujawnione informacje finansowe, nie miały zastosowania do transakcji zawieranych przez Grupę lub Grupa zdecydowała o niekorzystaniu z nowych opcji wyceny:

- Zmiany do MSR 12 *Ujmowanie aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego w odniesieniu do niezrealizowanych strat*

Zmiany doprecyzowują kwestie związane z powstawaniem ujemnych różnic przejściowych w przypadku instrumentów dłużnych wycenianych według wartości godziwej, oszacowaniem prawdopodobnego przyszłego dochodu do opodatkowania oraz oceną, czy wypracowany dochód pozwoli na zrealizowanie ujemnych różnic przejściowych. Zmiany mają zastosowanie retrospektywne.

- Zmiany do MSR 7 *Inicjatywa dotycząca ujawniania informacji*

Zmiany zobowiązują jednostkę do ujawnienia informacji, które umożliwiają użytkownikom sprawozdań finansowych ocenę zmian zobowiązań wynikających z działalności finansowej. Nie jest wymagane przedstawienie informacji porównawczych za poprzednie okresy.

- Zmiany MSSF 12 *Ujawnianie informacji na temat udziałów w innych jednostkach będące częścią Zmian wynikających z przeglądu MSSF 2014-2016*

Zmiany doprecyzowują, że wymogi określone w standardzie mają zastosowanie także do udziałów jednostki w jednostkach zależnych, wspólnych ustaleniach umownych (tj. wspólnych działaniach lub wspólnych przedsięwzięciach), jednostkach stowarzyszonych lub jednostkach strukturyzowanych

niepodlegających konsolidacji, które zostały sklasyfikowane (lub włączone do grupy do zbycia, która została sklasyfikowana) jako przeznaczone do sprzedaży lub jako działalność zaniechana zgodnie z MSSF 5 Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży oraz działalność zaniechana.

Grupa nie zdecydowała się na wcześniejsze zastosowanie żadnego innego standardu, interpretacji lub zmiany, które zostały opublikowane, lecz dotychczas nie weszły w życie w świetle przepisów Unii Europejskiej.

12. Segmenty operacyjne

Dla celów zarządczych Grupa została podzielona na części w oparciu o wytwarzane produkty i świadczone usługi. Istnieją zatem następujące segmenty operacyjne odpowiadające segmentom sprawozdawczym:

Drogi kolejowe	– generalne wykonawstwo kompleksowych usług budowy i modernizacji obiektów w branży budownictwa kolejowego. Odbiorcą usług jest PKP PLK S.A.
Drogi tramwajowe	– generalne wykonawstwo kompleksowych usług budowy i modernizacji obiektów w branży budownictwa tramwajowego. Odbiorcami usług są Zarządy Dróg Miejskich, Bane Nor, Sporveien Oslo AS, Oslo kommune (kontrakty w Norwegii).
Pozostałe	– urządzenia elektryczne, usługi projektowe, pozostałe usługi nie ujęte w innych segmentach

Zarząd monitoruje wyniki operacyjne segmentów w celu podejmowania decyzji dotyczących alokacji zasobów, oceny skutków tej alokacji oraz wyników działalności. Podstawą oceny wyników działalności jest zysk lub strata brutto na sprzedaży. Koszty sprzedaży, koszty ogólnego zarządu, pozostałe koszty i przychody operacyjne, jak również skutki finansowania Grupy (łącznie z kosztami i przychodami finansowymi) oraz podatek dochodowy są monitorowane na poziomie Grupy i nie ma miejsca ich alokacja do segmentów. Zarząd również nie analizuje aktywów Grupy w podziale na segmenty. Część aktywów trwałych ze względu na swą specyfikę wykorzystywana jest w różnych segmentach Grupy.

Ceny transakcyjne stosowane przy transakcjach pomiędzy segmentami operacyjnymi są ustalane na zasadach rynkowych podobnie jak przy transakcjach ze stronami niepowiązanymi.

12.1. Segmenty operacyjne

W poniższych tabelach przedstawione zostały dane dotyczące przychodów i zysków poszczególnych segmentów operacyjnych Grupy za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku i 31 grudnia 2016 roku.

	Działalność kontynuowana				Wylączenia	Działalność ogółem
Rok zakończony 31 grudnia 2017	<i>Drogi kolejowe</i>	<i>Drogi tramwajowe</i>	<i>Pozostałe</i>	<i>Razem</i>		
Przychody						
Sprzedaż na rzecz klientów zewnętrznych	711 337	15 125	25 699	752 161		752 161
Koszt własny sprzedaży	695 019	19 682	24 750	739 451		739 451
Wyniki						
Zysk/(strata) brutto ze sprzedaży segmentu	16 318	-4 557	949	12 710		12 710

GRUPA TORPOL S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
(w tysiącach złotych)

	Działalność kontynuowana				Wylączenia	Działalność ogółem
Rok zakończony 31 grudnia 2016	<i>Drogi kolejowe</i>	<i>Drogi tramwajowe</i>	<i>Pozostałe</i>	<i>Razem</i>		
Przychody						
Sprzedaż na rzecz klientów zewnętrznych	704 700	41 851	23 601	770 152		770 152
Koszt własny sprzedaży	644 451	60 972	20 499	725 922		725 922
Wyniki						
Zysk/(strata) brutto ze sprzedaży segmentu	60 249	-19 121	3 102	44 230		44 230

Ze względu na fakt, że Grupa nie przeprowadza oceny wyników segmentów oraz nie podejmuje decyzji na podstawie analizy aktywów i zobowiązań według segmentów odstąpiono od ujawnienia przypisania aktywów i zobowiązań do segmentów.

12.2. Informacje geograficzne

Grupa zaangażowana jest w prowadzenie projektów generalnego wykonawstwa w branży budownictwa kolejowego i tramwajowego w Polsce i w Norwegii. Poniżej zaprezentowano dane dotyczące przychodów z podziałem na przychody krajowe i zagraniczne, jak również informację na temat aktywów zlokalizowanych w kraju i zagranicą:

<i>Rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 lub na dzień 31 grudnia 2017</i>	<i>Kraj</i>	<i>Norwegia</i>	<i>Razem</i>
Przychody z działalności kontynuowanej:			
Sprzedaż na rzecz klientów zewnętrznych	702 360	49 801	752 161
Przychody obszaru ogółem	702 360	49 801	752 161
Pozostałe informacje dotyczące obszaru:			
Aktywa obszaru	758 591	31 854	790 445
Aktywa nieprzypisane	0	0	0
Aktywa ogółem	758 591	31 854	790 445

<i>Rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 lub na dzień 31 grudnia 2016</i>	<i>Kraj</i>	<i>Norwegia</i>	<i>Razem</i>
Przychody z działalności kontynuowanej:			
Sprzedaż na rzecz klientów zewnętrznych	716 599	53 553	770 152
Przychody obszaru ogółem	716 599	53 553	770 152
Pozostałe informacje dotyczące obszaru:			
Aktywa obszaru	645 249	35 608	680 857
Aktywa nieprzypisane	0	0	0
Aktywa ogółem	645 249	35 608	680 857

W roku 2017 sprzedaż Grupy w około 89% tj. 672 401 tysięcy złotych kierowana była do jednego Inwestora – PKP PLK S.A. W roku 2016 sprzedaż ta wynosiła około 85% tj. 654 366 tysięcy złotych.

13. Przychody i koszty

13.1. Przychody ze sprzedaży usług – długoterminowe kontrakty budowlane

Grupa rozpoznaje w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym przychody z niezakończonych usług zgodnie z MSR 11.

W aktywach w pozycji „rozliczenie kontraktów budowlanych” a w pasywach „rozliczenie kontraktów budowlanych i przychody przyszłych okresów” prezentowane są skutki wyceny stopnia zaawansowania niezakończonych usług w korelacji z dodatkowymi przychodami lub korektą zafakturowanej sprzedaży.

W przypadku gdy Spółka z Grupy jest liderem konsorcjum lub partnerem, rozpoznaje w rachunku zysków i strat tylko przychody i koszty wynikające z udziału Spółki w konsorcjum (szczegółowe informacje w nocie nr 22.3).

Grupa uzyskała średnią rentowność zysku ze sprzedaży brutto z tytułu realizacji portfela kontraktów budowlanych za 2017 rok na poziomie 1,69% (2016 roku: 5,70%).

Poniższe tabele przedstawiają skutki wyceny usług w okresach sprawozdawczych.

	Aktywa: rozliczenie kontraktów budowlanych	Pasywa: rozliczenie kontraktów budowlanych	Saldo
1 stycznia 2017	31 195	27 942	3 253
31 grudnia 2017	106 759	19 295	87 464

	Aktywa: rozliczenie kontraktów budowlanych	Pasywa: rozliczenie kontraktów budowlanych	Saldo
1 stycznia 2016	31 967	93 698	-61 731
31 grudnia 2016	31 195	27 942	3 253

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016</i>
Przychody ze sprzedaży usług, w tym:	748 112	767 426
Przychody z kontraktów budowlanych	741 295	758 788
Przychody pozostałe	6 817	8 638

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016</i>
Przychody z kontraktów budowlanych	741 295	758 625
Koszty z tytułu kontraktów budowlanych	729 458	717 037
Ujęte do dnia bilansowego zyski	11 837	41 588
Kwoty zatrzymane przez kontrahentów	77	317
Otrzymane zaliczki	212 828	0

13.2. Pozostałe przychody operacyjne

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016</i>
Otrzymane odszkodowania i kary	675	521
Sprawy sądowe	66	29
Zysk na sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych	195	551
Rozwiązanie odpisu na należności	20	0
Inne	254	85
Pozostałe przychody operacyjne ogółem	1 210	1 186

13.3. Pozostałe koszty operacyjne

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016</i>
Koszty postępowania spornego i sądowego	21	56
Darowizny	1	5
Odszkodowania, kary i grzywny	383	292
Nieumorzona wartość zlikwidowanych środków trwałych	58	112
Inne	37	273
Pozostałe koszty operacyjne ogółem	500	738

13.4. Przychody finansowe

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016</i>
Przychody z tytułu odsetek bankowych	1 744	2 285
Przychody z tytułu odsetek od kontrahentów oraz pozostałych odsetek	581	519
Rozwiązanie rezerwy na odsetki	1 202	0
Dodatnie różnice kursowe	46	343
Wycena według zamortyzowanego kosztu	72	144
Przychody finansowe ogółem	3 645	3 291

13.5. Koszty finansowe

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016</i>
Odsetki od kredytów bankowych	880	1 183
Odsetki od obligacji	896	1 516
Odsetki dla kontrahentów	392	792
Odsetki budżetowe	13	8
Odpis aktualizujący wartość firmy (nota 21)	0	874
Koszty finansowe z tytułu umów leasingu finansowego	1 845	1 659
Prowizje bankowe	298	455
Ujemne różnice kursowe	1 407	25
Pozostałe koszty finansowe	33	35
Koszty finansowe ogółem	5 764	6 547

13.6. Koszty według rodzajów

	Nota	Rok zakończony 31 grudnia 2017	Rok zakończony 31 grudnia 2016
Amortyzacja	13.7	14 921	14 548
Zużycie materiałów i energii		343 199	167 064
Usługi obce, w tym:		293 642	469 642
- usługi podwykonawców		220 840	411 853
Podatki i opłaty		1 019	1 080
Świadczenia pracownicze	13.8	79 277	86 045
Pozostałe koszty rodzajowe		30 898	28 965
Wartość sprzedanych towarów i materiałów		3 793	2 455
Koszty według rodzajów ogółem, w tym:		766 749	769 799
Pozycje ujęte w koszcie własnym sprzedaży		739 451	725 922
Pozycje ujęte w kosztach sprzedaży		535	961
Pozycje ujęte w kosztach ogólnego zarządu		26 193	25 886
Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych czynnych (nota 23.1) i biernych (nota 34.2) oraz w części rezerw (nota 33.1)		575	17 030
Koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby jednostki		-5	0

13.7. Koszty amortyzacji ujęte w rachunku zysków i strat

	Rok zakończony 31 grudnia 2017	Rok zakończony 31 grudnia 2016
Pozycje ujęte w koszcie własnym sprzedaży:		
Amortyzacja środków trwałych	14 008	13 463
Amortyzacja aktywów niematerialnych	72	66
Pozycje ujęte w kosztach sprzedaży		
Amortyzacja środków trwałych	0	0
Amortyzacja aktywów niematerialnych	0	0
Pozycje ujęte w kosztach ogólnego zarządu:		
Amortyzacja środków trwałych	555	363
Amortyzacja aktywów niematerialnych	286	656
Razem	14 921	14 548

13.8. Koszty świadczeń pracowniczych

	Rok zakończony 31 grudnia 2017	Rok zakończony 31 grudnia 2016
Wynagrodzenia	65 195	71 532
Koszty ubezpieczeń społecznych	11 425	11 331
Pozostałe koszty świadczeń pracowniczych	2 657	3 182
Koszty świadczeń pracowniczych ogółem, w tym:	79 277	86 045
Pozycje ujęte w koszcie własnym sprzedaży	68 640	69 326
Pozycje ujęte w koszcie sprzedaży	166	375
Pozycje ujęte w kosztach ogólnego zarządu	10 471	16 344

14. Podatek dochodowy

14.1. Obciążenie podatkowe

Główne składniki obciążenia podatkowego za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku:

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016</i>
Ujęte w zysku lub stracie		
Bieżący podatek dochodowy	447	40
Bieżące obciążenie z tytułu podatku dochodowego	0	0
Korekty dotyczące bieżącego podatku dochodowego z lat ubiegłych	447	40
Odroczony podatek dochodowy	10 931	4 458
Związany z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	10 931	4 458
Obciążenie podatkowe wykazane w skonsolidowanym rachunku zysków i strat	11 378	4 498
Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów		
Odroczony podatek dochodowy		
Związany z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	23	-45
Obciążenie podatkowe ujęte w innych całkowitych dochodach	23	-45

14.2. Uzgodnienie efektywnej stawki podatkowej

Uzgodnienie podatku dochodowego od wyniku finansowego brutto przed opodatkowaniem według ustawowej stawki podatkowej, z podatkiem dochodowym licznym według efektywnej stawki podatkowej Grupy za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku przedstawia się następująco:

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016</i>
Zysk brutto przed opodatkowaniem z działalności kontynuowanej	-15 406	14 589
Zysk brutto przed opodatkowaniem	-15 406	14 589
Podatek według ustawowej stawki podatkowej obowiązującej w Polsce, wynoszącej 19% (2016: 19%)	-2 927	2 772
Różnice w podatku dotyczące rynków zagranicznych	988	251
Korekty dotyczące księgowania bieżącego podatku z lat ubiegłych	447	40
Spisanie aktywa na podatek odroczony dotyczący straty podatkowej Spółki zależnej	941	0
Spisanie aktywa na podatek odroczony dotyczący straty podatkowej oddziału	3 438	0
Spisanie aktywa na podatek odroczony dotyczący wyodrębnionego znaku towarowego	5 264	0
Nieujęte aktywo z tyt. podatku odroczonego od straty podatkowej w Spółce zależnej	3 019	936
Różnice pozostałe	208	499
Podatek według efektywnej stawki podatkowej wynoszącej -73,85%, (2016: 30,83%)	11 378	4 498
Podatek dochodowy (obciążenie) wykazany w rachunku zysków i strat	11 378	4 498

14.3. Odroczonego podatek dochodowy

Odroczony podatek dochodowy wynika z następujących pozycji:

	Skonsolidowany Bilans		Skonsolidowany Rachunek zysków i strat za rok zakończony	
	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego				
Wycena kaucji według zamortyzowanego kosztu	88	84	4	-52
Odsetki	510	198	312	106
Rozliczenie robót długoterminowych	20 665	5 711	14 954	-250
Różnice pomiędzy amortyzacją bilansową i podatkową	6 054	5 762	292	262
Rezerwa Torpol Norge	0	0	0	-52
Nagrody jubileuszowe i odprawy emerytalne (przez kapitał)	38	43	0	0
Kary umowne	0	2 286	-2 286	0
Inne	5	5	0	-1
Rezerwa brutto z tytułu podatku odroczonego	27 360	14 089	13 276	13
Aktywa z tytułu podatku odroczonego				
Odprawy emerytalne jednostki	202	184	18	35
Kary umowne	0	1 581	-1 581	0
Niezapłacone zobowiązania	57	52	5	-25
Różnica między amortyzacją bilansową a podatkową aportu w postaci zorganizowanej części przedsiębiorstwa	0	6 581	-6 581	-1 317
Odsetki nie zapłacone od zobowiązań	172	339	-167	103
Niewypłacone wynagrodzenia i świadczenia ZUS	374	273	101	-48
Odpisy aktualizujące należności	1 643	2 492	-849	-9
Odpisy aktualizujące wartość zapasów	0	0	0	-20
Odpis aktualizujący wartość inwestycji	197	197	0	166
Rezerwa na naprawy gwarancyjne	392	392	0	0
Rezerwa na niewykorzystane urlopy	621	501	120	-36
Rezerwa na badanie sprawozdania finansowego	12	24	-12	11
Rezerwa na premie dla zarządu	78	94	-16	-348
Rezerwa na odprawy emerytalne(przez kapitał)	0	0	-16	0
Rozliczenie robót długoterminowych	14 217	12 364	1 853	-13 148
Wycena kaucji według zamortyzowanego kosztu	1	1	0	0
Straty na kontraktach	0	39	-39	-220
Leasing - zobowiązania	25	0	25	0
Aktywo na stratę podatkową	21 684	11 195	10 529	10 627
Inne	180	17	163	-216
Aktywa brutto z tytułu podatku odroczonego	38 647	36 326	2 345	-4 445
Obciążenie z tytułu odroczonego podatku dochodowego			10 931	4 458
Zmiany aktywa z tyt. podatku odroczonego z tytułu nabycia spółki zależnej				
Aktywa/Rezerwa netto z tytułu podatku odroczonego:	11 287	22 237		

Zmiany podatku odroczonego odniesione na inne całkowite dochody w 2017 roku to 23 tysiące złotych (-45 tysięcy złotych w 2016 roku).

Aport zorganizowanej części przedsiębiorstwa do spółki Torpol MS Sp. z o.o. (dawniej MW LEGAL 5 Sp. z o.o.) został wniesiony w dniu 8 grudnia 2011 roku. Przy ustalaniu aktywów z tytułu podatku odroczonego od różnicy przejściowej wynikającej z różnej wyceny podatkowej oraz księgowej aktywów i zobowiązań składających się na zorganizowaną część przedsiębiorstwa Zarząd Spółki z Grupy wziął pod uwagę otrzymane pozytywne interpretacje podatkowe Ministra Finansów, a także oszacował, że Spółka w przyszłych latach osiągnie wystarczające dochody, które umożliwią zrealizowanie tego aktywa. Powyższe aktywo z tytułu podatku odroczonego wynosiło na dzień 31 grudnia 2016 roku 6 581 tysięcy złotych.

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

W związku ze zmianą ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych (ustawa weszła w życie 1 stycznia 2018 roku) Zarząd jednostki dominującej dokonał szczegółowej analizy skutków prawnych i podatkowych nowelizacji ustawy.

Na tej podstawie w grudniu 2017 roku została podjęta uchwała o spisaniu aktywa dotyczącego wyodrębnionego znaku towarowego w wysokości 5 264 tysiące złotych.

W oparciu o wyniki przeprowadzonych testów oraz analizy odzyskiwalności aktywów związanych z działalnością na rynku norweskim Zarząd jednostki dominującej podjął decyzję o spisaniu aktywa dotyczącego straty podatkowej: oddziału w Norwegii w wysokości 3 438 tysięcy złotych oraz spółki zależnej w Norwegii w wysokości 941 tys. złotych.

15. Majątek socjalny oraz zobowiązania ZFŚS

Ustawa z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych z późniejszymi zmianami stanowi, że Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych tworzą pracodawcy zatrudniający powyżej 20 pracowników na pełne etaty. Grupa tworzy taki fundusz i dokonuje okresowych odpisów w wysokości zgodnie z aneksem nr 5 do Regulaminu Wynagradzania pracowników Torpol S.A. z dnia 14 grudnia 2004 roku 10% podstawy do dokonania odpisu zarówno w roku 2017 jak i w okresie porównawczym. Celem Funduszu jest finansowanie działalności socjalnej Grupy, oraz pozostałych kosztów socjalnych.

Grupa skompensowała aktywa Funduszu ze swoimi zobowiązaniami wobec Funduszu ponieważ aktywa te nie stanowią oddzielnych aktywów Grupy. W związku z powyższym, saldo netto na dzień 31 grudnia 2017 roku wynosi 0 złotych (na dzień 31 grudnia 2016 roku 0 złotych).

Tabele poniżej przedstawiają analitykę aktywów, zobowiązań oraz kosztów Funduszu.

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016</i>
Środki trwale wniesione do Funduszu	0	0
Pożyczki udzielone pracownikom	0	0
Środki pieniężne	0	11
Zobowiązania z tytułu Funduszu	0	11
Saldo po skompensowaniu	0	0
	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016</i>
Odpisy na Fundusz w okresie obrotowym	162	174

16. Rzeczowe aktywa trwałe

Rok zakończony dnia 31 grudnia 2017

	<i>Grunt</i>	<i>Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej</i>	<i>Urządzenia techniczne i maszyny</i>	<i>Środki transport</i>	<i>Inne środki trwałe</i>	<i>Środki trwałe w budowie</i>	<i>Zaliczki na środki trwałe w budowie</i>	<i>Razem</i>
<u>Wartość początkowa brutto środków trwałych</u>								
1 stycznia 2017	2 835	7 572	99 213	49 779	2 124	8 447	0	169 970
Zwiększenia, w tym:	0	2	11 763	652	198	6 665	7 439	26 719
Nabycie	0	2	12 048	722	198	6 665	7 439	27 074
Transfery	0	0	4 794	0	423	-5 220	0	-3
Zmniejszenia, w tym:	0	1 335	2 074	1 064	152	0	0	4 625
Likwidacja i sprzedaż	0	1 335	2 074	1 064	152	0	0	4 625
31 grudnia 2017	2 835	6 239	113 696	49 367	2 593	9 892	7 439	192 061
<u>Umorzenie środków trwałych</u>								
1 stycznia 2017	0	1 406	32 409	27 615	1 815	0	0	63 245
Zwiększenia, w tym:	0	324	9 175	4 674	213	0	0	14 386
Amortyzacja okresu	0	324	9 338	4 688	213	0	0	14 563
Transfery	0	0	0	0	0	0	0	0
Zmniejszenia, w tym:	0	497	2 002	958	152	0	0	3 609
Likwidacja i sprzedaż	0	497	2 002	958	152	0	0	3 609
31 grudnia 2017	0	1 233	39 582	31 331	1 876	0	0	74 022
<u>Wartość netto</u>								
Saldo otwarcia	2 835	6 166	66 804	22 164	309	8 447	0	106 725
Saldo zamknięcia	2 835	5 006	74 114	18 036	717	9 892	7 439	118 039

Wartość bilansowa maszyn i urządzeń użytkowanych na dzień 31 grudnia 2017 roku na mocy umów leasingu finansowego wynosi 59 737 tysięcy złotych (na dzień 31 grudnia 2016 roku: 56 818 tysięcy złotych). Wartość bilansowa środków transportu użytkowanych na dzień 31 grudnia 2017 roku na mocy umów leasingu finansowego wynosi 9 943 tysięcy złotych (na dzień 31 grudnia 2016 roku: 12 432 tysięcy złotych).

Na dzień 31 grudnia 2017 jednostka dominująca ustanowiła zabezpieczenie na aktywach trwałych w postaci:

- zastawu na środkach trwałych o łącznej wartości zgodnej z sumą ubezpieczenia 8 800 tysięcy złotych (zabezpieczenie umów kredytowych z Bankiem PEKAO S.A. oraz Bankiem Handlowym w Warszawie S.A.),
- przewłaszczenia maszyn i urządzeń oraz środków transportu o łącznej wartości zgodnej z sumą ubezpieczenia 3 941 tysięcy złotych (zabezpieczenie umowy o okresowe udzielanie gwarancji kontraktowych z PZU S.A.)

GRUPA TORPOL S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
(w tysiącach złotych)

Na dzień 31 grudnia 2016 jednostka dominująca ustanowiła zabezpieczenie na aktywach trwałych w postaci:

- przewłaszczenia maszyn i urządzeń oraz środków transportu, zastawów rejestrowych oraz cesji praw z polisy ubezpieczeniowej jako zabezpieczenie umowy o okresowe udzielanie gwarancji kontraktowych (PZU S.A.: wartość stanowiących zabezpieczenie maszyn i urządzeń 1 284 tysięcy złotych, wartość stanowiących środków transportu 2 657 tysięcy złotych),
- umów kredytowych oraz umowy pożyczki (Bank Ochrony Środowiska S.A., Bank PEKAO S.A., Bank Handlowy w Warszawie S.A., TF Silesia Sp. z o.o.; wartość stanowiących zabezpieczenie maszyn i urządzeń 6 300 tysięcy złotych, wartość stanowiących zabezpieczenie środków transportu 7 757 tysięcy złotych),
- umów leasingu (mBank S.A., Nadnotecki Bank Spółdzielczy w Białosławiu, Bank Spółdzielczy w Jarocinie; wartość stanowiących zabezpieczenie maszyn i urządzeń 2 075 tysięcy złotych, wartość stanowiących zabezpieczenie środków transportu 6 500 tysięcy złotych).

Na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku nie ustanowiono na rzeczowych aktywach trwałych innych niż opisane powyżej zabezpieczeń zobowiązań finansowych.

Rok zakończony dnia 31 grudnia 2016

	<i>Grunty</i>	<i>Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej</i>	<i>Urządzenia techniczne i maszyny</i>	<i>Środki transport</i>	<i>Inne środki trwałe</i>	<i>Środki trwałe w budowie</i>	<i>Zaliczki na środki trwałe w budowie</i>	<i>Razem</i>
<u>Wartość początkowa brutto środków trwałych</u>								
1 stycznia 2016	394	6 044	71 245	47 709	1 886	1 926	18 531	147 735
Zwiększenia, w tym:	2 441	2 937	1 451	2 371	249	18 584	0	28 033
Nabycie	2 441	2 937	1 326	2 340	238	18 584	0	27 866
Transfery	0	0	29 057	1 531	6	-12 063	-18 531	0
Zmniejszenia, w tym:	0	1 409	2 540	1 832	17	0	0	5 798
Likwidacja i sprzedaż	0	1 409	2 540	1 832	17	0	0	5 798
31 grudnia 2016	2 835	7 572	99 213	49 779	2 124	8 447	0	169 970
<u>Umorzenie środków trwałych</u>								
1 stycznia 2016	0	2 148	26 157	23 793	1 525	0	0	53 623
Zwiększenia, w tym:	0	373	7 671	5 513	307	0	0	13 864
Amortyzacja okresu	0	373	7 646	5 511	296	0	0	13 826
Transfery	0	0	11	-11	0	0	0	0
Zmniejszenia, w tym:	0	1 115	1 430	1 680	17	0	0	4 242
Likwidacja i sprzedaż	0	1 115	1 430	1 680	17	0	0	4 242
31 grudnia 2016	0	1 406	32 409	27 615	1 815	0	0	63 245
<u>Wartość netto</u>								
Saldo otwarcia	394	3 896	45 088	23 916	361	1 926	18 531	94 112
Saldo zamknięcia	2 835	6 166	66 804	22 164	309	8 447	0	106 725

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączane na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

17. Zysk/Strata przypadający na jedną akcję

Zysk/Strata netto na akcję dla każdego okresu jest obliczony poprzez podzielenie zysku/straty netto przypisanego akcjonariuszom jednostki dominującej za dany okres przez średnią ważoną liczbę akcji w danym okresie sprawozdawczym. Rozwodniony zysk/strata netto na jedną akcję dla każdego okresu jest obliczany poprzez podzielenie zysku/straty netto przypadającego akcjonariuszom jednostki dominującej za dany okres przez sumę średniej ważonej akcji zwykłych w danym okresie sprawozdawczym i wszystkich potencjalnych akcji rozładniających.

Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące zysku oraz akcji, które posłużyły do wyliczenia podstawowego zysku na jedną akcję:

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016</i>
Zysk/Strata netto z działalności kontynuowanej	-26 784	10 091
Zysk/Strata netto	-26 784	10 091
Liczba akcji w tysiącach sztuk	22 970	22 970
Średnioważona liczba wyemitowanych akcji zwykłych zastosowana do obliczenia podstawowego zysku na jedną akcję w tysiącach sztuk	22 970	22 970
Zysk/Strata netto w złotych na jedną akcję przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej:		
podstawowy z zysku/straty za okres	-1,16	0,44
podstawowy z zysku/straty z działalności kontynuowanej	-1,16	0,44
rozwodniony z zysku/straty za okres	-1,16	0,44
rozwodniony z zysku/straty z działalności kontynuowanej	-1,16	0,44

W roku 2017 i 2016 nie występowały instrumenty rozładniające.

18. Aktualizacja wartości niefinansowych aktywów trwałych.

W roku 2017 oraz 2016 Grupa nie dokonała aktualizacji wartości niefinansowych aktywów trwałych.

19. Leasing

19.1. Zobowiązania z tytułu umów leasingu finansowego

Grupa użytkuje część środków trwałych w ramach leasingu finansowego. Grupa ma możliwość zakupu wynajmowanego sprzętu za kwotę jego wartości rezydualnej na koniec obowiązywania umowy w cenie poniżej ceny rynkowej. Zobowiązania Grupy wynikające z umów leasingu finansowego są zabezpieczone prawami leasingodawców do składników aktywów objętych umową oraz w większości weksłami.

GRUPA TORPOL S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
(w tysiącach złotych)

Na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz na dzień 31 grudnia 2016 roku przyszłe minimalne opłaty leasingowe z tytułu tych umów oraz wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych netto przedstawiają się następująco:

	<i>31 grudnia 2017</i> <i>Oplaty minimalne</i>	<i>31 grudnia 2016</i> <i>Oplaty minimalne</i>
W okresie 1 roku	13 375	12 715
W okresie od 1 do 5 lat	36 797	34 681
Powyżej 5 lat	18 213	18 325
Minimalne opłaty leasingowe ogółem	68 385	65 721
Minus koszty finansowe	-7 391	-7 669
Zdyskontowana wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych	60 994	58 052
krótkoterminowe	11 528	10 833
długoterminowe	49 466	47 219

Podsumowanie zestawienia umów leasingowych:

Kwota zadłużenia	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2017</i>	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2016</i>
Razem leasing PLN	53 328	54 105
Razem leasing EUR	581	892
Razem leasing EUR po przeliczeniu na PLN	2 423	3 947
Razem leasing NOK	12 368	0
Razem leasing NOK po przeliczeniu na PLN	5 243	0
Razem leasing - uzgodnienie do bilansu	60 994	58 052

19.2. Zobowiązania z tytułu umów leasingu operacyjnego

Na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz na dzień 31 grudnia 2016 roku przyszłe minimalne opłaty z tytułu umów nieodwoływalnego leasingu operacyjnego przedstawiają się następująco:

	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2017</i>	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2016</i>
W okresie 1 roku	751	667
W okresie od 1 do 5 lat	2 342	167
Powyżej 5 lat	0	0
	3 093	834

20. Aktywa niematerialne

Rok zakończony dnia 31 grudnia 2017

	<i>Znak towarowy</i>	<i>Inne aktywa niematerialne, w tym prace rozwojowe</i>	<i>Razem</i>
<u>Wartość początkowa brutto aktywów niematerialnych</u>			
1 stycznia 2017	2 200	2 109	4 309
Zwiększenia, w tym:	0	176	176
Nabycie	0	176	176
Transfery	0	3	3
Zmniejszenia, w tym:	0	77	77
Likwidacja	0	77	77
31 grudnia 2017	2 200	2 211	4 411
<u>Umorzenie aktywów niematerialnych</u>			
1 stycznia 2017	2 200	1 257	3 457
Zwiększenia, w tym:	0	358	358
Amortyzacja okresu	0	358	358
Transfery	0	0	0
Zmniejszenia, w tym:	0	51	51
Likwidacja	0	51	51
31 grudnia 2017	2 200	1 564	3 764
<u>Wartość netto</u>			
Saldo otwarcia	0	852	852
Saldo zamknięcia	0	647	647

Grupa posiada znak towarowy „Elmont”. Na dzień 31 grudnia 2017 roku znak był w całości umorzony.

Inne aktywa niematerialne posiadają określony okres użytkowania oszacowany na podstawie analizy ekonomicznego okresu użyteczności i są amortyzowane metodą liniową przez okres 2,5 lub 40 lat. Aktywa niematerialne badane są pod kątem utraty wartości w przypadku zaistnienia przesłanek wskazujących na taką utratę. Grupa nie ustanowiła żadnych zabezpieczeń na aktywach niematerialnych.

W innych aktywach niematerialnych Grupa na dzień 31 grudnia 2017 roku wykazuje prace rozwojowe o wartości 239 tysięcy złotych (31 grudnia 2016 roku: 305 tysięcy złotych) związane z opracowaniem technologii produkcji elementów wykorzystywanych w realizacji kontraktów budowlanych.

GRUPA TORPOL S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
(w tysiącach złotych)

Rok zakończony dnia 31 grudnia 2016

	<i>Znak towarowy</i>	<i>Inne aktywa niematerialne, w tym prace rozwojowe</i>	<i>Razem</i>
<u>Wartość początkowa brutto aktywów niematerialnych</u>			
1 stycznia 2016	2 200	1 695	3 895
Zwiększenia, w tym:	0	417	417
Nabycie	0	417	417
Transfery	0	0	0
Zmniejszenia, w tym:	0	3	3
Likwidacja	0	3	3
31 grudnia 2016	2 200	2 109	4 309
<u>Umorzenie aktywów niematerialnych</u>			
1 stycznia 2016	1 760	978	2 738
Zwiększenia, w tym:	440	282	722
Amortyzacja okresu	440	282	722
Transfery	0	0	0
Zmniejszenia, w tym:	0	3	3
Likwidacja	0	3	3
31 grudnia 2016	2 200	1 257	3 457
<u>Wartość netto</u>			
Saldo otwarcia	440	717	1 157
Saldo zamknięcia	0	852	852

21. Wartość firmy

	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Elmont - Kostrzyn Wlkp. Sp. z o.o.	9 008	9 008
Torpol MS Sp. z o.o.*	0	0
Torpol Oil&Gas Sp. z o.o.	0	0
Razem	9 008	9 008
	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016</i>
Wartość firmy z konsolidacji na początek okresu:	9 008	9 882
Zwiększenia w związku ze zmianą struktury Grupy	0	0
Zmniejszenia z tytułu odpisu wartości firmy w spółkach zależnych	0	-874
Razem wartość bilansowa na koniec okresu:	9 008	9 008

*Wartość firmy Torpol MS Sp. z o.o. wynosi 410 złotych.

Test na utratę wartości firmy i aktywów trwałych

Zgodnie z zasadami MSR 36 Zarząd jednostki dominującej przeprowadził test na utratę wartości aktywów trwałych, w tym niepodlegającej amortyzacji wartości firmy powstałej po nabyciu spółki Elmont (połączenie z jednostką dominującą w 2011 roku) w wysokości 9 008 tysięcy złotych. Test został przeprowadzony poprzez porównanie wartości bilansowej aktywów z wartością odzyskiwalną ośrodka wypracowującego środki pieniężne.

W wyniku zakupu spółki Elmont (2008 roku) a także późniejszego połączenia z Torpol S.A. (2011 roku) zaistniała synergia, która spowodowała zwiększenie działalności związanej z robotami na kontraktach kolejowych oraz bezpośrednio związanymi z nimi robotami elektroenergetycznymi, które stanowią nieodłączny element każdego kontraktu kolejowego. Zarząd jednostki dominującej połączył segment „Infrastruktura elektroenergetyczna” z segmentem „Drogi kolejowe” kierując się podobieństwem cech gospodarczych, w tym m.in. podobieństwem procesów produkcyjnych oraz tą samą grupą odbiorców świadczonych usług. Segment „Infrastruktura elektroenergetyczna” na dzień 31 grudnia 2014 przestał istnieć. Wartość firmy analizowana jest zatem na poziomie ośrodka wypracowującego środki pieniężne, jaki stanowi segment kolejowy.

Wartość odzyskiwalną ośrodka wypracowującego środki pieniężne ustalono na podstawie wartości użytkowej. Wyliczenia te wykorzystują projekcje przepływów pieniężnych przed opodatkowaniem przyjęte w sześcioletnich budżetach finansowych zatwierdzonych przez Zarząd i wyrażone są w wartościach nominalnych.

Prognozowane przychody Spółki Torpol S.A. oszacowano na podstawie kontraktów, które Spółka Torpol S.A. posiada w swoim portfelu oraz na założeniu pozyskania nowych zleceń.

Analizowanym segmentem działalności Spółki jest budownictwo kolejowe, zatem kluczowym czynnikiem rozwoju Spółki będą inwestycje w infrastrukturę kolejową w Polsce. Zarząd zakłada wysokość prognozowanych przychodów w oparciu o ogłoszone plany inwestycyjne PKP PLK (Krajowy Program Kolejowy do 2023 roku), udział spółki Torpol S.A. w rynku budownictwa kolejowego na poziomie 13,2% i prawdopodobieństwo pozyskania zleceń.

W okresie prognozy (2018-2023) Zarząd ponadto zakłada:

- średnią marżę brutto ze sprzedaży na poziomie 5,2%;
- nakłady inwestycyjne w latach 2018-2019 w łącznej wysokości 49 mln złotych (wspierając głównie segment robót torowych i sieciowych) oraz w kolejnych latach średnio 16 mln złotych rocznie, co obejmuje inwestycje o charakterze odtworzeniowym, konieczne do bieżącego utrzymania aktywów Spółki;
- amortyzację na poziomie nakładów inwestycyjnych w okresie rezydualnym;
- stopę dyskontową przed opodatkowaniem na poziomie 9,52%, liczonej jako średnioważony koszt kapitału własnego i obcego (WACC);
- stopę wzrostu wartości przepływów pieniężnych po okresie prognozy szczegółowej na poziomie 1,9%, odpowiadającemu poziomowi prognozowanej średniej inflacji;

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

- wartość zobowiązań oprocentowanych w wysokości 61 mln złotych;
- dyskonto z tytułu braku kontroli w wysokości 10%.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku wartość odzyskiwalna ośrodka wypracowującego środki pieniężne obliczona na podstawie wartości użytkowej znacznie przekroczyła sumę wartości księgowej wartości firmy Elmont i aktywów trwałych spółki Torpol, które są związane z segmentem kolejowym.

Zdaniem Spółki, żadna racjonalna zmiana kluczowych założeń (przychód, marża, stopa dyskontowa) przyjętych do wyceny wartości odzyskiwalnej ośrodka generującego środki pieniężne nie sprawi, że wartości bilansowe tego ośrodka przewyższą jego wartość odzyskiwalną.

22. Udział we wspólnych ustaleniach umownych

	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Akcje i udziały we wspólnych przedsięwzięciach	1 315	1 315
Razem	1 315	1 315
- długoterminowe	1 315	1 315

Do wartości akcji i udziałów zalicza się udział we wspólnym przedsięwzięciu wyceniany metodą praw własności, który jest odpisany w nocie 22.2.

22.1. Wspólne działanie – NLF Torpol Astaldi Spółka cywilna

Grupa posiada 50%-owy udział w spółce NLF Torpol Astaldi spółka cywilna z siedzibą w Łodzi zajmującej się działalnością w zakresie budowy dróg szynowych i kolei podziemnej. Udział w Spółce kwalifikowany jest jako wspólne działanie i ujmowany w sprawozdaniu skonsolidowanym zgodnie z udziałem w Spółce. Spółka NLF Torpol Astaldi spółka cywilna powołana została do prowadzenia kontraktu budowy dworca Nowa Łódź Fabryczna w imieniu konsorcjum, w którym Torpol S.A. posiada udział 40%. Finalnie całość uzyskanych przychodów i poniesionych kosztów na kontrakcie dzielona jest na konsorcjantów w proporcjach do posiadanego udziału w konsorcjum.

22.2. Udział we wspólnym przedsięwzięciu

Grupa posiada 50%-owy udział w spółce Lineal Sp. z o.o. z siedzibą w Poznaniu zajmującej się działalnością w zakresie architektury. W podanych okresach sprawozdawczych nie nastąpiły żadne zmiany własnościowe lub praw do głosu w Grupie w tym wspólnym przedsięwzięciu. Tabela poniżej przedstawia skrócone informacje dotyczące aktywów i zobowiązań spółki Lineal Sp. z o.o.:

	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Aktywa obrotowe (krótkoterminowe)	2 424	2 212
Aktywa trwałe (długoterminowe)	35	30
Zobowiązania krótkoterminowe	618	444
Zobowiązania długoterminowe	0	0
Przychody ze sprzedaży	2 287	2 008
Koszt własny sprzedaży	1 906	1 734
Przychody ogółem	2 303	2 013
Koszty ogółem	2 235	1 976
Zysk netto z działalności kontynuowanej	43	27
Inne całkowite dochody netto	0	0
Udział w zysku /stracie - wspólnego przedsięwzięcia	21	14

Na dzień bilansowy 31 grudnia 2017 roku, 31 grudnia 2016 roku Spółka Lineal nie posiadała aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży.

22.3. Wspólne działanie – kontrakty realizowane w konsorcjach

Grupa realizuje kontrakty długoterminowe na podstawie umów konsorcjalnych jako lider konsorcjum bez tworzenia odrębnych jednostek. Grupa traktuje udział w takich kontraktach jako udział we wspólnych działaniach jeżeli występuje współkontrola zgodnie z MSSF 11. W związku z powyższym Grupa rozpoznaje w rachunku zysków i strat tylko część wynikającą z udziału w konsorcjum.

Grupa nie ujęła w bilansie aktywów i zobowiązań przypadających na Partnerów konsorcjum.

23. Pozostałe aktywa

23.1. Rozliczenia międzyokresowe w aktywach

	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Podatki i opłaty	10	14
Gwarancje bankowe i ubezpieczeniowe*	8 343	2 543
Prenumeraty	68	85
Ubezpieczenia	6 406	1 958
Pozostałe koszty dotyczące przychodów roku następnego	14	14
Leasing	0	902
Pozostałe	303	103
Razem	15 144	5 619
- krótkoterminowe	8 073	4 973
- długoterminowe	7 071	646

* Koszty z tytułu gwarancji bankowych i ubezpieczeniowych zawieranych w celu zabezpieczenia należytego wykonania umów o usługi budowlane oraz usunięcia wad i usterek są rozliczane w koszty kontraktu w czasie jego trwania, a po zakończeniu kontraktu - do końca okresu gwarancyjnego. Koszty gwarancji dotyczące przyszłych okresów są ujmowane w ramach rozliczeń międzyokresowych w aktywach.

24. Aktywa trwale zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży

Na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku Grupa nie posiadała aktywów trwałych zaklasyfikowanych do sprzedaży.

25. Świadczenia pracownicze

Jednostki Grupy wypłacają pracownikom przechodzącym na emerytury kwoty odpraw emerytalnych w wysokości określonej przez Kodeks Pracy. W związku z tym Grupa na podstawie wyceny dokonanej przez profesjonalną firmę aktuarialną tworzy rezerwę na wartość bieżącą zobowiązania z tytułu odpraw emerytalnych. Kwotę tej rezerwy oraz uzgodnienie przedstawiające zmiany stanu w ciągu okresu obrotowego przedstawiono w poniższej tabeli:

	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Na dzień 1 stycznia	744	799
Utworzenie rezerwy	141	188
Zyski i straty aktuarialne	19	-225
Koszty wypłaconych świadczeń	-35	-18
Na dzień 31 grudnia	869	744

Główne założenia przyjęte przez aktuariusza na dzień bilansowy do wyliczenia kwoty zobowiązania są następujące:

	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Stopa dyskontowa (%)	3,31	3,59
Przewidywany wskaźnik inflacji (%)	2,50	2,50
Przewidywana stopa wzrostu wynagrodzeń (%)	2,50	2,50

Wskaźnik rotacji pracowników został przyjęty na podstawie danych historycznych Grupy.

Analiza wrażliwości – wpływ na zobowiązanie z tytułu określonych świadczeń:

	31 grudnia 2017		31 grudnia 2016	
	Wzrost	Spadek	Wzrost	Spadek
Zmiana przyjętej stopy dyskontowej o jeden punkt procentowy	-82	97	-71	84
Zmiana współczynnika rotacji o jeden punkt procentowy	-34	39	-30	34
Zmiana wynagrodzenia o jeden punkt procentowy	106	-86	84	-72

26. Zapasy

	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Materiały (według ceny nabycia)	61 048	17 713
Towary (według ceny nabycia)	574	824
Zaliczki na dostawy	0	0
Zapasy ogółem, według niższej z dwóch wartości: ceny nabycia (kosztu wytworzenia) oraz wartości netto możliwej do uzyskania	61 622	18 537
Krótkoterminowe*	61 622	18 537
Długoterminowe	0	0

*Zapasy przewidziane są do wykorzystania w ciągu roku obrotowego.

W 2017 roku w Grupie nie było zmian odpisów aktualizujących wartość zapasów (w 2016 roku w Grupie nie było zmian odpisów aktualizujących). Żadna kategoria zapasów nie stanowiła zabezpieczenia kredytów lub pożyczek w 2017 roku oraz w 2016 roku. Na dzień 31 grudnia 2017 roku ani na dzień 31 grudnia 2016 roku nie było zapasów wycenianych w cenie sprzedaży netto.

27. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności

Należności długoterminowe

	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Należności finansowe:		
Należności długoterminowe z tyt. kwot zatrzymanych	89	514
Kaucje zabezpieczające utrzymywane na rachunkach bankowych	7 364	26 431
Należności długoterminowe ogółem	7 453	26 945

Należności krótkoterminowe

	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Należności finansowe:		
Należności z tytułu dostaw i usług:	248 459	221 508
Należności z tytułu dostaw i usług	248 458	221 504
Należności z tytułu dostaw i usług od podmiotów powiązanych	1	4
Pozostałe należności finansowe	3 689	8 642
Kaucje zabezpieczające utrzymywane na rachunkach bankowych	111	1 942
Należności z tytułu sprzedaży środków trwałych	0	5 418
Kaucje z tytułu zawartych umów handlowych	3 578	1 282

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

GRUPA TORPOL S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
(w tysiącach złotych)

Należności niefinansowe:		
Należności z tytułu podatku dochodowego	0	14 032
Rozliczenie kontraktów budowlanych	106 759	31 195
Pozostałe należności niefinansowe	20 574	7 137
Wyплаcone zaliczki	12 526	685
Pozostałe należności od jednostek powiązanych	0	140
VAT naliczony do rozliczenia w kolejnych okresach	5 287	5 966
Inne należności	2 761	346
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności ogółem netto	379 481	282 514
Odpis aktualizujący należności z tytułu dostaw i usług	4 768	20 166
Odpis aktualizujący inne należności	367	294
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności brutto	384 616	302 974

Należności z tytułu dostaw i usług nie są oprocentowane i mają zazwyczaj 30-60-dniowy termin płatności.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku kwota należności, na których ustanowiono cesję będącą zabezpieczeniem umów kredytowych oraz umowy pożyczki wyniosła 118 770 tysięcy złotych.

Grupa wykonuje swoje usługi przede wszystkim na rzecz jednostek publicznych oraz pozyskujących środki z funduszy publicznych, w tym funduszy unijnych. Każde pozyskane zamówienie poprzedzone jest procedurą przetargową. Dzięki temu ryzyko kredytowe oceniane jest jako niskie.

Należności z tytułu dostaw i usług (brutto) o pozostałym od dnia bilansowego okresie spłaty:

	<i>31 grudnia 2017</i>	<i>31 grudnia 2016</i>
Do jednego miesiąca	172 982	122 654
Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	68 339	87 020
Powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	0	3 254
Powyżej 6 miesięcy do 1 roku	653	0
Powyżej 1 roku	0	259
Należności przeterminowane	11 253	28 487
Należności ogółem (brutto)	253 227	241 674
Odpis aktualizujący należności z tytułu dostaw i usług	4 768	20 166
Należności netto	248 459	221 508

Istotna część odpisów aktualizujących wartość należności w 2016 roku dotyczy wystawionych przez jednostkę dominującą not księgowych z tytułu kar umownych na realizowanym kontrakcie (2016 rok: 15 022 tysiące złotych). Grupa aktualizując wartość należności uwzględniła czynnik niepewności otrzymania wierzytelności. W związku z podpisaną w roku 2018 Ugodą (nota 37.1) z mocą obowiązywania na 31 grudnia 2017 roku noty księgowe zostały skorygowane a odpisy rozwiązane.

Należności z tytułu dostaw i usług wg długości okresu przeterminowania:

	<i>31 grudnia 2017</i>	<i>31 grudnia 2016</i>
Przeterminowane do jednego miesiąca	3 531	3 093
Przeterminowane powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	463	5 465
Przeterminowane powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	2 056	4 262
Przeterminowane powyżej 6 miesięcy do 1 roku	1 289	1 113
Przeterminowane powyżej 1 roku	3 914	14 554
Przeterminowane należności z tytułu dostaw i usług brutto	11 253	28 487
Odpis aktualizujący należności z tytułu dostaw i usług	4 768	20 166
Przeterminowane należności z tytułu dostaw i usług netto	6 485	8 321

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

Zmiana stanu odpisów aktualizujących wartość należności z tytułu dostaw i usług:

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016</i>
Odpis aktualizujący na dzień 1 stycznia	20 166	12 545
Zwiększenie	1 468	7 621
Zmiany w strukturze Grupy Kapitałowej	0	0
Wykorzystanie	-3 917	0
Odpisanie niewykorzystanych kwot (rozwiązanie odpisu)	-12 949	0
Reklasyfikacja do rezerwy na koszty	0	0
Odpis aktualizujący na dzień 31 grudnia	4 768	20 166

Poniżej przedstawiono analizę należności z tytułu dostaw i usług, które na dzień 31 grudnia 2017 roku i 31 grudnia 2016 roku były przeterminowane, ale nie uznano iż utraciły wartość i nie objęto odpisem.

	<i>Razem</i>	<i>Bieżące</i>	<i>Przeterminowane, lecz ściągane</i>				
			<i>< 30 dni</i>	<i>30–90 dni</i>	<i>90–180 dni</i>	<i>180–360 dni</i>	<i>>360 dni</i>
31 grudnia 2017	248 459	241 974	3 224	462	1 207	1 148	444
31 grudnia 2016	221 508	213 187	2 842	4 799	335	84	261

28. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Środki pieniężne w banku są oprocentowane według zmiennych stóp procentowych, których wysokość zależy od stopy oprocentowania jednodniowych lokat bankowych. Lokaty krótkoterminowe są dokonywane na różne okresy, od jednego dnia do jednego miesiąca, w zależności od aktualnego zapotrzebowania Grupy na środki pieniężne i są oprocentowane według ustalonych dla nich stóp procentowych.

Na dwóch z kontraktów środki zgromadzone na rachunkach bankowych przeznaczone są wyłącznie na realizację danego kontraktu.

1) Na jednym z kontraktów budowlanych wpływ środków z rachunków potwierdza Partner Konsorcjum. Jednocześnie Torpol S.A. ma wpływ na wypłatę środków przynależnych Partnerowi Konsorcjum. W związku z aneksem do umowy rachunku bankowego podpisanym w grudniu 2016 roku rachunek Konsorcjum zmienił status z rachunku powierniczego na rachunek bankowy. W efekcie Torpol S.A. na dzień 31 grudnia 2016 roku zaprezentował 100% środków zgromadzonych na tym rachunku. Wcześniej prezentowano 40% środków zgromadzonych na rachunku zgodnie z udziałem Torpol S.A. w Konsorcjum. Zwiększenie środków pieniężnych w kwocie 52 506 tysięcy złotych odpowiadającej 60% środków pieniężnych zdeponowanych na dzień 31 grudnia 2016 roku nie stanowiło faktycznego przepływu pieniężnego, dlatego w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych zaprezentowano je w ramach uzgodnienia bilansowej zmiany stanu środków pieniężnych.

Saldo wyżej opisanych środków pieniężnych prezentowanych jako środki pieniężne i ich ekwiwalenty wynosiło:

- na dzień 31 grudnia 2017 roku 10 463 tysiące złotych,
- na dzień 31 grudnia 2016 roku 87 510 tysięcy złotych.

2) Na drugim z kontraktów budowlanych wpływ środków z rachunków powierniczych realizowany jest na podstawie przygotowanej szczegółowej dokumentacji pozytywnie, pisemnie zweryfikowanej przez Doradcę Technicznego.

Saldo środków pieniężnych prezentowanych jako środki pieniężne i ich ekwiwalenty na wyżej opisanym kontrakcie wynosiło:

- na dzień 31 grudnia 2017 roku 0 złotych,
- na dzień 31 grudnia 2016 roku 92 928 tysięcy złotych.

Saldo środków pieniężnych i ich ekwiwalentów wykazane w rachunku przepływów pieniężnych składało się z następujących pozycji:

	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Środki pieniężne w banku i w kasie	186 376	207 105
Lokaty krótkoterminowe	0	0
Inne środki pieniężne	0	0
Razem	186 376	207 105
w tym:		
- kwoty na realizację konkretnych kontraktów	10 463	180 438
- kwoty na rachunku zagranicznej jednostki	2 050	2 309

29. Przyczyny występowania różnic pomiędzy bilansowymi zmianami niektórych pozycji oraz zmianami wynikającymi ze sprawozdania z przepływów pieniężnych

Przyczyny występowania różnic pomiędzy bilansowymi zmianami niektórych pozycji oraz zmianami wynikającymi ze sprawozdania przepływów pieniężnych przedstawia poniższa tabela:

	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
1. Pozycja "pozostałe"- przepływy z działalności operacyjnej:	353	880
-korekta – kapitał własny	353	880
2. Pozycja "pozostałe" - przepływy z działalności inwestycyjnej:	-608	-561
-korekta – naprawy rewizyjne	-603	-561
-korekta – pozostałe	-5	0
3. Pozycja "pozostałe" - przepływy z działalności finansowej:	9 152	0
-korekta – leasing zwrotny	9 152	0
4. Pozycja "Zmiana stanu należności"	-89 682	-122 448
-bilansowa zmiana stanu należności i rozliczeń z tyt. kontraktów budowlanych	-77 475	-134 958
-korekta należności – naliczone odsetki	1 828	510
- korekta należności – podatek dochodowy	-13 967	12 000
- korekta należności -wycena	-68	0
5. Pozycja "Zmiana stanu zapasów"	-43 085	2 063
-bilansowa zmiana stanu zapasów	-43 085	2 051
-korekta – reklasyfikacja nieruchomości inwestycyjnej do zapasów	0	12
6. Pozycja "Zmiana stanu zobowiązań z wyjątkiem kredytów i pożyczek"	198 589	-69 504
-bilansowa zmiana stanu zobowiązań i rozliczeń z tyt. kontraktów budowlanych	202 053	-6 245
-korekta zobowiązań – podatek dochodowy	0	865
-korekta zobowiązań – zobowiązania inwestycyjne	3 877	-3 924
-korekta zobowiązań – odsetki	-383	-613
-korekta zobowiązań – leasing	-6 958	-7 081
-korekta zobowiązań - zaliczka	0	0
-korekta zobowiązań – zmiana statusu rachunku bankowego	0	-52 506
7. Pozycja "Zmiana stanu rezerw"	-10 029	-9 967
-bilansowa zmiana stanu rezerw	-10 029	-9 967
8. Pozycja "Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych"	-665	-4 273
-bilansowa zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych	-630	-4 314
-korekta – aktywo na podatek odroczony nierozliczane przez wynik	-35	41

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

GRUPA TORPOL S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
(w tysiącach złotych)

9. Pozycja "Nabycie rzeczowych aktywów trwałych i aktywów niematerialnych"	-16 051	-5 448
-bilansowa zmiana stanu rzeczowych aktywów trwałych i aktywów niematerialnych	- 11 108	- 12 308
-korekta - amortyzacja	-14 921	-14 548
-korekta – sprzedaż rzeczowych aktywów trwałych i aktywów niematerialnych	-267	-1 755
-korekta – zysk na działalności inwestycyjnej	91	440
-korekta – zobowiązania inwestycyjne	-3 877	3 924
-korekta – naprawy rewizyjne	603	561
-korekta – leasing finansowy	18 957	18 238
-korekta – zaliczka na ŚT	-5 529	0

30. Kapitał podstawowy i kapitały zapasowe/ rezerwowe

30.1. Kapitał podstawowy

Kapitał akcyjny	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
TF Silesia Sp. z o.o.	1 746	1 746
Nationale-Nederlanden OFE	440	440
PKO TFI	395	395
Pozostali	2 013	2 013
Razem	4 594	4 594

30.1.1 Wartość nominalna udziałów/akcji

1 lipca 2014 roku nastąpił przydział akcji Torpol S.A. w ramach pierwszej oferty publicznej, w której dotychczasowy właściciel Polimex – Mostostal sprzedał wszystkie posiadane akcje. W ramach oferty publicznej inwestorom zostało zaoferowanych 15 570 000 akcji serii A, tj. wszystkie akcje należące dotychczas do Polimex – Mostostal S.A. oraz 7 400 000 prawa do akcji serii B. Akcje serii A oraz akcje serii B dają te same prawa. Cena nominalna oferowanego akcji i praw do akcji to 8 złotych. Pierwsze notowanie akcji i praw do akcji Torpol S.A. na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. odbyło się 8 lipca 2014 roku.

W dniu 22 sierpnia 2014 roku Spółka powzięła informację z danych Centralnej Informacji Krajowego Rejestru Sądowego o wydaniu przez Sąd Rejonowy Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu, VIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego postanowienia o rejestracji podwyższenia kapitału zakładowego Spółki w związku z emisją 7 400 000 akcji serii B oraz wykreśleniu ówczesnego, jedynego akcjonariusza Polimex-Mostostal S.A. Po zarejestrowaniu podwyższenia kapitału zakładowy Spółki wynosi 4 594 tysięcy złotych i dzieli się na 15 570 000 akcji serii A oraz 7 400 000 akcji serii B (łącznie 22 970 000 akcji w pełni opłaconych) o wartości nominalnej 0,20 zł każda. Wszystkie wyemitowane akcje są akcjami zwykłymi, na okaziciela, dającymi prawo do 1 głosu.

W roku 2017 i 2016 nie było zmian w kapitale zakładowym jednostki dominującej.

Zgodnie ze statutem Spółki do kompetencji Walnego Zgromadzenia należy podejmowanie uchwał w sprawie podwyższenia lub obniżenia kapitału zakładowego.

30.1.2 Akcjonariusze o znaczącym udziale

	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
TF Silesia Sp. z o.o.		
udział w kapitale	38%	38%
udział w głosach	38%	38%

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

GRUPA TORPOL S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
(w tysiącach złotych)

Nationale-Nederlanden OFE		
udział w kapitale	9,58%	9,58%
udział w głosach	9,58%	9,58%
PKO TFI		
udział w kapitale	8,59%	8,59%
udział w głosach	8,59%	8,59%

30.2. Pozostałe kapitały rezerwowe i zapasowe

	<i>Pozostałe kapitały rezerwowe*</i>	<i>Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej</i>	<i>Pozostały kapitał zapasowy</i>	<i>Razem</i>
Na dzień 1 stycznia 2017	133 457	54 617	4 301	192 375
Zwiększenie kapitału rezerwowego/zapasowego z tytułu podziału zysku	5 254	0	0	5 254
Na dzień 31 grudnia 2017	138 711	54 617	4 301	197 629
Na dzień 1 stycznia 2016	117 305	54 617	4 301	176 223
Zwiększenie kapitału rezerwowego/zapasowego z tytułu podziału zysku	16 152	0	0	16 152
Na dzień 31 grudnia 2016	133 457	54 617	4 301	192 375

* Pozycja składa się głównie z zysków z lat ubiegłych oraz niepodlegającego podziałowi kapitału z połączenia.

Pozostałe kapitały rezerwowe zgodnie ze Statutem Spółki Akcyjnej tworzone są na pokrycie szczególnych strat lub wydatków.

30.3. Dywidendy wypłacone. Niepodzielony wynik finansowy oraz ograniczenia w wypłacie dywidendy

Zgodnie z wymogami Kodeksu Spółek Handlowych od dnia przekształcenia w spółkę akcyjną, jednostka dominująca jest obowiązana utworzyć kapitał zapasowy na pokrycie straty. Do tej kategorii kapitału przeznacza się co najmniej 8% zysku za dany rok obrotowy wykazanego w jednostkowym sprawozdaniu jednostki dominującej, dopóki kapitał ten nie osiągnie co najmniej jednej trzeciej kapitału podstawowego jednostki dominującej. O użyciu kapitału zapasowego i rezerwowego rozstrzyga Walne Zgromadzenie. Jednakże części kapitału zapasowego w wysokości jednej trzeciej kapitału zakładowego można użyć jedynie na pokrycie straty wykazanej w jednostkowym sprawozdaniu finansowym jednostki dominującej i nie podlega ona podziałowi na inne cele.

Na dzień sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego jednostka dominująca spełniła wymogi w zakresie wysokości kapitału zapasowego przewidziane w Kodeksie Spółek Handlowych.

Akcjonariusze mają prawo do udziału w zysku wykazanym w sprawozdaniu finansowym, zbadanym przez biegłego rewidenta, który został przeznaczony przez Walne Zgromadzenie do wypłaty. Zysk rozdziela się w stosunku do liczby akcji. Jeżeli akcje nie są całkowicie pokryte, zysk rozdziela się w stosunku do dokonanych wpłat na akcje (art. 347 KSH). Zgodnie z § 20 ust. III Statutu jednostki dominującej, zysk pozostały po dokonaniu obowiązkowych odpisów przeznaczony jest w pierwszej kolejności na pokrycie straty za lata ubiegłe.

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

Na dzień 31 grudnia 2017 roku istnieje ograniczenie dotyczące wypłaty dywidendy wynikające z umów finansowych z bankiem DNB Bank Polska S.A. oraz Bankiem Gospodarstwa Krajowego. W umowie z DnB Bank Polska S.A. znajduje się zapis, że Kredytobiorca dołoży wszelkich starań, aby akcjonariusze Kredytobiorcy nie podejmowali decyzji o wypłacie dywidendy, jeżeli podjęcie takiej decyzji spowodowałoby naruszenie warunków umowy. W umowach z Bankiem Gospodarstwa Krajowego znajduje się zapis, że Zleceniodawca wypłaci dywidendę, o ile będą spełnione warunki finansowania określone w umowie przed i po wypłacie dywidendy. Dywidenda może zostać wypłacona także w sytuacji, w której wystąpi niespełnienie warunków finansowania i BGK wcześniej wyrazi zgodę na wypłatę dywidendy oraz poinformuje, że nie skorzysta z zastosowania sankcji przewidzianych w umowie z tytułu niedotrzymania warunków umowy.

Dywidenda z akcji zwykłych za 2016 rok, wypłacona dnia 30 września 2017 roku, wyniosła 10 106 800 złotych (za 2015 rok, wypłacona dnia 30 września 2016 roku oraz 30 listopada 2016 roku: 15 849 300 złotych). Wartość dywidendy na jedną akcję zwykłą wypłaconej za rok 2016 wyniosła 0,44 złotych (za rok 2015: 0,69 złotych).

Na 31 grudnia 2017 roku kwota niepodzielonego jednostkowego wyniku finansowego jednostki dominującej wynosi 0 tysięcy złotych.

31. Informacja o emisji, wykupie i spłacie dłużnych i kapitałowych papierów wartościowych

W dniu 30 lipca 2015 roku Jednostka dominująca podjęła uchwałę w sprawie emisji obligacji serii A.

W dniu 31 lipca 2015 roku zarząd Jednostki dominującej, na podstawie zbudowanej książki popytu podjął uchwałę w sprawie przydziału 40 000 obligacji serii A o wartości nominalnej 1 tysiąc złotych i o łącznej wartości 40 mln złotych.

W dniu 6 sierpnia 2015 roku (dzień emisji) obligacje serii A zostały wprowadzone do Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych i w związku z powyższym w tej dacie zostały zapisane na rachunkach inwestorów. Obligacje są obligacjami zwykłymi, niezabezpieczonymi, zdematerializowanymi, na okaziciela i zostały wyemitowane w trybie art. 33 pkt 2 ustawy o obligacjach z dnia 15 stycznia 2015 roku (Ustawa o obligacjach). Z tytułu obligacji przysługują wyłącznie świadczenia pieniężne. Wykup obligacji nastąpi w terminie 36 miesięcy od dnia ich przydziału. Jednostka dominująca posiada prawo wcześniejszego wykupu obligacji na zasadach określonych w warunkach emisji obligacji. Oprocentowanie obligacji zostało ustalone na poziomie WIBOR 6M + 2% i będzie wypłacane w sześciomiesięcznych okresach odsetkowych z zastrzeżeniem, iż z uwagi na dostosowanie okresów odsetkowych do półrocznych okresów kalendarzowych pierwszy i ostatni okres odsetkowy zostały ustalone na okres inny niż sześciomiesięczny. Obligacje nie są zabezpieczone.

Jednostka dominująca zobowiązała się do utrzymania poniższych wskaźników finansowych:

- wskaźnik zadłużenia netto rozumianego jako stosunek zadłużenia finansowego netto do EBITDA nie będzie większy niż 4.0x na koniec każdego okresu 12 miesięcy kończący się dnia 30 czerwca oraz 31 grudnia każdego roku,
- wskaźnik kapitałowy (rozumiany jako stosunek kapitału własnego do wartości aktywów ogółem) będzie na poziomie nie niższym niż 20% na koniec każdego okresu 12 miesięcy kończący się dnia 30 czerwca oraz 31 grudnia każdego roku.

W dniu 2 listopada 2015 roku Jednostka dominująca powzięła informację o podjęciu uchwały przez spółkę BondSpot S.A. w sprawie wprowadzenia obligacji do alternatywnego systemu obrotu na Catalist.

W dniu 29 maja 2017 roku Zarząd TORPOL S.A. podjął decyzję o zamiarze dokonania przedterminowego wykupu wszystkich obligacji serii A na żądanie Spółki. Dzień ustalenia świadczeń z tytułu wcześniejszego wykupu obligacji został wyznaczony na 22 czerwca 2017 roku, a dzień wcześniejszego wykupu miał miejsce 28 czerwca 2017 roku. Wykupem zostały objęte wszystkie tj. 40.000 obligacji serii A o wartości nominalnej 1 tysiąc złotych (Obligacje). Obligacje zostały wykupione zgodnie z punktem 10.1 Warunków Emisji obligacji serii A (WEO).

32. Oprocentowane kredyty bankowe i pożyczki

	<i>Termin spłaty</i>	<i>31 grudnia 2017</i>	<i>31 grudnia 2016</i>
Krótkoterminowe			
Kredyt w rachunku kredytowym (Credit Agricole Bank Polska S.A.)		0	10 419
Kredyt w rachunku kredytowym (DnB Bank Polska S.A.)	28 lutego 2019	0	0
Kredyt w rachunku bieżącym (Bank Handlowy w Warszawie S.A.)	2 maja 2019	0	1 237
Towarzystwo Finansowe SILESIA Sp. z o.o.		0	17 059
Kredyt w rachunku bieżącym (BZ WBK S.A.)		0	1 928
Kredyt w rachunku kredytowym (DnB Bank Polska S.A.)	29 czerwca 2018	7 181	8 246
Kredyt w rachunku bieżącym (mBank S.A.)	8 marca 2019	2 870	0
Kredyt w rachunku kredytowym (Bank Handlowy w Warszawie S.A.)	27 czerwca 2018	4 000	0
Kredyt w rachunku kredytowym (CITIBANK N.A.)	31 stycznia 2018	10 174	0
Kredyt w rachunku bieżącym (PEKAO S.A.)	31 lipca 2018	0	0
Odsetki		0	29
Pożyczka od Spółki DIMARK S.A.		0	66
Razem		24 225	38 984

GRUPA TORPOL S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
(w tysiącach złotych)

Lp.	Bank kredytujący / pożyczkodawca	Kwota i waluta kredytu wg umowy (w tysiącach)	Zadłużenie z tytułu kredytu / pożyczki - krótkoterminowe (w tysiącach)	Zadłużenie z tytułu odsetek – waluta (w tysiącach)	Termin spłaty	Rodzaj kredytu	Oprocentowanie	Zabezpieczenie kredytu		
								Zastawy rejestrowe	Hipoteki	Cesje/Poręczenia / Weksle / Oświadczenia
1	Bank Handlowy w Warszawie S.A.	20 000 PLN	0 PLN	3 PLN	2 maja 2019	kredyt w rachunku bieżącym	WIBOR 1M + marża Banku	zastaw rejestrowy na zgrzewarce szyn typu KCM-005Y1 na podwoziu dwudrogowym DAF 105 FX FKA wraz z cesją praw z polisy ubezpieczeniowej	brak	1) weksel in blanco wraz z deklaracją wekslową, 2) oświadczenie o poddaniu się egzekucji w trybie art.. 777 par. 1 ust. 5 Kpc do kwoty 30 mln złotych
2	DnB Bank Polska S.A.	17 000 NOK	16 940 NOK	0 NOK	29 czerwca 2018	kredyt w rachunku kredytowym	OIBOR 1M + marża Banku	brak	brak	1) pełnomocnictwo do rachunków w Banku, 2) oświadczenie o ustanowieniu tytułów egzekucyjnych w trybie art. 777 par. 1 punkt 5 Kodeksu postępowania cywilnego do kwoty 25,5 mln NOK TORPOL S.A. oraz TORPOL NORGE AS, 3) Mortgage on receivables zgodnie z prawem norweskim (wierzytelność wynikająca z rachunku TORPOL NORGE NUF oraz rachunku TORPOL NORGE AS prowadzonych przez DnB ASA w Norwegii)
3	DnB Bank Polska S.A. (współkredytobiorcą jest TORPOL NORGE AS)	500NOK	0 NOK	0 NOK	28 lutego 2019	kredyt w rachunku kredytowym	OIBOR 1M + marża Banku	brak	brak	1) pełnomocnictwo do rachunków w Banku, 2) oświadczenie o ustanowieniu tytułów egzekucyjnych w trybie art. 777 par. 1 punkt 5 Kodeksu postępowania cywilnego do kwoty 750 tysiącach NOK TORPOL S.A. oraz TORPOL NORGE AS, 3) Mortgage on receivables zgodnie z prawem norweskim (wierzytelność wynikająca z rachunku TORPOL NORGE NUF oraz rachunku TORPOL NORGE AS prowadzonych przez DnB ASA w Norwegii)
4	Bank PEKAO S.A.	9 500 PLN	0 PLN	1 PLN	31 lipca 2018	kredyt w rachunku bieżącym	WIBOR 1M + marża Banku	zastaw rejestrowy na 3 transporterach materiałów sypkich MFS 40 wraz z cesją praw z polisy	brak	1) weksel in blanco wraz z deklaracją wekslową, 2) pełnomocnictwo do rachunków w Banku, 3) oświadczenie o poddaniu się egzekucji na podstawie art.. 777 pat. 1 pkt 5 Kpc do kwoty

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

GRUPA TORPOL S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
(w tysiącach złotych)

								ubezpieczeniowej		11,4 mln złotych
5	CITIBANK N.A. Administrared by Citibank Europe Plc Poland Branch (Torpol Norge AS)	25 000 NOK	24 000 NOK	0 NOK	31 stycznia 2018	kredyt w rachunku kredytowym (credit in the credit account)	NIBOR 1M + marża Banku	brak	brak	Gwarancja własna TORPOL S.A. wystawiona przez Bank Handlowy S.A. w Warszawie na kwotę 25 000 tysięcy NOK
6	Bank Handlowy w Warszawie S.A.	1 250 PLN	0 PLN	0 PLN	22 czerwca 2018	kredyt w rachunku bieżącym	WIBOR 3M + marża Banku	brak	brak	1) poręczenie cywilno-prawne Torpol S.A. do kwoty 4 mln złotych, 2) oświadczenie o poddaniu się egzekucji w trybie art. 777 par. ust. 5 Kpc do kwoty 3,6 mln złotych
7	Bank Handlowy w Warszawie S.A. (Torpol Oil & Gas Sp. z o.o.)	4 000 PLN	4 000 PLN	7 PLN	27 czerwca 2018	kredyt w rachunku kredytowym	WIBOR 3M + marża Banku	brak	brak	1) weksel in blanco wraz z deklaracją wekslową, 2) przystąpienie do długu Torpol S.A. wraz z wekslem i deklaracją wekslową, 3) pełnomocnictwo do rachunku
8	mBank S.A. (współkredytobiorcą jest Torpol Oil & Gas Sp. z o.o.)	15 000 PLN	2 870 PLN	7 PLN	8 marca 2019	kredyt w rachunku bieżącym	WIBOR ON + marża Banku	brak	brak	1) weksel in blanco wraz z deklaracją wekslową Torpol S.A. 2) weksel in blanco wraz z deklaracją wekslową Torpol Oil & Gas Sp. z o.o.. 3) solidarna odpowiedzialność Torpol S.A. i Torpol Oil & Gas Sp. z o.o.
	Razem PLN	49 750 PLN	6 870 PLN	18 PLN						
	Razem NOK	42 500 NOK	40 940 NOK	0 NOK						
	kurs z dnia 29 grudnia 2017	0,4239								
	Razem w PLN	85 780 PLN	24 225 PLN	18 PLN						

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

33. Rezerwy

33.1. Zmiany stanu rezerw

	<i>Rezerwy na naprawy gwarancyjne</i>	<i>Świadczenia po okresie zatrudnienia</i>	<i>Rezerwa na sprawę sporną*</i>	<i>Rezerwa na koszty kontraktów</i>	<i>Rezerwa na straty na kontraktach</i>	<i>Ogółem</i>
Na dzień 1 stycznia 2017	2 061	744	10 062	1 250	204	14 321
Utworzone w ciągu roku obrotowego	0	162	1 555	0	0	1 717
Wykorzystane	0	38	0	0	204	242
Rozwiązane	0	0	11 504	0	0	11 504
Na dzień 31 grudnia 2017	2 061	868	113	1 250	0	4 292
Krótkoterminowe na dzień 31 grudnia 2017	2 061	70	113	1 250	0	3 494
Długoterminowe na dzień 31 grudnia 2017	0	798	0	0	0	798
Razem	2 061	868	113	1 250	0	4 292
Na dzień 1 stycznia 2016	2 061	799	9 511	10 555	1 362	24 288
Utworzone w ciągu roku obrotowego	0	188	551	0	204	943
Wykorzystane	0	17	0	0	0	17
Rozwiązane	0	226	0	9 305	1 362	10 893
Na dzień 31 grudnia 2016	2 061	744	10 062	1 250	204	14 321
Krótkoterminowe na dzień 31 grudnia 2016	2 061	52	10 062	1 250	204	13 629
Długoterminowe na dzień 31 grudnia 2016	0	692	0	0	0	692
Razem	2 061	744	10 062	1 250	204	14 321

* Rezerwa dotyczy sprawy spornej z podwykonawcą. Opis spraw sądowych – nota 35.1.

Grupa tworzy rezerwy metodą szczegółowej identyfikacji analizując ryzyko związane z poszczególnymi transakcjami.

Grupa tworzy rezerwę na koszty przewidywanych napraw gwarancyjnych w oparciu o poziom napraw gwarancyjnych odnotowanych w latach ubiegłych. Grupa na dzień 31 grudnia 2017 roku wykazała rezerwę na koszty przewidywanych napraw gwarancyjnych w kwocie 2 061 tysięcy złotych (2016 rok: 2 061 tysięcy złotych).

33.2. Inne rezerwy

Na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz na dzień 31 grudnia 2016 roku Grupa nie utworzyła innych rezerw.

34. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług, zobowiązania finansowe, pozostałe zobowiązania i rozliczenia międzyokresowe

34.1. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług, zobowiązania finansowe oraz pozostałe zobowiązania

Zobowiązania długoterminowe

	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Rezerwy	798	692
Zobowiązania finansowe:		
Obligacje długoterminowe	0	40 000
Pozostałe zobowiązania finansowe	62 053	53 183
Zobowiązania z tytułu leasingu	49 466	47 219
Zobowiązania finansowe inne	5 531	51
Zobowiązania z tytułu kwot zatrzymanych	7 056	5 913
Razem	62 851	93 875

Zobowiązania krótkoterminowe

	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Zobowiązania finansowe:		
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	219 976	248 017
Wobec jednostek powiązanych	1 158	487
Wobec jednostek pozostałych	218 818	247 530
Kredyty i pożyczki	24 225	38 984
Pozostałe zobowiązania finansowe	20 651	21 194
Zobowiązania z tytułu leasingu	11 528	10 833
Zobowiązania z tyt. zakupu środków trwałych	47	3 923
Wycena transakcji skarbowych według rachunkowości zabezpieczeń	86	0
Zobowiązania wobec pracowników z tytułu wynagrodzeń	4 201	5 654
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń	4 789	784
Zobowiązania niefinansowe:		
Podatek dochodowy od osób prawnych	0	0
Rozliczenie kontraktów budowlanych i przychodów przyszłych okresów	21 209	30 513
Kontrakty budowlane	19 295	27 942
Rozliczenie międzyokresowe przychodów	1 914	2 571
Pozostałe zobowiązania niefinansowe	239 679	8 608
Podatek VAT	21 246	1 625
Podatek dochodowy od osób fizycznych	1 502	2 083
Pozostałe z tytułu podatków cel i ubezpieczeń społecznych	3 667	4 054
Zaliczki otrzymane na dostawy	213 010	717
Inne zobowiązania	254	129
Rozliczenia międzyokresowe (nota 34.2)	16 885	8 025
Rezerwy (nota 33.1)	3 494	13 629
Razem	546 119	368 970

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

Zasady i warunki płatności powyższych zobowiązań:

Transakcje z podmiotami powiązanymi są zawierane na warunkach rynkowych (typowe transakcje handlowe).

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług są oprocentowane i zazwyczaj rozliczane w terminach 30 dniowych.

Zobowiązanie publicznoprawne są płacone zgodnie z terminami płatności regulowanymi przez polskie przepisy prawa. Zobowiązania w stosunku do pracowników są regulowane do 10 dnia miesiąca następującego po miesiącu, którego dotyczą koszty wynagrodzeń.

Zobowiązania z tytułu odsetek są zazwyczaj rozliczane na podstawie zaakceptowanych not odsetkowych.

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług o pozostałym od dnia bilansowego okresie spłaty:

	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Do jednego miesiąca	142 264	123 094
Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	59 801	59 012
Powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	5 035	415
Powyżej 6 miesięcy do 1 roku	1 048	16 813
Powyżej 1 roku	3	311
Zobowiązania przeterminowane	11 825	48 372
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług ogółem	219 976	248 017

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług wg długości okresu przeterminowania:

	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Przeterminowane do jednego miesiąca	5 621	28 684
Przeterminowane powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	1 351	17 537
Przeterminowane powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	3 601	1 586
Przeterminowane powyżej 6 miesięcy do 1 roku	1 236	497
Przeterminowane powyżej 1 roku	16	68
Zobowiązania przeterminowane ogółem	11 825	48 372

34.2. Rozliczenia międzyokresowe w pasywach

	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Rozliczenia międzyokresowe kosztów z tytułu:		
Niewykorzystanych urlopów	4 659	4 918
Premii i nagród	411	492
Badania sprawozdania finansowego	65	125
Rozliczenia międzyokresowe bierne kosztów dotyczących podwykonawców	11 484	2 220
Rezerwa na koszty i sprawy sporne	175	266
Pozostałe	91	4
Razem	16 885	8 025
- krótkoterminowe	16 885	8 025
- długoterminowe	0	0

35. Zobowiązania warunkowe

	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Zobowiązania z tytułu gwarancji bankowych i ubezpieczeniowych	677 669	451 393
Poręczenia	2 300	1 338
Inne zobowiązania warunkowe	9 481	629
Razem zobowiązania warunkowe	689 450	453 360

Zobowiązania warunkowe z tytułu udzielonych gwarancji i poręczeń to przede wszystkim gwarancje wystawione przez banki i towarzystwa ubezpieczeniowe na rzecz kontrahentów spółek Grupy na zabezpieczenie ich roszczeń w stosunku do spółek Grupy z tytułu wykonywanych kontraktów budowlanych. Instytucjom finansowym przysługuje roszczenie zwrotne z tego tytułu wobec spółek Grupy. Ewentualny przewidywany czas wypływów środków pieniężnych trudno określić.

35.1. Sprawy sądowe

Sprawy prowadzone przeciwko jednostkom Grupy

L.p.	Opis przedmiotu sporu	Wartość przedmiotu sporu	Nazwa strony przeciwnej	Nazwa organu, przed którym toczy się postępowanie	Etap sprawy
1	O zapłatę	19 556 (wartość sporu przypadająca na Konsorcjum)	Systra S.A. oraz Systra-Sotecni S.p.A.	Sąd Okręgowy w Poznaniu	W związku z rozliczeniem wzajemnych roszczeń na mocy Ugody Systra S.A. oraz Systra Sotecni S.p.A. otrzymali od Konsorcjum 22 700 tysięcy złotych, co wyczerpuje w całości oraz ostatecznie wszelkie roszczenia pomiędzy Konsorcjum a Systra oraz Systra Sotecni S.p.A. Zgodnie z ustaleniami uznanie rachunku Systra kwotą stanowiącą przedmiot Ugody, co nastąpiło 22 lutego 2018 roku, oznacza formalne wejście w życie Ugody. Wyżej wymieniona kwota została zapłacona przez Konsorcjum zgodnie z udziałem przypadającym na poszczególnych konsorcjantów. Zapłata przez Konsorcjum na rzecz byłych kontrahentów wyżej wymienionej kwoty nie ma negatywnego wpływu na wyniki finansowe Grupy.
2	O zapłatę	6 939 (wartość sporu przypadająca na Konsorcjum)	Systra S.A.	Sąd Okręgowy w Poznaniu	
3	O zapłatę	1359 (wartość sporu przypadająca na Konsorcjum)	Systra S.A. i Systra-Sotecni S.p.A.	Sąd Okręgowy w Poznaniu	
4	O zapłatę	8 773 (wartość sporu przypadająca na Konsorcjum)	Systra S.A.	Sąd Okręgowy w Poznaniu	
5	O zapłatę	1 179	Smay Sp. z o.o.	Sąd Okręgowy w Krakowie	Pozew opiera się na uznaniu umowy zawartej pomiędzy Smay Sp. z o.o. a podwykonawcą za umowę o roboty budowlane i w związku z tym solidarnej odpowiedzialności z art. 647 (1) k.c. pozwanej. Spółka wniosła o oddalenie powództwa w całości ponieważ umowa na podstawie której dochodzone jest roszczenie była umową dostawy sprzętu, ponadto dostawca nie był Spółce zgłoszony w trybie art. 647 (1) par. 3 k.c. Sprawa w toku.

W oparciu o opracowania prawne Zarząd Spółki podjął decyzję o niezawiazywaniu rezerwy na sprawę wymienioną w punkcie 5.

Sprawy prowadzone z wniosku jednostek Grupy

L.p.	Opis przedmiotu sporu	Wartość przedmiotu sporu	Nazwa strony przeciwnej	Nazwa organu, przed którym toczy się postępowanie	Etap sprawy
1	O zapłatę	33 028 (wartość sporu przypadająca na Konsorcjum)	Systra S.A. oraz Systra-Sotecni S.p.A.	Sąd Okręgowy w Poznaniu	W związku z rozliczeniem wzajemnych roszczeń na mocy Ugody Systra S.A. oraz Systra Sotecni S.p.A. otrzymali od Konsorcjum 22 700 tysięcy złotych, co wyczerpuje w całości oraz ostatecznie wszelkie roszczenia pomiędzy Konsorcjum a Systra oraz Systra Sotecni S.p.A. Zgodnie z ustaleniami uznanie rachunku Systra kwotą stanowiącą przedmiot Ugody, co nastąpiło 22 lutego 2018 roku, oznacza formalne wejście w życie Ugody. Wyżej wymieniona kwota została zapłacona przez Konsorcjum zgodnie z udziałem
2	O zapłatę	82 (wartość sporu przypadająca na Konsorcjum)	Systra S.A.	Sąd Okręgowy w Poznaniu	

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

GRUPA TORPOL S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
(w tysiącach złotych)

3	Zawezwanie do próby ugodowej	16 361 (wartość sporu przypadająca na Konsorcjum)	Systra S.A. i Systra-Sotecni S.p.A.	Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Fabrycznej we Wrocławiu	przypadającym na poszczególnych konsorcjantów. Zapłata przez Konsorcjum na rzecz byłych kontrahentów wyżej wymienionej kwoty nie ma negatywnego wpływu na wyniki finansowe Grupy.
4	O zapłatę	12 440 (wartość sporu przypadająca na Konsorcjum)	Systra S.A. i Systra-Sotecni S.p.A.	Sąd Okręgowy w Poznaniu	
5	O zapłatę	48 248 (wartość sporu przypadająca na Konsorcjum)	PKP PLK S.A., Miasto Łódź i PKP S.A.	Sąd Okręgowy w Łodzi	W dniu 18 września 2017 r. Konsorcjum wniosło przeciwko Zamawiającemu pozew o zapłatę 48.248.259,04 zł tytułem wynagrodzenia za roboty dodatkowe w zakresie odtworzenia replik starego dworca wraz z zadaszeniem nowego Dworca Łódź Fabryczna. Sędzia referent w niniejszej sprawie złożył wniosek o wyłączenie go od rozpoznania tej sprawy z uwagi na to, że żona sędziego jest zatrudniona przez jednego z pozwanych - Miasto Łódź. Postanowieniem z dnia 13 października 2017 r. Sąd oddalił wniosek sędziego referenta o jego wyłączenie. W dniu 2 stycznia 2018 r. pełnomocnik PKP PLK S.A. wniósł odpowiedź na pozew. W dniu 9 stycznia 2018 r. pełnomocnik PKP S.A. wniósł odpowiedź na pozew. W dniu 10 stycznia 2018 r. pełnomocnik Miasta Łodzi wniósł odpowiedź na pozew. Do dnia dzisiejszego nie został jeszcze wyznaczony termin rozprawy.
6	O zapłatę	1.406 (wartość sporu przypadająca na Konsorcjum)	Miasto Łódź	Sąd Okręgowy w Łodzi	W dniu 6 grudnia 2017 r. Konsorcjum wniosło pozew przeciwko Miastu Łódź, o zasądzenie od Miasta Łódź na rzecz Konsorcjum kwoty 1.406.237,03 zł wraz z odsetkami ustawowymi. Powództwo obejmuje roszczenia Konsorcjum o zwrot nienależnego świadczenia w postaci wartości usług realizowanych bez podstawy umownej na rzecz Miasta Łódź polegających na konserwacji i utrzymaniu systemów i urządzeń zlokalizowanych w części miejskiej Dworca Łódź Fabryczna oraz części wspólnej Dworca w zakresie, za jaki odpowiada Miasto Łódź w okresie od 1 stycznia 2017 r. od 31 sierpnia 2017 r. (przedświadczenie). W dniu 15 stycznia 2018 r. został wysłany do Miasta Łódź odpis pozwu. Nie został jeszcze wyznaczony termin rozprawy.
7	O zapłatę	34.017 (wartość sporu przypadająca na Konsorcjum)	PKP PLK S.A., Miasto Łódź i PKP S.A.	Sąd Okręgowy w Łodzi	W dniu 21 grudnia 2017 r. Konsorcjum złożyło pozew przeciwko Zamawiającemu, wnosząc o zasądzenie od Zamawiającego na rzecz Konsorcjum kwoty 34.017.785,54 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Pozwem dochodzone są roszczenia odszkodowawcze z tytułu niewykonania bądź nienależytego wykonania przez Zamawiającego ciężących na nim (nich) zgodnie z Kontraktem Głównym oraz ustawą o obowiązkach, które doprowadziło do zakłóceń w realizacji inwestycji. Roszczenia sformułowane w pozwie obejmują wyłącznie koszty pośrednie, tj. koszty ogólne budowy oraz koszty ogólnego zarządu, poniesione przez Konsorcjum w związku z zaistnieniem zakłóceń i przedłużeniem Czasu na Ukończenie na podstawie aneksu nr 7 do Kontraktu Głównego. Obecnie nie został jeszcze wyznaczony pierwszy termin rozprawy/posiedzenia organizacyjnego.

Należności, których dotyczą wyżej opisane sprawy nie zostały rozpoznane w przychodach Grupy.

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączane na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

35.2. Rozliczenia podatkowe

Rozliczenia podatkowe oraz inne obszary działalności podlegające regulacjom (na przykład sprawy celne czy dewizowe) mogą być przedmiotem kontroli organów administracyjnych, które uprawnione są do nakładania wysokich kar i sankcji. Brak odniesienia do utrwalonych regulacji prawnych w Polsce powoduje występowanie w obowiązujących przepisach niejasności i niespójności. Często występujące różnice w opiniach, co do interpretacji prawnej przepisów podatkowych zarówno wewnątrz organów państwowych, jak i pomiędzy organami państwowymi i przedsiębiorstwami, powodują powstawanie obszarów niepewności i konfliktów. Zjawiska te powodują, że ryzyko podatkowe w Polsce jest znacząco wyższe niż istniejące zwykle w krajach o bardziej rozwiniętym systemie podatkowym.

Systemu podatkowy w Norwegii jest spójny i dokładnie uregulowany. Stopień stabilności systemu podatkowego jest określany jako wyższy w porównaniu z systemem podatkowym w Polsce.

Rozliczenia podatkowe mogą być przedmiotem kontroli przez okres pięciu lat (w Norwegii przez okres 10 lat), począwszy od końca roku, w którym nastąpiła zapłata podatku. W wyniku przeprowadzanych kontroli dotychczasowe rozliczenia podatkowe Grupy mogą zostać powiększone o dodatkowe zobowiązania podatkowe.

Zarząd Spółki z Grupy ocenił skutki podatkowe wyodrębnienia zorganizowanej części przedsiębiorstwa i na tej podstawie rozpoznał aktywo z tytułu podatku odroczonego. Zarząd w dniu 22 marca 2012 otrzymał pozytywną interpretację podatkową Ministra Finansów w zakresie podatku VAT oraz w dniu 4 kwietnia 2012 roku otrzymał pozytywną interpretację podatkową Ministra Finansów w zakresie podatku dochodowego od osób prawnych, a także oszacował, że Spółka w przyszłych latach osiągnie wystarczające dochody, które umożliwią zrealizowanie tego aktywa. Powyższe aktywo z tytułu podatku odroczonego wynosiło 6 581 tysięcy złotych na dzień 31 grudnia 2016 roku. W związku ze zmianą ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych (ustawa weszła w życie 1 stycznia 2018 roku) Zarząd Spółki z Grupy dokonał szczegółowej analizy skutków prawnych i podatkowych nowelizacji ustawy. Na tej podstawie w grudniu 2017 roku została podjęta uchwała o spisaniu aktywa dotyczącego wyodrębnionego znaku towarowego w wysokości 5 264 tysiące złotych.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku nie zidentyfikowano policzalnego ryzyka podatkowego.

36. Informacje o podmiotach powiązanych

Następująca tabela przedstawia łączne kwoty transakcji zawartych z podmiotami powiązanymi w roku 2017:

	<i>Przychody netto ze sprzedaży usług i materiałów</i>	<i>Zakup usług</i>	<i>Należności z tyt. dostaw i usług</i>	<i>Otrzymane pożyczki</i>	<i>Zobowiązania z tyt. dostaw i usług</i>
I Podmioty o znaczącym wpływie na Spółkę:					
Towarzystwo Finansowe Silesia Sp. z o.o.	-	396	-	-	-
II Wspólne przedsięwzięcie wyceniane metodą praw własności:					
Lineal Sp. z o.o.	61	1 711	1	-	1 158

Następująca tabela przedstawia łączne kwoty transakcji zawartych z podmiotami powiązanymi w roku 2016:

	<i>Przychody netto ze sprzedaży usług</i>	<i>Zakup usług</i>	<i>Należności z tyt. dostaw i usług</i>	<i>Otrzymane pożyczki</i>	<i>Zobowiązania z tyt. dostaw i usług</i>
I Podmioty o znaczącym wpływie na Spółkę:					
Towarzystwo Finansowe Silesia Sp. z o.o.	-	142	-	17 056	-
II Wspólne przedsięwzięcie wyceniane metodą praw własności:					
Lineal Sp. z o.o.	4	1 088	4	-	487
III Powiązania osobowe:					
Wallet Małgorzata Sweklej*	-	97	-	-	-

* Rodzaj powiązania – członkowie bliskiej rodziny członka organu zarządzającego. Na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego powiązanie nie występuje.

36.1. Warunki transakcji z podmiotami powiązanymi

Transakcje z podmiotami powiązanymi są zawierane na warunkach rynkowych (typowe transakcje handlowe i finansowe).

36.2. Pożyczka udzielona członkowi Zarządu

W okresie objętym niniejszym sprawozdaniem finansowym Grupa nie udzieliła pożyczek Członkom Zarządu i Rady Nadzorczej.

Po dniu bilansowy to jest w dniu 31 stycznia 2018 roku spółka zależna podpisała umowy pożyczki z Członkami Zarządu tej spółki na łączną kwotę 112 tysięcy złotych.

36.3. Wynagrodzenie kadry kierowniczej Grupy

36.3.1 Wynagrodzenie wypłacone lub należne członkom Zarządu oraz członkom Rady Nadzorczej Grupy

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016</i>
Zarząd	2 984	4 186
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze (wynagrodzenia i narzuty)	2 817	3 566
Świadczenia po okresie zatrudnienia	0	0
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	167	620
Rada Nadzorcza	815	891
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze (wynagrodzenia i narzuty)	815	891
Świadczenia po okresie zatrudnienia	0	0
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	0	0
Razem	3 799	5 077

Grupa jako kadrę kierowniczą traktuje Zarządy Spółek z Grupy.

37. Informacje o wynagrodzeniu biegłego rewidenta lub podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych

Poniższa tabela przedstawia wynagrodzenie podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych wypłacone lub należne za okres zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku, dnia 31 grudnia 2016 roku w podziale na rodzaje usług:

<i>Rodzaj usługi</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016</i>
Obowiązkowe badanie rocznego sprawozdania finansowego oraz przegląd sprawozdania finansowego półrocznego	287	208
Wydatki bieżące związane z badaniem sprawozdania finansowego	5	5
Usługi doradztwa	0	0
Razem	292	213
w tym koszty badania i doradztwa przedstawicielstwa/spółek zagranicznych	123	81

38. Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym

Poza instrumentami pochodnymi, do głównych instrumentów finansowych, z których korzysta Grupa, należą obligacje, kredyty bankowe, umowy leasingu finansowego, środki pieniężne i lokaty krótkoterminowe. Głównym celem tych instrumentów finansowych jest pozyskanie środków finansowych na działalność Grupy. Grupa posiada też inne instrumenty finansowe, takie jak należności i zobowiązania z tytułu dostaw i usług, które powstają bezpośrednio w toku prowadzonej przez nią działalności.

Zasadą stosowaną przez Grupę obecnie i przez cały okres objęty sprawozdaniem finansowym jest nieprowadzenie obrotu instrumentami finansowymi.

Główne rodzaje ryzyka wynikającego z instrumentów finansowych Grupy obejmują ryzyko stopy procentowej, ryzyko związane z płynnością, ryzyko walutowe oraz ryzyko kredytowe. Zarząd weryfikuje i uzgadnia zasady zarządzania każdym z tych rodzajów ryzyka – zasady te zostały w skrócie omówione poniżej. Grupa monitoruje również ryzyko cen rynkowych dotyczące wszystkich posiadanych przez nią instrumentów finansowych.

38.1. Ryzyko stopy procentowej

Narażenie Grupy na ryzyko wywołane zmianami stóp procentowych dotyczy przede wszystkim długoterminowych zobowiązań finansowych.

W celu zabezpieczenia się przed wahaniem stóp procentowych Grupa zawarła następujące transakcje:

Data zawarcia:	29 czerwca 2017
Strona transakcji:	DNB Bank Polska S.A.
Instrument zabezpieczający:	opcja CAP na stopę procentową
Wartość nominalna:	10 mln NOK
Horyzont obowiązywania zabezpieczenia:	03 kwietnia 2018
Parametry zabezpieczenia:	stopa strike 1,50% (NIBOR 1M)
Dodatkowe warunki:	-

Ryzyko stopy procentowej – wrażliwość na zmiany.

Poniższa tabela przedstawia wrażliwość wyniku finansowego brutto na racjonalnie możliwe zmiany stóp procentowych przy założeniu niezmienności innych czynników (w związku z zobowiązaniami o zmiennej stopie procentowej).

	Wartość narażona na ryzyko	Zwiększenie / zmniejszenie	
		+1%	-1%
Rok zakończony dnia 31 grudnia 2017			
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	3 075	1 864	-1 864
Kredyty bankowe	400	-242	242
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	1 006	-610	610
Obligacje długoterminowe	0	0	0
Rok zakończony dnia 31 grudnia 2016			
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	3 437	2 071	-2 071
Kredyty bankowe	647	-390	390
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	964	-581	581
Obligacje długoterminowe	664	-400	400
Dla powyższych wyliczeń założono, że ryzyko stopy procentowej dotyczy głównie kredytów bankowych oraz zobowiązań z tytułu leasingu. Do wyliczenia wartości narażonej na ryzyko przyjęto, że WIBOR 1 m na dzień 31 grudnia 2017 roku 1,65% (na dzień 31 grudnia 2016 roku: 1,66%).			

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

38.2. Ryzyko walutowe

Grupa narażona jest na ryzyko walutowe z tytułu zawieranych transakcji. Ryzyko takie powstaje w wyniku dokonywania przez jednostkę operacyjną sprzedaży lub zakupów w walutach innych niż jej waluta wyceny. W roku 2017 przychody denominowane w euro wyniosły w przeliczeniu na walutę sprawozdania 17 tysięcy złotych co stanowi nieco ponad 0% obrotu (w roku 2016 1 tysięcy złotych co stanowiło nieco ponad 0% obrotu).

Grupa osiąga przychody z tytułu realizacji kontraktów w Norwegii w koronach norweskich (NOK). Ze względu na fakt, że koszty są ponoszone również w koronach norweskich Spółka ocenia ryzyko walutowe jako niematerialne.

Grupa stara się negocjować warunki zabezpieczających instrumentów pochodnych w taki sposób, by odpowiadały one warunkom zabezpieczanej pozycji i zapewniały dzięki temu maksymalną skuteczność zabezpieczenia. Poza tym Grupa podejmuje działania mające na celu minimalizowanie ryzyka walutowego poprzez podpisywanie umów z podwykonawcami, wyrażonych w walucie kontraktowej.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz na dzień 31 grudnia 2016 roku Grupa ze względu na znikomy udział sprzedaży w walucie obcej nie zabezpieczyła transakcji sprzedaży denominowanych w walutach obcych.

Poniższa tabela przedstawia wrażliwość wyniku finansowego brutto na racjonalnie możliwe wahania kursu euro przy założeniu niezmienności innych czynników.

	<i>wartość bilansowa w EUR</i>	<i>wartość bilansowa w PLN po kursie wyceny bilansowej</i>	<i>wpływ na wynik finansowy brutto</i>	
			<i>wzrost 4%</i>	<i>spadek 4%</i>
Rok zakończony dnia 31 grudnia 2017				
Środki pieniężne	0	0	0	0
Należności	36	150	6	-6
Zobowiązania	757	3 157	-126	126
Rok zakończony dnia 31 grudnia 2016				
Środki pieniężne	0	0	0	0
Należności	32	142	6	-6
Zobowiązania	914	4 044	-162	162

38.3. Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe Grupy związane jest głównie z należnościami z tytułu dostaw i usług. Grupa zawiera transakcje przede wszystkim z jednostkami sektora publicznego – kontrahenci o wysokiej wiarygodności i weryfikowalnej zdolności kredytowej. Podstawowym odbiorcą usług są PKP Polskie Linie Kolejowe S.A., a także jednostki samorządów terytorialnych. Dlatego też narażenie Grupy na ryzyko nieściągalnych należności jest nieznaczne. Służby finansowe monitorują na bieżąco stan należności ograniczając ryzyko nieściągalności.

Grupa współpracuje z instytucjami finansowymi o wysokiej wiarygodności. Wolne środki pieniężne Grupa lokuje w kilku bankach ograniczając tym samym ryzyko dotyczące środków płynnych. Informacje o jakości kredytowej banków Grupa czerpie z niezależnej agencji ratingowej.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku blisko 32% środków pieniężnych utrzymywana jest na rachunkach jednego z banków (na 31 grudnia 2016 około 44%).

Maksymalna ekspozycja na ryzyko kredytowe jest równa wartości bilansowej następujących instrumentów finansowych:

Maksymalna ekspozycja na ryzyko kredytowe (wartość księgowa)	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Środki pieniężne	186 376	207 105
Należności brutto	268 507	284 398

38.4. Ryzyko koncentracji

Grupa realizuje kontrakty głównie dla jednostek sektora publicznego. Około 90% przychodów ze sprzedaży usług zrealizowanych w 2017 roku (również 87% w roku 2016) pochodziło z tytułu prac realizowanych na rzecz PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. Pozostała część sprzedaży dotyczyła robót wykonywanych na rzecz innych jednostek samorządowych. Tak duża koncentracja sprzedaży na rzecz jednego podmiotu powoduje ryzyko wystąpienia zatorów płatniczych w odniesieniu do kontraktów, które PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. finansuje ze środków własnych.

38.5. Ryzyko związane z płynnością

Grupa monitoruje ryzyko braku funduszy poprzez okresowe planowanie płynności. Grupa uwzględnia terminy wymagalności/ zapadalności zarówno inwestycji jak i aktywów finansowych (np. konta należności, pozostałych aktywów finansowych) oraz prognozowane przepływy pieniężne z działalności operacyjnej.

Celem Grupy jest utrzymanie równowagi pomiędzy ciągłością a elastycznością finansowania, poprzez korzystanie z rozmaitych źródeł finansowania, takich jak kredyty w rachunku bieżącym, kredyty bankowe, obligacje, umowy leasingu finansowego.

Tabela poniżej przedstawia zobowiązania finansowe Grupy na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz na dzień 31 grudnia 2016 roku wg daty zapadalności na podstawie umownych niezdyskontowanych płatności.

31 grudnia 2017	Na żądanie	Poniżej 3 miesięcy	Od 3 do 12 miesięcy	Od 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
Oprocentowane kredyty i pożyczki	0	0	21 355	2 870	0	24 225
Zobowiązania z tytułu leasingu	0	3 404	9 971	36 797	18 213	68 385
Długoterminowe zobowiązania z tytułu kwot zatrzymanych	0	0	0	7 056	0	7 056
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	0	209 037	10 920	19	0	219 976
Zobowiązania z tytułu zakupu środków trwałych	0	47	0	0	0	47
Zobowiązania wobec pracowników z tytułu wynagrodzeń	0	4 201	0	0	0	4 201
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń	0	4 789	0	0	0	4 789
Inne zobowiązania	0	254	0	0	0	254
Instrumenty pochodne	0	86	0	0	0	86
	0	221 818	42 246	46 742	18 213	329 019

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

GRUPA TORPOL S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
(w tysiącach złotych)

<i>31 grudnia 2016</i>	<i>Na żądanie</i>	<i>Poniżej 3 miesięcy</i>	<i>Od 3 do 12 miesięcy</i>	<i>Od 1 roku do 5 lat</i>	<i>Powyżej 5 lat</i>	<i>Razem</i>
Oprocentowane kredyty i pożyczki	0	0	38 984	0	0	38 984
Zobowiązania z tytułu leasingu	0	3 343	9 372	34 681	18 325	65 721
Długoterminowe zobowiązania z tytułu kwot zatrzymanych	0	0	0	4 501	1 907	6 408
Obligacje długoterminowe	0	0	0	40 000	0	40 000
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	0	228 327	19 311	379	0	248 017
Zobowiązania finansowe inne	0	3 923	0	0	0	3 923
Zobowiązania wobec pracowników z tytułu wynagrodzeń	0	5 654	0	0	0	5 654
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń	0	784	0	0	0	784
Inne zobowiązania	0	129	0	0	0	129
Instrumenty pochodne	0	0	0	0	0	0
	0	242 160	67 667	79 561	20 232	409 620

39. Instrumenty finansowe

39.1. Wartości godziwe poszczególnych klas instrumentów finansowych

Według oceny jednostki dominującej wartość godziwa środków pieniężnych, krótkoterminowych lokat, należności z tytułu dostaw i usług, kredytów w rachunku bieżącym oraz pozostałych aktywów i zobowiązań finansowych nie odbiega od wartości bilansowych głównie ze względu na krótki termin zapadalności.

39.2. Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat ujęte w rachunku zysków i strat w podziale na kategorie instrumentów finansowych

Rok zakończony dnia 31 grudnia 2017

	<i>Kategoria zgodnie z MSR 39</i>	<i>Przychody / (koszty) z tytułu odsetek i prowinzji</i>	<i>Zyski / (straty) z tytułu różnic kursowych</i>	<i>Rozwiązanie / (utworzenie) odpisów aktualizujących</i>	<i>Dyskonto</i>	<i>Razem</i>
Aktywa finansowe		2 325	-1 361	0	0	964
Aktywa finansowe	UdtW	0	0	0	0	0
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	PiN	581	-1 407	0	0	-826
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	WwWGpWF	1 744	46	0	0	1 790
Zobowiązania finansowe		-4 310	0	0	72	-4 238
Kredyt w rachunku bieżącym	PZFwgZK	-1 176	0	0	0	-1 176
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe	PZFwgZK	-3 134	0	0	72	-3 062
Razem		-1 985	-1 361	0	72	-3 274

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

GRUPA TORPOL S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
(w tysiącach złotych)

Rok zakończony dnia 31 grudnia 2016

	<i>Kategoria zgodnie z MSR 39</i>	<i>Przychody / (koszty) z tytułu odsetek i prowinzji</i>	<i>Zyski / (straty) z tytułu różnic kursowych</i>	<i>Rozwiązanie / (utworzenie) odpisów aktualizujących</i>	<i>Dyskonto</i>	<i>Razem</i>
Aktywa finansowe		2 804	707	0	0	3 511
Aktywa finansowe	UdtW	0	394	0	0	394
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	PiN	519	313	0	0	832
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	WwWGpWF	2 285	0	0	0	2 285
Zobowiązania finansowe		-5 605	-389	0	144	-5 850
Kredyt w rachunku bieżącym	PZFwgZK	-1 638	0	0	0	-1 638
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe	PZFwgZK	-3 967	-389	0	144	-4 212
Razem		-2 801	318	0	144	-2 339

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

39.3. Ryzyko stopy procentowej

W poniższej tabeli przedstawiona została wartość bilansowa instrumentów finansowych Grupy narażonych na ryzyko stopy procentowej, w podziale na poszczególne kategorie wiekowe.

31 grudnia 2017 - Oprocentowanie zmienne

	1 rok	1–2 lat	2–3 lat	3–4 lat	4–5 lat	>5 lat	Ogółem
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	186 376	0	0	0	0	0	186 376
Obligacje długoterminowe	0	0	0	0	0	0	0
Kredyty w rachunku bieżącym	0	-2 870	0	0	0	0	-2 870
Kredyty w rachunku kredytowym	-21 355	0	0	0	0	0	-21 355
Leasing	-11 528	-13 733	-7 422	-6 132	-5 220	-16 959	-60 994
Razem	153 493	-16 603	-7 422	-6 132	-5 220	-16 959	101 157

31 grudnia 2016- Oprocentowanie zmienne

	1 rok	1–2 lat	2–3 lat	3–4 lat	4–5 lat	>5 lat	Ogółem
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	207 105	0	0	0	0	0	207 105
Obligacje długoterminowe	0	-40 000	0	0	0	0	-40 000
Kredyty w rachunku bieżącym	-3 194	0	0	0	0	0	-3 194
Kredyty w rachunku kredytowym	-18 666	0	0	0	0	0	-18 666
Pożyczki	-17 124	0	0	0	0	0	-17 124
Leasing	-10 833	-9 916	-8 560	-6 484	-5 306	-16 952	-58 051
Razem	157 288	-49 916	-8 560	-6 484	-5 306	-16 952	70 070

Oprocentowanie instrumentów finansowych o zmiennym oprocentowaniu jest aktualizowane w okresach poniżej jednego roku. Odsetki od instrumentów finansowych o stałym oprocentowaniu są stałe przez cały okres do upływu terminu zapadalności/wymagalności tych instrumentów. Na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku Grupa nie posiadała instrumentów finansowych o oprocentowaniu stałym (z wyjątkiem pożyczki od Spółki Dimark S.A.). Pozostałe instrumenty finansowe Grupy, które nie zostały ujęte w powyższych tabelach, nie są oprocentowane i w związku z tym nie są narażone na ryzyko związane z wahaniami stóp procentowych.

40. Zarządzanie kapitałem

Głównym celem zarządzania kapitałem jest zapewnienie Grupie zdolności do kontynuowania działalności i realizowania przyjętej strategii z uwzględnieniem minimalizacji kosztu kapitału i maksymalizacji zwrotu dla akcjonariuszy. Zarządzanie kapitałem ma na celu również utrzymanie dobrego ratingu kredytowego i bezpiecznych wskaźników kapitałowych, które wspierałyby działalność operacyjną i zwiększały wartość dla jej akcjonariuszy.

Grupa dostosowuje strukturę finansową do swoich zamierzeń inwestycyjnych oraz uwzględnia aktualne warunki rynkowe. Obecnie głównym źródłem finansowania działalności są zaliczki udzielane przez Zamawiającego na realizację kontraktów. Dodatkowo, strategia Grupy przewiduje stopniową zamianę długu krótkoterminowego na finansowanie długoterminowe oraz że nowo pozyskiwane finansowanie kredytami będzie celowe dla potrzeb realizacji konkretnych umów o roboty budowlane i inwestycji.

Zgodnie z zawartymi umowami z instytucjami finansowymi, Grupa Torpol zobowiązała się osiągnąć wskaźniki finansowe na określonym poziomie. W części umów wskaźnik rentowności brutto liczony według danych za 2017 rok nie został osiągnięty na oczekiwanym przez instytucje finansowe poziomie. Spółka z Grupy zwróciła się do tych instytucji z wnioskiem o odstąpienie od weryfikacji przedmiotowego wskaźnika oraz o odstąpienie od zastosowania sankcji z tytułu niższego niż wskazano w umowie poziomu wskaźnika. Do dnia publikacji sprawozdania finansowego, instytucje finansowe podjęły pozytywne decyzje w tym zakresie.

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 10 do 82 stanowią jego integralną część

Wskaźniki zadłużenia na dzień 31 grudnia 2017 roku i 31 grudnia 2016 roku przedstawiały się następująco:

	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Pozostałe zobowiązania finansowe (długo i krótkoterminowe)	82 704	74 377
Obligacje długoterminowe	0	40 000
Oprocentowane kredyty i pożyczki	24 225	38 984
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	219 976	248 017
Rozliczenie kontraktów budowlanych	21 209	30 513
Pozostałe zobowiązania niefinansowe (długo i krótkoterminowe)	239 679	8 608
Minus środki pieniężne i ich ekwiwalenty*	-186 376	-207 105
Zadłużenie netto	401 417	233 394
Kapitał własny	182 457	218 924
Kapitał i zadłużenie netto	583 874	452 318
Wskaźnik dźwigni	0,69	0,51

* W nocy 29 zaprezentowano jaka część z powyższych środków pieniężnych przeznaczona jest wyłącznie na realizację danych kontraktów budowlanych

Zarząd uważa obecny poziom zadłużenia za bezpieczny i nie widzi zagrożeń dla jego terminowej obsługi.

41. Struktura zatrudnienia

Przeciętne zatrudnienie w Grupie w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku kształtowało się następująco:

	Rok zakończony 31 grudnia 2017*	Rok zakończony 31 grudnia 2016
Zarząd Grupy	4	7
Administracja	101	92
Dział sprzedaży	0	0
Pion produkcji	471	531
Pozostali	1	0
Razem	577	630

* Członkowie Zarządu byli zatrudnieni na podstawie umów o pracę do 30 czerwca 2017 r., natomiast od 1 lipca 2017 r. są zatrudnieni na podstawie umów cywilnoprawnych (Umowy o świadczenie usług zarządzania).

42. Zdarzenia następujące po dniu bilansowym

Po dniu 31 grudnia 2017 roku miały miejsce następujące zdarzenia mogące mieć istotny wpływ na sytuację jednostki dominującej a pozostające bez wpływu na sprawozdanie za okres zakończony 31 grudnia 2017 roku:

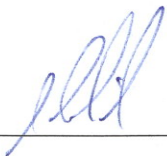
Data	Instytucja	Rodzaj dokumentu	Wartość zdarzenia w tysiącach	Opis	Nr raportu bieżącego
3 stycznia 2018	PKP PLK S.A.	Podpisanie Aneksu do umowy na zaprojektowanie i wykonanie robót budowlanych na odcinku Włocławek Brzezine – Aleksandrów Kujawski w ramach zadania		Na mocy Aneksu zmianie uległ termin realizacji robót, który został ustalony na koniec sierpnia 2018r. W pozostałym zakresie postanowienia Umowy nie uległy istotnym zmianom	1/2018

GRUPA TORPOL S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
(w tysiącach złotych)

		inwestycyjnego pn. Prace na linii kolejowej nr 18 na odcinku Kutno – Toruń Główny			
26 stycznia 2018	Bank Gospodarstwa Krajowego	Zawarto Umowy dotyczące finansowania działalności Spółki	70 mln PLN	Informacja nt. współpracy z Bankiem Gospodarstwa Krajowego	2/2018
9 lutego 2018	Sopockie Towarzystwo Ubezpieczeń Ergo Hestia S.A.	Został zawarty kolejny aneks do Umowy, na mocy którego wartość łącznej sumy gwarancyjnej z tytułu wszystkich gwarancji wystawionych w ramach Umowy uległa zwiększeniu.	60 mln PLN	Zawarcie aneksu do umowy o współpracę w zakresie udzielania gwarancji ubezpieczeniowych.	4/2018
22 lutego 2018	Systra S.A. oraz Systra Sotecni S.p.A.	Ugoda	22,7 mln PLN	Podpisanie Ugody rozliczającej wzajemne roszczenia – Ugoda została uwzględniona w niniejszym sprawozdaniu finansowym (opis w nocie 35.1).	6/2018
9 marca 2018	Operator Gazociągów Przesyłowych Gaz-System S.A.	W dniu 8 marca 2018 roku zostało unieważnione postępowanie organizowane przez Operatora Gazociągów Przesyłowych Gaz- System S.A. w którym Spółka zależna Torpol Oil & Gas sp. z o.o. posiadała ofertę z najniższą ceną.		Unieważnienie postępowania wskazując podstawę tej decyzji art.93 ust.1 pkt 4 ustawy Prawo zamówień publicznych.	7/2018
13 marca 2018	TORPOL S.A.	Uchwała Zarządu	11,36mln PLN	Po przeprowadzonych testach a także po dokonaniu analizy odzyskiwalności aktywów związanych działalnością na rynku norweskim podjęto uchwałę w sprawie utworzenia niepieniężnych odpisów aktualizujących. Powyższe odpisy zostały ujęte w sprawozdaniu finansowym za 2017 r.	8/2018

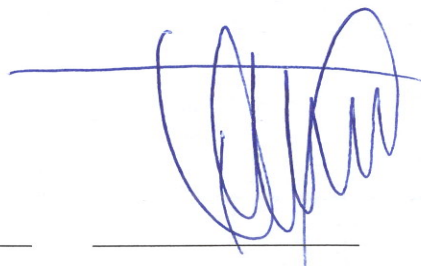
Grzegorz Grabowski
Prezes Zarządu

Krzysztof Miler
Wiceprezes Zarządu

Michał Ulatowski
Wiceprezes Zarządu

Tomasz Krupiński
Wiceprezes Zarządu

Marta Izdebska
Dyrektor Biura Rachunkowości

Poznań, dnia 23 marca 2018 roku